

A'ij mej ye'í huaríj a'ime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

*Dios pu nu'u te'ataújratziiri'i ti huá'a jamuan hu-
ateáaturan í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios*

¹ Ninueusi Teófilo, seij jetze í yu'uxari í ti amuájca, a'íj nu jetze neri ra'uyú'uxaca'a nain a'ij ti huaríj a'íjna í Jesús, neajta nain jime'e a'ij ti tihua'utá'ixaa í teite. ² Ajta, a'ín í Jesús, hua'ajtávi'iti a'imej í mej tamuáamuata'a japuan seij mej ará'ase. T'íj tihua'uta'aíjte'esime'e nain jime'e, a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raatá'a ti Jesús tihua'uta'aíjte'en a'ij mej ti'iti huáruuren tíj na'a ti yú auca'ití a'ame. Ti'iquí xaa á'uvi'itichi'ihuaca'a a'íjna í Jesús u ta japua.

³ Amuacaícan, t'íj huamí'i í Jesús ajta á'iyen huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite, ti'iqui a'imej jemi huataseíjre í mej jamuan á'ujjhuane'e. Hua'apuate xicaj pu á'atee ti ayén ti'itásiseirihua'a a'imej jemi. Jéihua pu tihua'utaseíjrate ti'iti jime'e í mej jín ráamua'aree tíjín ayén ti'ayajna ti ari aj-tahua'a huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite. Ajta ayén tihua'utá'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Dios ti nainjapua tí'ajta.

⁴ A'íjna ti a'uun a'utéveeca'a huá'a jamuan, ajta auj tí'icua'acare'e huá'a jamuan. Ayee pu tihua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí huiráci'ica'an me'újna u Jerusalén. Ayee pu tihua'utá'ixaa

mej raachú'eve'en ti mi'li araúrasten í ti jín ari amuacaícan te'ataújratziiri'i í huá'aya'upua í ti ta japua é'eseijre'e. Ayen tijín:

—A'ii pu a'ín pú'een í nej neri amuá'ixaa.

⁵ A'ijna í Juan, a'íi pu hui huá'amuaí'ihuacare'e jaj jime'e. Mi ajtá'i ruijmua'a, aaruijmua'a, a'íi pu yé ve'ecánejsin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íi pu hui huateáturaasin mú'eetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ijna í Jesús.

⁶ Mat'ij mi tiújseij. Mat'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—Tavastara'a, ¿ni qui ari teja'uré'ene a'ijna xicá'ra'a jetze pej taatá'asin tej títetaté'en íiyen Israel? A'íi pu a'ín pú'een í ti amuacaícan jín ari te'ataújratziiri'i í tej rájya'upua ti ta japua é'eseijre'e.

⁷ Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu a'amua jetze ruxe'eve'e sej ráamua'aree ja'anáj ti ayén tiraaxí'epi'intare í tej rájya'upua. Capu ajta a'amua jetze ruxe'eve'e ja'anáj ti teja'uré'enejsin. ⁸ Mi seajta mú'een, t'íij yé ve'ecáanen a'ijna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu hui amuaatá'asin í ti jín amú'uca'anisti'iraj a'ame. Aj xu si ne jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin a'ímej í mej yen a'uchéjme íiyen Jerusalén, seajta a'ímej í mej me'uun a'uchéjme u Samaaria. Aj xu sijta a'ímej í mej a'imuá antachéjme seij chuéjra'a japua, tí na'a ve'etí yen seijre'e íiyen í chaanaca.

⁹ Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uvi'tichi'ihuaca'a u ta japua, mej seíraca'a í teite. Aj pu i jaitiri raaté'avaata. ¹⁰ Maúche'e

mú júte'e a'unéjne'erica'a mat'íj mi jíye'itzi jín hua'apua huatasejre í teteca a'ímej jemi. Naa mú cuaiínavi'in te'ucaviítimé'ecaa. ¹¹ Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Mi sej Galilea é'eche, ¿a'iné 'een jín júte'e sé'ujnejne'e? A'ijna í Jesús, í ti á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua, a'í pu hui che'atá na'a ayén yé ve'ecánejsin ayajna set'íj seri tiraasej a'ij ti ye'í tejá'uvi'itichi'ihuaca'a. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

¹² A'uu mú a'uté'uuca'a a'ujna Aceituunajemi, jirí jete ti á vejli'i a'utacá'a u Jerusalén. Ayee pu huatátee a'achú mej caj tihua'atá'acare'e ti ja'ati mé tanén a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Aj mú mi u e'eráaci me'újna Aceituunajemi.

¹³ Aj mú mi me'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Mat'íj mi a'uteájrupi u chi'ita ti rujapua tivéeme. An mú anticíj ta'antíteájtí japua í chi'ij. A'uun mú a'uteájrupi cuaartu tzajta'a, a'u mej e'iráaté'e muá'aye'i.

A'í mú me'uun e'iráte'eca'a a'íjna í Pedro, ajta í Juan, ajta a'íjna í Santiago, ajta a'íjna í Andrés. A'í pu ajta a'íjn a'utéveeca'a a'íjna í Felipe, ajta í Tomás, ajtahua'a a'íjna í Bartolomé, ajta í Mateo, ajta sej ti ayén ántehuaa tijín Santiago, yaujra'an a'íjna í Alfeo. A'í pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Simón mej miyen ratamuá'amua tijín ti a'ujca'anécan jín ayén rini. Ajta a'íjna í Judás ti yaujra'an pú'een a'íjna í Santiago.

¹⁴ Seica mú majta me'uun a'uté'uuca'a í ihuáamua'ame'en í Jesús. Majta seica mej 'uuca pú'een. Ajta a'íjna í María, náànajra'an a'íjna í Jesús. Naíjmi'i mú tiújsej mej mi raatéjhuauni í

Dios jemi. Naíjmi'i mú ramua'areereca'a mej rá'uviicua'i me'íjna jime'e mej ra'ará'astijre'en í tavástar'a.

15 Yee pu ja'anáj tiuju'uríj mat'íj naíjmi'i tiújseire'eca'a a'achú cumu anxíte japuan seité í mej ru'ihuaamua'a mej huaújmuajteca'a me'ájna. Aj pu i a'ín Pedro, á a'utéchaxi ti i tihua'utá'ixaate'en. Ayen tíjín:

16 —Ne'ihuaamua'a, ruxe'eve'eca'a ti a'ín araúrasten a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'íjna jime'e í Judás. A'íj pu ayén tiu'utaúra'a ti hua'utátuiire'en avíitzi'i jime'e a'ímej í teite í Jesús mej mi raatévi'i. A'íjna jetze í yu'uxari, ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu raatévai a'íjna í David teecan tí'ij a'ín amuacaícan raataxáj a'ij ti ye'í ti'itíj raruuren a'íjna í Judás.

17 'Judás pu hui ajta ta jetze ajtémecan. Ayee pu che'atá na'a ti'itíj jín ti'itéveeca'a tetíj iteen.

18 Ayee pu xaa ne'u tiráaru. A'íjna í Judás, a'íj pu hui chuej huánanai a'íjna jime'e í tumin mej raatá'a me'íjna jime'e ti hua'utátuii a'íjna í Jesús. Ajta á'iyen caújcua'imi'in. Tí'iquí nu'u acáatza í caujnari. Aj pu i á chuaata'a á é'ejve. Temua'a pu'i te'utasiújtza'an, ayée pu éene'eca'a te'iráacua í tí'ixayaara'an. 19 Majta me'ín í mej me'uun huachéjme a'ánna u Jerusalén, naíjmi'i mú tiú'unamuajri'i a'ij ti ti'itíj ráaru a'íjna í Judás. A'íj mú jín miyen raatamuá'a me'íjna í chuej tíjín Acéldama. Ayee pu huataújmua'a a'íjna i niuucari tíjín Chuej ti nu'u Xúure'eme'e.

20 'Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Me'ecui xaa, pu'uri ayén teja'uré'ene a'ij tíj té'eyu'usi'i

a'íjna jetze í yu'uxari ti ayén huataújmu'a tijín í Tí'ichuicare'ara'an ti jíme'en yee:

Ché'e nu'u huateáturan í chi'ira'an.

Ché'e nu'u caí ja'ati utéeme'en.

Ajta ayén tijín:

Ché'e seij te'enteárute a'íjna jíme'e í ti jín ti'itéveeca'a a'íjna í ja'ati.

21 'A'íj pu jín ruxe'eve'e tej seij avé'evi'itín, í ti ta jamuan á'uche'ecane'e, seij ti nain xicaj tzajta'a yé huatéveeca'a tí'ij auj Jesús ta jamuan seijre'eca'a.

22 'Ja'atí ti ta jamuan á'uche'ecane'e tíj na'a ti Juan ráamuai'ihuaca'a í Jesús, ajta tíj na'a ti a'íjn Jesús á'uvi'itichi'ihuaca'a u ta japua. Ruxe'eve'e ti seij ti ta jamuan á'uche'ecane'e ti i ajta ayén tihua'utá'ixaate'en í teite ti ari huatarúj a'íjna í Jesús. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

23 Aj mú mi hua'apuaca avé'evi'iti: a'íjna í José Justo, mej majta miyen ratamuá'amua tijín Barsabás, majta me'íjna í Mateo. 24-25 Aj mú mi raatáhuaviiri'í í Dios. Aj mú mi miyen tijín:

—Tavastara'a, mú'ee pej rú'umua'aree a'íj ti ye'í tí'imua'atze í ru tzajta'a seij ajta í seij. Taatasejrate'e a'íjna í mej hua'apua'a mú'ee pej seij avé'evi'itín tí'ij a'íjn te'enteárute a'íjna jíme'e í ti jín ti'itéveeca'a a'íjna í Judás teecan. A'íi pu hui airájraa tí'ij á'ura'aní a'u ti ayén tiye'uvijte'e.

26 Aj mú mi raatáruureajxi me'íjna í xa'ari í mej tzajta'an ru'utéehua'axi í tetej. Aj pu i seij huiitáavej a'íjna jíme'e ti huataniú a'íjna í Mateo. Aj mú mi raatá'a ti tiu'utévaire'en huá'a jamuan í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase.

2

Tʼij huá'a jemi yé ve'ecáane

¹ Tʼij a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a mej jetzen tí'iyestehua'a me'íjna jime'e ta'aráhua'apua i itieeri. Ayee mú ratamuá'amua tijín Pentecostés. Aj mú mi naími'i tiújseij a'ájna xicájra'a jetze a'ujna u chi'ita.

² Matʼij mi ráanamujri'i ti ca'anín jín huatajújhua'anaca'a u júte'e. Jéihua pu té'usihuajnaca'a a'ujna u chi'ita a'u mej e'iráte'eca'a. ³ Aj mú mi ti'itij huaseij ayée cumu neanuri ti á'ataa. Ajta a'usiújtza'anixi cilié'ene'ejmé'e a'íjna í neanuri. Ti'iquí a'ín huá'a mu'úutze'en e'erávatzijxi í ti ajtasiújtza'anixi.

⁴ Ti'iquí huateájturaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huá'a jemi í teite. Matʼij mi autéjhuii mej tiu'uxáj seica jime'e í niuucari mé caí xi ja'anáj jín mé'e tejá'axa. A'í pu hua'utá'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej miyen tiu'utaxáj.

⁵ Majta seica í teite me'uun a'uté'uuca'a í mej nainjapua curé'ecijxi í chuej japua. An mú a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Jéihua mú raxíeve'eca'a a'íme í mej me'ánna é'echejca'a, í mej Israel jetze ajtème'ecan mej miyen rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. ⁶ Matʼij ráanamujri'i ti huatajújhua'anaca'a, naíjmi'i í mej tiújseij, capu a'ij huá'amitiejte'eca'a í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú a'ij pua'a te'utaseij a'iné mehuá'anamujraca'a mej tí'ixajtaca'a a'íjna jime'e í hua'aniuuca seij ajta seij. ⁷ Jéihua mú a'ij pua'a tejá'useijraca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tijín:

—A'iime i teteca i mej ti'ixa, a'úu mú hui Galilea é'eme'ecan. ⁸ ¿A'iné tiu'utári'iristareca'a mej miyen tí'ixajta tetíj iteen ti'itamua'amua? Tani-uuca mú jín ti'ixa memíjna. ⁹ Seica tu te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Partia, teajta seica a'ujna Media, teajta seica a'ujna Elam; teajta seica a'ujna já'ahua'a Mesopotamia. Teajta seica te'uun é'eme'ecan a'ujna Judea. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Capadocia, teajta seica a'ujna u Ponto. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Asia é'eme'ecan.

¹⁰⁻¹¹ 'Seica tu teajta te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Frigia, teajta seica a'ujna Panfilia. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Egipto, teajta pua'amecié a'ujna u Africa, teajta naijmi'ici'e a'uun mej imuá te'eránamua u Cirene, teajta a'ujna u Creta, teajta a'ujna Arabia. Seica mú Roma é'eme'ecan; a'íi mú majta yé tamuaare, a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej huatéújjuriiyustaca'a. Teen tu huá'anamua a'ij mej ti'ixa i taniuuca jime'e. A'íj mú jín ti'ixa ti naa namuajre'e a'ij ti ye'í rij á'aye'i í Dios. —Ayee mú tihuaúrixaa.

¹² Seica mú a'ij te'utaseíj. Majta seica, a'ij pua'a tite'utaújmuajteca'a. A'íi mú mi tiu'utaú'ihua'uri'i tíjín:

—¿Ti'itaqui a'ij rini?

¹³ Majta seica hua'utéxiehuari'iri'i, í mej miyen tíjín:

—Nahuáj mú anti'í ti ru'i. A'íj mú jín tá'aruaj.
—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

Iniuucari ti amuacaícan jín raataxájtaca'a í Pedro

14 Ajta a'ín Pedro, a'í pu á a'utéechaxi, majta í mej tamuáamuata'a japuan sej ará'ase. Aj pu i hua'utajé ca'anín jime'e a'ímej í teite. Ayen tijín:

—Xáanamujri'i temua'a naa, mi sej Israel jetze ajtémecan, seajta mi sej íyeyen a'uchéjme Jerusalén. Niché'e a'atzu tejámuaatá'ixaate'en.

15 Ayee xu ti'ixa tijín: “Meta'aruá a'íme í teteca.” Camu xaa ne'u. Capu hui ayén ti'ayajna a'iné auchén pu a'ire'enejsin í xicaj. 16 Mi ajta, a'ii pu a'ín pú'een í ti raaxájtaca'a a'íjna í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Joel. A'í pu hui a'íjna jín ti'itéveeca'a í Dios jemi ti ij Dios jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en í teite.

17 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín:

Ayee pu nu'u ti'ixa í Dios.

Ayee pu té'eme a'ájna xicájra'a jetze
tí'ij jetzen te'entipúa'ari najmi'i.

Nexiejniu'uca nu u a'uta'ít'i

tí'ij huá'a tzajta'a huateáturan

í mej yen huachéjme íyeyen chaanaca japua.

Á'amuayaujmu'a, í mej teteca, majta í mej 'uuca,
a'í mú neniúucajtze'e tihua'utá'ixaate'esin í
teite.

Ajta á'amuavaujsimua'a meti'imáara mú
muá'aju'un

a'ájna xicájra'a jetze.

18 Neajta nexiejniu'uca u a'uta'ít'i

tí'ij huateáturan huá'a jamuan

í mej tí'ivaire'e ineetzi jetze me'ecan.

Capu amín a'ij ti pua'a méteteca nusu méjuuca.

A'í mú majta neniúuca jín tihua'utá'ixaate'esin.

19 Nee nu ti'itíj amuaataseíjrate'esin u ta japua

í sej jín ramua'aréeren a'ij ti ti'itij rini.

Seajta raseijran ti'itij sej jín a'ij te'utasej
ve'ecán japua tíj na'a ve'ée i chuej.

Ti'itij xu seijran tíj xúure'e,
seajta taij, seajta í tá'ajcitziu.

²⁰ Ajta í xicaj, capu ché'e airáxiri.

Ajta í máxcira'i, ayée pu huataújrurejsin tíj xúure'e.

Aj pu xaa teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze
tí'ij a'ín tavástara'a yé ve'ecáanen
íiyen chaanaca japua.

A'íi pu nu'u ajtahua'a raajéjcuare'en najjmi'i
tíj pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

Naa pu nu'u ti'iseíire'e a'ame a'ájna xicájra'a jetze.

Ajta, a'ájna tiú'utziini'ire'e pu a'ame.

²¹ Mi ajta, ja'ati ti na'a ti pua'a Dios huatáhuavii,
a'ájna í Dios japuan pu niuuni a'ájna í ja'ati.

Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'ájna í Joel.

²² 'Mí sej Israél jetze ajtémecan, xáanamujri'i
se'ájna: Xu'uri ramua'aree ti Dios ra'antíhua'u
a'ájna í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. Ayee pu
ti'ayajna a'iné a'ájna í Jesús, jeíhua pu ti'iti jín
ayén huaríj ti huápi'i ruxe'eve'e, a'ájna jime'e
ti tihua'utasejrate'en í teite. A'íi pu ajta ru-
muári'eri'ire'ara'an jime'e ayén huaríj mú'ejmi
jemi sej si ráamua'aree ti Dios ra'antíhua'u.

²³ 'Ayee pu tiraaxí'epi'intare í Dios ti seíj
amuaatátuiire'en í teáata'a. Ajta amuacá pu a'ín
Dios ráamua'areeri'i sej ye'í huaríj, mú'een xu
rá'utatai í cúruu jetze. Majta seica í mej a'ij pua'a
tí'iteteite, a'íi mú amuaatévai. ²⁴ Ajta Dios pu
raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an. A'íi pu ajta japuan
huaniú í ti jín rajpuaíjtzi tí'ij huamí'i a'ájna í Jesús.

Ayee pu huaríj, a'iné capu huatári'iristareca'a ti á'ateevi'in ti a'uun é'esejre'e mi'ichite tzajta'a.

²⁵ A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan a'íjna jime'e í Jesús tijín:

Ja'anáj ti na'a nu rasej ne'íjna í tavástara'a

ti yé vejl'i seijre'e ne vejl'i'ipua neri'írínta'a.

A'íj pu jín caí ti'itíj né'itziite'e.

²⁶ A'íj nu jín netémua'ave'e yú ne tzajta'a.

Jé'ecan nu rí'i tiratá'aca í Dios.

Neajta inee, canu rí'i a'ij

a'iné naúche'e rachú'eve'en tí'ij a'ín

ajtahua'a naatátisten i nexiejniu'uca.

²⁷ Néntemua'ave'e a'iné mú'ee Dios

pej caí mé nejaúujisin a'ujna

mej a'uteáru'ipi í mi'ichite.

Capej pajta raatá'asin ti huatépete

i nehuá'ira'a ineetzi pej jeíhua nexí'eve'e.

²⁸ Pajta pajtáhua'a pena'a naatátisten i nexiejniu'uca

neatá'aj ruuri ná'ara'ani rusén jime'e.

Ayee pej naa tinaatá'asin nej huatántemua'ave'en a'ujna pej a'utéveeca.

Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan.

²⁹ 'Ne'ihuáamua'a, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti a'ín

David ari huamí'i, majta ra'avá'ana. Aúche'e pu yé seijre'e íiyen Jerusalén a'u mej ye'avá'ana. ³⁰ Mi

ajta ti'itíj pu jín ti'itéveeca'a a'íjna í David teecan.

A'íj pu rú'umua'areereca'a ti a'ín Dios ayén huaríj a'íjna jime'e ti Dios seíj a'ujyeíjtza í ruhuáacixa'a

a'íjna í David teecan a'íjna japua í ipuari. ³¹ A'iné

a'íj pu David teecan rú'umua'areereca'a a'ij ti ti'iti a'ame ja'anáj, a'íj pu a'íjna jín raataxájtaca'a ti a'ín

Ciríistu'u huatarújsin. Ajta ti caí Dios mé rúujisin a'ujna a'u mej a'uteáru'ipi í mi'ichite, capu nu'u ajta huatejpetzi í ruhuá'ira'a jetze.

³² 'Pu'uri hui Dios raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús tí'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani. Teen tu tiu'uséij te'íjna jime'e.

³³ Pu'uri a'ujyeíjxi ri'irínta'a í Dios u ta japua. Ajta pu'uri ra'ancuré'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í ti Dios jín ayén te'ataújratziiri'i. Ayee pu 'i cuj, i sej tí'iseij íjii, ajta nain jime'e sej tí'inamua, a'úu pu hui é'eme'ecan u ta japua í Dios jemi.

³⁴ 'Me'ecui xaa, capu tíraa u ta japua a'íjna í David teecan. Majta ayée pu tiu'utaxájtaca'a tíjín: Ayee pu a'ín tavástar'a tiraata'ixaa a'íjna í nevástar'a tíjín:

“Paúche'e yen újcatii íiye neri'irínta'a
ajta nena'a caí hua'utémua'itín
í mej muájcha'íire'e.

³⁵ Aj mú mi muaatévaire'esin mú'eetzi.”
Ayee pu tiraata'ixaa í Dios.

³⁶ 'A'íj mú jín, matá'aj seica naími'i í mej íiyen a'uchéjme Israél, matá'aj ráamua'aree ti ayén tí'ayajna a'íjna i niuucari a'íjna í Jesús sej rá'utatai, a'ii pu a'ín pú'een í ti Dios ayén raatamuá'a tíjín Tavástar'a, ajta Ciríistu'u. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

A'ij mej ye'í tiu'umuá'aj me'íjna í teite mej ráanamujri'i me'íjna í Pedro

³⁷ Matí'ij ráanamujri'i í teite, a'ij pu pua'a hua'utá'a í huá'a tzajta'a. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'íjna í Pedro, majta í seica í mej tamuáamuata'a japuan sej ará'ase. Ayee mú tíjín:

—Casi'i, ta'ihuaamua'a, ¿a'iné terini íjii?

³⁸ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Pedro tíjn:

—Setá'aj naíjmi'i seicié tihuaújmua'atziite'en se'íjna jime'e í ti ruxe'eve'e í Dios jemi, setá'aj huámuai'ivijhua niuucajtze'en í tavástar'a a'íjna í Jesús. Ayee xu se'íjna jín huárini, aj pu'i tejámuaatá'uuni'ira í Dios, ajta a'í pu raata'íti ti xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan mú'ejmi jemi.

³⁹ A'íjna i niuucari á'amuaci'íti mú'ejmi, ajta ruyaujmua'a, ajta í mej a'ímuá a'uchéjme se'í chuéjra'a japua. Ayee pu tihua'aci'íti naíjmi'ica ti hua'utájeeve a'íjna í tavástar'a, í ti Dios pú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

⁴⁰ Seica niuucari pu jín tihua'úixaa. Jéihua pu hua'utá'íjmíjri'i mej mi caí miyen a'ij pua'a títetiújcha'í matíj í seica í teite.

⁴¹ A'íime í mej ráanamujri'i, a'í mú huaújmuai'ihuaca'a í mej miyen ará'ase a'achú cumu huaíca vi'ira'a. Aj mú mi a'ímej jemi antéujsej í seica í mej té'antzaahua. ⁴² Majta naíjmi'i mú miyen tiú'ujmua'atziite'eca'a, a'í mú tihua'ámua'atejca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. R'í mú naa ti'itéchejca'a. Majta rujímua'a huaréuri'ipi'itehua'a í pan se'í majtáhua'a mi se'í. Majta mú ratéhuacare'e í Dios jemi.

R'í mú tiú'urihuaamua'acaa a'íime í mej amuaaté'ee mé té'antzaahua

⁴³ Jé'ecan mú r'í titeújmua'atejca'a í mej té'antzaahua. Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, Dios pu hua'utévai mej mi miyen tiu'uyí'itihua'an mecaí máaj seica.

44 Naíjmi'i mú rí'i ti'itéchejca'a í mej té'antzaahua. Majta mú naíjmi'i tiu'uré'ura'a tíj na'a a'achú ti caj ti'ipua'amé seij ajta í seij ti'iti cua'ira, ajta ti'iti cíxuri.

45 Ayee mú rijcaa, ti pua'a caí ja'ati a'ij tí'ijviicua'ira, seij pu ti'itíj tuaani ti á'are'ara'an pú'een, aj pu i xaa raatá'asin í tumin a'íjna í ti caí a'ij tí'ijviicua'i. 46 Ja'anáj ti na'a nain tújca'ari tzajta'a mú tiújse'irihua'a u teyujta'a. Majta mú me'uun tiújse'irihua'a a'u mej é'eche mej mi huaré'uri'ipi'ite'en seexu'ijmé'en seij majta seij. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa. Jé'ecan mú rútemua'ave'eca'a í ru tzajta'a. 47 Rí'i mú tiratá'acare'e a'íjna í tavástar'a. Majta seica naa mú tiyaú'itiée muá'araa. Tíj na'a nain xicaj tzajta'a, Díos pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e a'ímej í teite mej mi jéjcuacan jín té'antzaahuat'e'en. A'íj mú jín jaítze'e huatámu'iireca'a.

3

Mat'íj nu'u mi tiráahuaa seij ti ciyáaxara'aca'a í ru'ícajetze

1 Seij xicaj jetze pu ayén tiuju'uríj a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Naíimi'i mú á a'ujnéj a'ánna já'ahua'a teyuu ti a'utéjvee. Ayee mú huaríj, a'iné pu'uri teja'uré'enejca'a a'atzaj mej pua'a téniúuve'e muá'aye'i í Díos jemi. A'atzaj pu pí'tí'irijcaa cumu ayée a'ucamé'eca í xicaj.

2 Seica mú ja'ati á á'utu'ara'a muá'aye'i mej mi me'ín ye'itéjcheti a'ujna já'ahua'a tá'apueerta

a'u mej miyen taja'atamuá'amua tijín ti naa sei-jre'e. Ayee mú tí'ijri'irejca'a tíj na'a nain xicaj tza-jta'a, tí'ij a'íin tumin huá'ahuaviira í mej me'uun a'uteáru'ipi u teyujta'a. Capu ráye'ivejca'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a, capu ráye'ivejca'a, a'iné ciyáaxara'aca'a í ru'íica jetze.

³ Tí'ij a'ímej huasej a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan í mej me'uun a'uteárutijme'e u teyujta'a, tí'iqui tumin hua'utáhuaviiri'i. ⁴ Aj pu i a'íin Pedro ra'aráasej temua'a naa. Ajta a'íjna í Juan, ayée pu che'atá na'a naa tira'aráasej. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Patá'aj hui taasej.

⁵ Tí'iquí anpuá'areca'a a'íjna í teáata'a. Ayee pu tí'imua'jca a'íjna tijín tumin mú raatá'asin. ⁶ Ajta a'íin Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—Canu plata tícha'ii, canu neajta oro tícha'ii í nej muaatapua'íve'en. Aru tí'itj nu tícha'ii, a'íj nu'u hui muaatá'asin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e a'íjna jetze me'ecan í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan, ajchesi, patá'aj hui rájra'ani.

⁷ Tí'iquí ra'anáavi'i í muájca'are'ara'an jetze. Ajta ra'ajjáj. Jíme'en pu'u ra'ajjáj, aj pu i huarúj í ru'íica jetze ajta nainjapua í ruchepuá jetze. ⁸ A'íjna ti ciyáaxara'aca'a tí'iqui ájtzucu. Ajta á a'utéechaxi. Aj pu i a'utéjche ti á'uche'ecane'en. Tí'iquí huá'a jamuan u a'uteájrupi u teyujta'a í Pedro, ajta í Juan. Titzúna'iche'e pu huamé'ecaa. R'í pu tiratá'acare'e í Dios.

⁹ Naíimi'i mú raasej í teite ti ari á'uche'ecane'e a'íjna í ti ciyáaxara'aca'a, majta ráanamujri'i ti r'í tiratá'aca'a í Dios. ¹⁰ Maraamuá'a tijín a'í pu pírici í ti aj je'itécatii a'u ti é'epueerta ti ayén

téja'arájtehuaa tijín ti naa seijre'e, ajta í ti vaíri'ira huá'ahuavi'iraca'a í teite. Matí'ij mi naa rí'i tira'utaseíj, majta tín tí'itziíine'eca'a.

Tí'ij nu'u ajtahua'a tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro

11 Ajta a'íjn í ti ciyáaxara'aca'a, a'íi pu huá'ahuavi'iraca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. Aa mú a'uté'uuca'a tá'apueerta ti ayén téja'arájtehuaa tijín a'u ti Salomón e'evé'echi'ive'e. Naíimi'i mú a'uté'arua a'íime í teite a'u mej a'uté'uuca'a. Jé'ecan mú naa tite'utaújmuajteca'a a'ímej jemi.

12 Tí'ij a'íjn Pedro hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen a'ij tejá'useij mi ru tzajta'a mú'een, mi sej Israel jetze ajtémecan? ¿A'iné sej si jé'ecan taseíj? ¿Ni siyen tí'imua'atze tej iteen tajímua'a tiráahuaa a'íjna í ja'ati? ¿Ni ayén tejamuá'amitiejte'e tej iteen raarújte te'íjna ti ayén mé tejá'uche'ecane'en te'íjna jime'e í tej raayí'iti na'ari te'íjna jime'e í tej caí ja'anáj auteájturaa í Dios jemi? Capu xaa ne'u ayén ti'ayajna.

13 Ajta a'íjna í Dios, a'íi pu rí'i tihua'atá'acare'e í á'amuvaujsimua'a teeca a'íjna í Abraham teecan, ajta a'íjna í Isaac teecan, ajta a'íjna í Jacobo teecan. A'íi pu hua'aDioj raarújte a'íjna í ja'ati, a'iné a'ij pu té'antzaahua a'íjna jemi í Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. Dios pu ayén tiraatá'a a'íjna ti ravaire'e ti a'íjn tí'itéveeca'a tí'itij jime'e ti jaítze'e ve'ée, a'íjna sej mú'een tiu'utátui a'íjna í Jesús huá'a jemi í mej tí'aijta. Ajta a'íjn Pilato, raxí'eve'eca'a ti raatátuaani. Mi seajta mú'een,

caxu raataxi'leve, sino ayée xu tí'ijxe'leve'eca'a ti huámi'ini.

¹⁴ Caxu raatátuaa se'ijna í ja'ati ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi, ajta í ti rí'i tí'itevistaca'a sino ayée xu tiraata'ixaa ti a'ijna huatátuaani í seíj ti a'ij pua'a tí'itevistaca'a. ¹⁵ Mú'een xu hui sea-jta raajé'ica se'ijna í ja'ati ti hua'atá'acare'e mej ruuri muá'ara'ani í teite. Ajta Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an ti i ajtahua'a ruuri á'ara'ani. A'ij tu xaa huaseíj, iteen. ¹⁶ A'ij pu jetze araújca'ane í Jesús a'ijna í ti ciyáaxara'aca'a. Í sej raaseíj, sej seajta seri ramua'ate, a'í pu rá'antzaahua í Jesús ajta tiráahuaate'e. A'ij pu jín ari huarúj.

¹⁷ 'Me'ecui xaa ne'u, ne'ihuaamua'a, nee nu ramua'aree a'ij sej ti'itij huáruu sej caí ramua'areereca'a, majta í mej tejá'amua'ijte'e, camu majta ramua'areereca'a. ¹⁸ Ajta Dios pu ra'ará'aste a'ij mej amuacaícan tiu'utaxájtaca'a a'ímej í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti nu'u a'ín Ciríistu'u rajpuaítzi a'ame, a'ijna jime'e ti nu'u Dios án yá'ujra ipuari japua.

¹⁹ 'Setá'aj seicié tiú'umua'ati í Dios jemi. Sea-jta huataújtuiire'en í Dios jemi ti ij a'ín teja-muaata'áijte'en, ti ij ajta a'ín tejámuaatá'uuni'í í sej jín auteájturaa í jemin. Aj pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a jetze tí'ij jetzen tavástara'a ta japua niuuni. ²⁰ Aj pu i Dios u ye'uta'íti'i mú'ejmi jemi a'ijna í Ciríistu'u ti ari raatá'a ti a'ijna jín antiújmua'areere ti tiu'uta'aíjta nainjapua. A'ii pu a'ín pú'een í Ciríistu'u a'ijna í Jesús.

21 'Ruxe'eve'e ti a'ñin Jesús u a'utevéé á'ara'ani a'ujna u ta japua ajta na'a caí Dios tiu'ujéjcuare'en nain t'ij na'a í ti íiyen t'íiseijre'e í chaanaca japua. Ayee pu a'ñin Dios ajmí'i te'ataújratziiri'i mat'í'ij tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej jetzen me'ecan t'íixaxa'ata'a í Dios. 22 Ayee pu a'ñin Moisés tihua'utá'ixaa a'ímej í tavaújsimua'a teeca tijín: “Dios pu nu'u seíj avé'evi'iti í ja'ati ti ayén che'atá na'a jetzen me'ecan tiu'utaxájta net'ij inee. A'í pu mú'ejmi jetze ajtéme'ecanta a'ame. Xáanamujri'i naíjmi'i a'ij ti a'ñin tiu'utaxájta, setá'aj seajta rá'antzaahuaté'en. 23 Ti pua'a nu'u caí ja'ati rá'antzaahuaté'en, miché'e raatamuárite'en. Ché'e caí ché'e a'ñin huá'a jemi seijre'e í teite.” Ayee pu nu'u hui tihua'utá'ixaa a'íjna í Moisés.

24 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna naími'i í mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan, t'ij na'a a'íjna t'í'ij a'ñin Samuel seijre'eca'a, ajta t'ij na'a ti yú e'iré'ene, a'í mú amuaaté'ee tiu'utaxájtaca'a a'ájna xicájra'a jetze t'í'ij Dios tiraata'aíjte'en a'íjna í Ciríistu'u. 25 A'íjna í ti Dios jín te'ataújratziiri'i, a'í pu hui ajta mú'ejmi jemi huatéáturaasin a'iné mú'een xu naími'i huayaujmu'a'a pú'een í mej t'íixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Dios pu ajta te'ataújratziiri'i í runiuuca jime'e a'ímej jemi í ruvaújsimua'a teeca. Ayee pu a'íjna jín tiraata'ixaa í Abraham teecan tijín: “Naími'i í teite í mej me'uun huachéjme'e muá'aju'un í chaanaca japua, a'í mú ra'ancuré'asin í ti i'í x'í'epi'ín t'ij na'a í ti hua'utévaire'esin a'ímej í mej á jetze a'íránejsin.” 26 T'í'ij i Dios ra'antíhua'u a'íjna í Jesús ti ravaire'e. A'í pu u ye'uta'íteca'a mú'ejmi jemi t'í'ij a'ñin r'í'i

tejamuaatá'an sej si naíjmi'i raatapuá'ajta se'íjna í ti a'ij pua'a een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

4

Mat'íj nu'u hua'uvívi'i me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

¹ Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a í teite. Mat'íj mi seica áa e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'ii mú me'ín pú'een'e í mej tí'icha'íi u teyujta'a, majta a'íime í Saduceos.

² Capu hua'aránajcheca'a í teite í mej miyen tihuá'amua'atejca'a a'íjna í Pedro, ajta í Juan. Majta miyen tihuá'a'ixaate'eca'a ti jín Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús. ³ Aj mú mi hua'uvívi'i. Mat'íj mi hua'iteána a'ujna já'ahua'a carcel. Camu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné pu'uri téchuijxarijme'eca. ⁴ Majta í teite, jeíhua mú tiú'unamuajri'i a'ij mej tiu'uxájtaca'a. Majta rá'antzaahua. A'íj mú jín meri miyen ará'axcaa a'achú cumu anxíj vi'ira'a a'íime í mej té'atzaahuate'eca'a.

Mat'íj me'uun a'uté'uuca'a huá'a jemi í jueesi

⁵ Yee ruijmua'a yee, a'íi mú tiújseij a'ánna Jerusalén a'íime í mej antiújmua'aree a'ánna chajta'a, majta a'íime í huá'avaujsimua'a, majta a'íime í mej tihuá'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. ⁶ A'uu pu a'utéveeca'a a'íjna í Anás í ti hua'avastara'a, ajta a'íjna Caifás, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Alejandro. Mu'ití mú ma'án na'a a'uté'uuca'a a'íime í mej teitestemua'ame'en pú'een a'íjna í hua'avastara'a.

7 A'ñi mú mi miyen tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itín a'íjna í Pedro, majta a'íjna í Juan mej mi tihua'u'íhua'u. Aj mú mi á já'ita'a huaja'utéhuui. Mat'íj mi tihua'uta'íhua'uri'i. Miyen tijín:

—¿A'ataani jetze xa'araújca'ane sej si siyen ríci, na'ari a'atani jetze me'ecan siyen tí'iruure se'íjna jime'e?

8 Aj pu i a'íjn Pedro a'íjna jetze araújca'ane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een mi sej antiújmua'aree íye chajta'a, seajta mú'een mi sej huá'avaujsimua'a a'íime í mej yen huachéjme íye Israel. 9 Cunqui íjii sej seri tí'ita'íhua'u se'íjna jime'e í ti i'í x'íepi'ín í ti tiraac'íi a'íjna i teáata'a i ti ciyáaxara'aca'a, setá'aj ráamua'aree a'ij ti 'een jín huarúj.

10 'Ayee tu tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, teajta a'achú pua'améca sej yen huachéjme íye Israel: A'íjna i teáata'a íye ti huatéjvee, a'ij pu jín ari huarúj a'íjna jime'e tí'irí rá'antzaahua a'íjna í Jesús í Ciríistu'u ti Nazarét é'eme'ecan, a'íjna í sej rá'utatai í cúruu jetze. Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani.

11 'A'ijna í Jesús, a'ii pu a'íjn pú'een “í tetej sej méjca'i ya'uhuá'axi mi sej chí'ij ájtaahuaca'a. Ayee pu te'irájraa ti a'íjn pu'eene'e já'araa í tetej ti anájca.” 12 Capu hui mé'e ja'atí seijre'e tej jetzen arátaca'anen tí'ij Dios ta japua huániuuni. A'ñi pu'u na'a Dios ayén raateájtuaa í Jesús itejmi jemi íyen tej seijre'e íyen chaanaca japua tej ti Jesús jetze arátaca'anen tí'ij Dios ta japua huániuuni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro.

Mehuá'anechejca'a, majta xaa hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan

¹³ Jé'ecan mú a'ij hua'utaseíj a'íime í teteca. Ayee mú tihuá'axajtaca'a tijín:

—Huá'uca'anisti'i í huá'a tzajta'a amijna mi Pedro, ajta amijna mi Juan.

Majta ráamua'areeri'i tijín mej caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate, majta miyen tijín:

—Camu ti'itij jín titeeté'uuca.

Aj mú mi hua'umuájteca'a tijín a'í mú jamuan á'ujjhua'ane'e a'íjna í Jesús. ¹⁴ Majta me'íjna huaseíj í ja'ati ti huarúj. A'uu pu a'utéveeca'a jamuan a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan. A'íj mú jín caí a'ij tiu'utaxájtaca'a yee capu ayén ti'ayajna. ¹⁵ Aj mú mi hua'uta'aíj mej huirácíne a'ujna mej a'iráatei me'íjna í jueesi. Matí'ij mi ti'itiúrixáate'ajraa.

¹⁶ Majta miyen tijín:

—¿A'íquí tehuá'aruuren temíime mi teteca?

—Ayee mu'u tiú'urihua'uraca'a.

Majta miyen tijín:

—Capu hui ri'irí tej tiyen tiraataxáj yee capu ayén ti'ayajna a'iné naíjmi'i í mej íiyen a'uchéjme íiyen Jerusalén, a'í mú ramua'aree a'ij ti ti'itij huáruu a'íjna í tevi a'íjna jime'e í ti tí'icui'ica'a. ¹⁷ Peru, tej ti caí jaítze'e méjca'i huáyee huá'anamuajra í teite tzajta'a, tiché'e hua'utá'ijmií jii mej caí ché'e tihuá'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en a'íjna í Jesús. —Ayee mú tiu'utaú'ixaa.

¹⁸ Aj mú mi hua'utajé. Majta hua'utá'ijmiíjri'i mej nu'u caí ché'e tihuá'a'ixaate'e í teite me'íjna jime'e niuucajtze'en í Jesús. Majta nu'u caí ché'e

miyen tihua'amua'atée í teite. ¹⁹ Ajta a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, ayée mú tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu raaxí'epi'íntaren rujímua'a tí pua'a ayén tiraavíjtle tej amuá'antzaahuat'e'en mú'ejmí nusu tej rá'antzaahuat'e'en a'íjna í Dios. ²⁰ A'iné ayée pu hui tiú'ujxe'leve'e tej raataxáj a'íjna tej teri raaseíj, ajta í tej teri ráanamujri'i.

²¹ Majta me'íjna í jueesi, a'í mú mauj hua'utá'íjmíjri'i, majta hua'utáneche. Matí'ij mí hua'utá'a mej huirácíne me'íjna jime'e mej caí a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í tihua'ajteá'axi'ín a'íjna jime'e a'iné naími'í í teite, a'í mú rí'í tiraatá'acare'e í Dios me'íjna jime'e a'ij tí ti'itíj huaríj.

²² Ajta a'ín í teáata'a tí Jesús jetze araujca'ane a'íjna í tí huarúj, ayée pu tirájcha'íica'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan já'ita'a.

I mej miyen tí'ijhuaucare'e í Dios jemi

²³ Matí'ij mí hua'utátuaa me'íjna í Pedro, majta me'íjna í Juan. Aj mú mí a'ucíj a'íime í mej huanámi'ihuaca'a. Matí'ij mí a'uun a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a a'íime í huá'a'amigustemua'a. Aj mú mí hua'utá'ixa nain a'ij mej ye'í tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej ve'ecán jín títetateí, majta í hua'avaujsi.

²⁴ Matí'ij me'ín huá'unamujri'i, aj mú mí naími'í miyen tiraatáhuaviiri'í í Dios. Miyen tíjín:

—Tavastara'a, mú'ee pej pe'ín pú'een í pej raatétaahuaca'a a'íjna í ta japua, pajta pe'íjna í chaanaca tej yen japuan seijre'e, pajta mú'ee raateájtuaa í jaj í tí ve'ée. Naími'í tíj na'a a'achú tíj pua'amé yen tí'iseijre'e, mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a. ²⁵ Mú'ee pej hui piyen tiu'utaxájtaca'a ajca'ihuá'ímua pe'íjna jime'e

ti ayén axiejniu'uca jetze araújca'ane a'íjna í David teecan, a'íjna ti muavaire'eca'a. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a tijín:

¿A'iné mej mi níniu'ucacu a'íime
í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan?

Majta í teíte, a'íí mú tí'imua'ajca me'íjna jime'e
ti caí ayén te'irájra'ani.

²⁶ Rí'í mú u á'uruuren mej mi huateújne'usi'ite'en
a'íime í hua'arey íyey mej seijre'e chaanaca
japua.

Majta a'íime í mej tihuá'ajte'e í teíte,
a'íí mú tiújseire'esin,
naími'í í mej rájcha'íire'e a'íjna i tavástar'a,
majta a'íjna ti án yá'ujra í ipuari japua.

Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'íjna í David teecan.

²⁷ 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'íjna í Heródes, ajta
a'íjna í Póncio Pilato, a'íí mú hui tiújseij íyey cha-
jta'a huá'a jamuan í teíte mej seij chuéjra'a japua
é'eme'ecan, majta huá'a jamuan í mej yéchej íyey Is-
raél. Maújmu'a'atziite'eca'a a'ij mej tiraatémua'itín
a'íjna ti muavaire'e, a'íjna í Jesús, a'íjna ti caí
ja'anáj tí'itij jín auteájturaa mú'eetzi jemi. A'ii
pu a'íín pú'een pej mú'ee án yá'ujra í ipuari
japua. ²⁸ Ayee mú che'atá mena'a rijcu a'ij pej ye'í
amuacaícan tiraaxí'epí'intare ti ayén tiú'ujxe'eve'e
á'ara'ani, tí'ij ayén tiú'urini.

²⁹ 'Me'ecui xaa ne'u, mú'ee pej ta'ivástar'a,
casi'í, pí mi tí'itaneeche. Taatá'a í ca'aníjra'a
í tatzajta'a itejmi i tej muavaire'e tetá'aj hui
caí tí'itziíne'e tej tihua'utá'ixaate'en mú'eetzi
jetze me'ecan. ³⁰ Patá'aj pajta ahua'aca'anen
pej pi tihuá'uhuaate'en í mej tí'icucui'í. Pajta

hua'utasejrate'en a'íjna í pej jín peri hua'utá'a mej raay'i'itihua'an a'íjna jetze me'ecan i Jesús ti muavaire'e, ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa mú'eetzi jemi. —Yee mú tiraatáhuaviiri'í í Dios.

³¹ Matí'ij me'íjna jín miyen huaríj, aj pu'i huateújca'atzijxi í chi'ij mej tzajta'an huiiráte'eca'a. Aj pu'i i huateájturaa í huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íjna jetze mú a'ujca'anéecan jín miyen tihua'utá'ixaa í Dios jetze me'ecan. Camu tí'itzi#ne'eca'a.

A'í mú nain tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íca'a

³² Naími'í í mej rá'atzaahuate'eca'a, a'í mú rí'í tiú'urixaate'ecaa. Camu a'ij tihuá'axajtaca'a seij majta seij. Majta tiu'uré'ura'a seij majta seij í mej tí'ijcha'íca'a. Capu ja'ati a'atzu ayén ti'ixaa me'íjna jime'e yee neetzi pu tí'ine'aa. Metiu'uré'ura'ate micu, a'íime.

³³ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a me'íjna jime'e ti Dios ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús. A'íj mú jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huápi'í mej mi tihuá'a'ixaate'eca'a. Rí'í mú tihuá'ajcha'íca'a, seij majta seij. ³⁴ Ajta ayén éene'e, capu ja'anáj ja'ati caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a a'íjna jime'e naími'í mú tiú'utuaaxi a'achú mej caj tí'ijcha'íjme'eca'a, tí'itij chuej, na'ari chí'ij. Aj mú mi miyen huaríj, u mú ye'erájtí í tumin mej ra'ancuré'a me'íjna jime'e mej tiu'utuáa. ³⁵ Aj mú mi tiu'utátui a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Majta me'ín, a'íime mú huaré'a í tumin í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

³⁶ A'ij pu jín ayén tiuju'uríj a'íjna í José, a'íjna ti tí'ivaire'eca'a a'ímej jamuan huáacixa'astemua'ame'en í Leví teecan. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í José, a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Chipre. Ayee mú majta raatamuá'a tíjín Bernabé. A'íjna i niuucari tíjín Bernabé, ayée pu huataújmua'a a'íjna tíjín Ti r'i tihua'atá'aca a'ímej í mej ruxieemíjte'e. ³⁷ Seíj pu chuej tícha'íica'a a'íjna í José. Aj pu 'i ráatuaa. Ajta u ye'erájtí a'íjna í tumin. Tí'iquí a'ímej huatátui í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

5

T'íj nu'u Dios puaíjtzi hua'utá'a a'íjna í Ananias, ajta a'íjna í Safira

¹ Ajta a'íin í ja'ati ti ayén ántehuaa tíjín Ananias, a'íi pu seíj chuej huátua a'íjna jamuan í ru'íj ti ayén ántehuaa tíjín Safira. ² Ajta a'íjna í Ananias, ayée pu tiu'utaújseijrataca'a ti nain e'erájtíi í tumin. Mi ajta caí, capu. Je'icáca pu huateájtuaa í tumin í ru jemi. Ajta ti títuraaveca'a, a'íj pu huatátui a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta nain pu aumua'areereca'a a'íjna í 'íita'a.

³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Ananias, ¿a'iné 'een jime'e paraatá'a ti a'íin tiyaaru'u timuaata'aíjte'en í muá'a tzajta'a? Mú'ee pej hui ráacuanamua í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios pe'íjna jime'e í pej je'icáca huateájtuaa í tumin í pej raamuá'íti pe'íjna jime'e í chuej í pej ráatuaa.

⁴ ¿Ni caí mú'eetzi a'aaca'a pat'íj caí xi ráatuaa?

Ajta, patí'ij raatuá, ¿ni caí a'ij tí'iri'iristaca'a pej tiu'unájchi nain jime'e, capej a'ij pena'a? ¿A'iné pej pi tiu'umuá'aj pe'íjna jime'e? Capej a'imej p'tiú'ucuanamua í teteca, sino a'ij pej p'tiú'ucuanamua í Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Pedro.

⁵ Tí'ij ráanamujri'i a'íjna í niuucari, aj pu'i á e'erájve á vejli'i a'u ti e'era'íicajme a'íjna í Pedro. Tí'iquí huamí'i a'íjna í Ananias. Majta naími'i í mej ráanamujri'i a'ij ti ti'itij huaríj, jé'ecan mú tiu'utátziin. ⁶ Aj mú mi seica á e'iré'ene mej teteca mej teemua. Matí'ij mi ra'iré'e'ijcataca'a ti'itij jime'e, cáxuri. Matí'ij mi yá'uti. Matí'ij mi ra'avá'ana.

⁷ Teuumé'eca a'achú cumu huaíca hora, Aj pu 'i a'ín u a'atanéj a'íjna í íra'ara'an a'íjna ti huamí'i. Capu ti'itij mua'areereca'a a'íjna a'ij ti ti'itij huaríj.

⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Pedro tijín:

—Patá'aj hui naatá'ixaate'en, ¿ni qui seráatuaa se'íjna í chuej? ¿Ni qui siyen tira'ancuré'a í tumin se'íjna jime'e í chuej sej ráatuaa?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tijín:

—¡Jee! Teráatuaa.

⁹ Aj pu 'i a'ín Pedro ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín naími'i siyen tirú'umua'areereca'a sej si siyen ráaruu í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios sej si siyen tiráacuanamuan? Casi'i, á mú e'evé'eca'arajna a'íime í mej meri á e'evé'uju'un. A'íj mú u ye'avá'ana í á'acin. A'íj mú hui majta muá'atini mú'eetzi, micu.

¹⁰ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro, aj pu 'i á e'erájve a'utí e'era'íicajme. Ajta pu a'ín huamí'i

a'íjna í 'íita'a. Aj mú mi uteájrupi a'ujna chi'ita a'íime í teemua, mat'íj raaseíj tijín pu'uri mi'ichi. Aj mú mi ru'irájchui. Majta á'iyen u ye'avá'ana a'u mej ye'etéete í cína'ara'an. ¹¹ Majta naími'i í mej rá'atzaahuate'eca'a, majta í seica a'achú mej pua'amé í mej ráamua'areeri'i, naími'i mú tiu'utátziin temua'a naa.

Mej nu'u miyen jeíhua tiú'uruu me'íjna jime'e ti huápi'i ruxe'eve'e í Dios jemi

¹² Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, jeíhua mú miyen tiú'uruu mej mi hua'utaseíjrate'en í teite mej Dios jetze araujca'ane. Majta í mej té'atzaahuate'eca'a, a'í mú tiújseij a'ujna já'ahua'a mej miyen tejé'emua'amua tijín ti Salomón e'evé'echi'ive'e. ¹³ Ajta capu ja'ati á'uca'anejca'a ti ajteáxire a'ímej jamuan a'ujna ti e'ejtéchi'ivi'i. Capu amín a'ij, a'íime í seica, rí'i mú tihuá'ajcha'íica'a a'ímej í mej té'atzaahuate'eca'a. ¹⁴ A'íj mú jín, té'antzaahua jeíhua í teite, teteca, majta 'uuca. Mu'uri jaítze'e mu'íicáa í mej rá'atzaahuate'eca'a me'íjna í tavástara'a.

¹⁵ Majta mi autéjhuii mej hua'irájtini í mej tí'icucui'i í caaye jetze. Caama japua mú huá'ujtuaa, majta itari japua. Ayee mú huá'uruu. Ayee mú tí'imua'astí tijín ti pua'a nu'u ciéenime'ara'an a'íjna í Pedro huá'a japua tanén a'ímej í mej tí'icucui'i. ¹⁶ Jéihua mú majta curé'ecijxi í teite mej a'ímuá antachéjmee. A'ímej mú u e'eráavi'iti í mej tí'icucui'i, majta í mej huá'a tzajta'a seijre'e í tiyaaru'u. Naími'i mú huarúj.

Mej nu'u huanámi'ihuaca'a, majtáhua'a mú nu'u hua'utátuaa

17 Matí'ij mi huá'anchueere jeíhua a'íjna ti ti-huá'aajte'e u teyujta'a, majta a'íime í mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'íime í Saduceos. 18 A'íj mú jín hua'uvívi'i a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matí'ij mi hua'iteána u carcel.

19 Ti'iquí tíca'imua seij á e'iréene. Ti'iquí te'entacú a'íjna a'u ti é'epueerta. A'í pu a'ín pú'een í ti tívaire'e u ta japua Dios ti é'eseijre'e. Aj pu 'i a'ín hua'iráavi'iti. 20 Ti'iquí ayén ti-hua'utá'ixaa tíjín:

—Sericu, setá'aj se'uun a'utéhuiixi'ín a'u ti e'eráyaujta'a já'ita'a u teyujta'a. Setá'aj hui hua'utá'ixaate'en í teite nain jime'e a'íjna i niucari ti jime'en Dios tihua'utá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í ja'ati.

21 Matí'ij mi miyen huaríj. Tapuá'arijme'eca mú u a'uteájrupi u teyujta'a. Aj mú mi autéjhui mej tihua'utá'ixaate'en í teite.

Majta a'íime í mej tihuá'aajte'e u teyujta'a, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matí'ij me'uun a'ará'a, mehua'uta'aíjtaca'a mej tiújseire'en í hua'ajueesi, majta naíjmi'i í huá'avaujsimua'a, í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Israel. Matí'ij mi hua'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itin me'újna a'u mej nu'u aiteánami'ihuaca'a a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

22 Matí'ij mi a'ucíj seica í hua'axantaarustemua'a. Aj mú mi me'uun a'uréene a'ujna carcel. Mí ajta caí capu anú'ujajé'ej ja'atitaca'a, majta a'uré'aci mej mi miyen tihua'utá'ixaate'en. 23 Miyen tíjín:

—Ayee tu éeni'ici'e tena'a ráateu í carcel, temua'a pu naa te'iteánami'ihuaca'a. Majta mú racha'ica'a temua'a naa í xantaaru'u. Tetí'ij te'entacú, capu anú'ujé'ej ja'atitaca'a. —Yee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

²⁴ Tí'ij ráanamujri'i a'ijna í capitán ti jín tí'ivaire'e u teyujta'a, majta í mej vivejme'én jín títetate'eca'a u teyujta'a, capu a'ij tihua'ari'iriste'eca'a a'ij mej ye'í tiu'utaxáj. Jéhua mú tiú'urihua'uraca'a a'ij ti té'ara'ani.

²⁵ Aj pu 'i seij á e'iré'ene. Aj pu 'i hua'utá'ixa tijín: —Casi'i, a'ime í teteca í sej hui mú'een hua'iteána, a'úu mú anú'uhuaté'uu u teyujta'a. Metihua'amua'ate í teite.

²⁶ Ajtá'i á'iyen a'ín á'uraa a'ijna í capitán, seica jamuan í mej ravaire'e. Matí'ij mi huaja'uvé'evi'iti. Camu ca'anéri jín a'iné mehuá'atzi'ine'eca'a í teite. Ayee mú tí'imua'astí tijín ti pua'a mehuá'uteátu'asixi'ín tetej jime'e. ²⁷ Matí'ij huaja'uvé'evi'iti, aj mú mi hua'uta'aíjtaca'a mej huataújseijrata a'imej jemi í mej títetateí jueesi jime'e mej mi me'ín tihua'uta'íhua'u í mej tí'aijta u teyujta'a.

²⁸ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ijna tijín:

—Teen tu amuaatá'ijmijri'i sej caí ché'e siyen tihua'amua'ate í teite se'ijna jetze me'ecan í Jesús. ¿Ni siyen huaríj mú'een? Caxu xaa ne'u siyen huaríj. Seuche'e xu tihua'amua'ate nainjapua íiyen Jerusalén. Seajta siyen ta jetze tí'ijpua'ajte'e itejmi tijín teen tu te'ín pú'een í tej raajé'ica te'ijna í tevi. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

²⁹ Ayee pu 'i tiu'utaniú a'ijna í Pedro, majta í seica. Miyen tijín:

—Ruxe'eve'e tej rá'antzaahuat'e'en í Dios. Capu ayén tiú'ujxe'eve'e tej mú'etzi ántzaahuat'e'en mi sej i'i teteca. ³⁰ A'ijna ti hua'aDioj í tavaújsimua'a teeca, a'íi pu hui ajtahua'a raatatíste í ruxíejniu'uca a'íjna í Jesús ti ij ruuri á'ara'ani.

'Mí seajta mú'een, seraajé'ica. Ayee xu hui tirá'utatai ciyej jetze. ³¹ Dios pu a'án yá'ujra ipuari japua ruri'irínta'a pújme'en. Ajta a'íjna jín antiújmua'areere já'araa ti amuacaí á'ara'ani, ajta ti huá'a japua huániuuni í teite. Ayee pu ráaruu í Dios t'íj a'íin hua'utá'an a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan í mej ahuaújca'anen mej mi seicié tiú'umua'ati í Dios jemi, ajta t'íj a'íin tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

³² 'A'ij tu huasej iteen, ajta ayén che'atá na'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu raatéxajtan. A'ii pu a'íin pú'een í ti Dios raata'íteca'a ti huateáturan a'ímej tzajta'a í mej rá'atzaahuat'e'e í Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Gamaliel pu nu'u rá'ixaa a'ij ti ye'í huárini

³³ Mat'íj ráanamujri'i a'íjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'íj mú jín miyen t'íjxe'eve'eca'a mej huá'ucui'ini.

³⁴ Aj pu 'i seij á a'utéechaxi ti ayén ántehuaa tijín Gamaliel. Fariseo pu pú'een'e a'íjna. A'íi pu tihua'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Naíimi'i mú r'íi tirájcha'íica'a me'íjna í Gamaliel. Aj pu 'i a'íin tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itín a'ímej í teteca.

³⁵ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej t'íajta:

—Mú'een teteca sej íiyen a'uchéjme Israél, r'íi xu'u a'ij sej ye'í huá'uruuren a'ímej i teteca. ³⁶ Xu'uri hui ra'utámua'areeri'i, ti ari

á'atee ti seij huanéj ti ayén ántehuaaca'a tijín Teudas. Ayee pu hui té'ujtzaahuate'eca'a tijín jé'ecan pu ruxe'eve'e. Seica mú majta jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu muáacua ciento í teteca. Aru meraajé'ica me'íjna í ja'ati. Majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seica mú curé'itixi. Capu ti'itij a'ij tiraatévai a'íjna í Teudas.

³⁷ 'Ajtahua'a hui seij huanéj, a'íjna í Judás ti Galilea é'eme'ecan. Aj pu 'i huataseíjre a'íjna matí'ij hua'uté'itíe í teite. A'í pu huaja'uví'iti mu'licáca mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en. Majta mú hui raajé'ica. Majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'í mú a'ucíjxi.

³⁸ 'A'ij nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e a'ij mej ye'í ríci. Caxu hui huá'ajeeve se'íime i teteca. Miché'e huirá'íne, a'iné ti pua'a rujímua'a mena'a miyen tirájteu, naími'í pu tejá'uvajitzi. ³⁹ Na'ari caí ti pua'a me'íjna jetze araújca'ane í Dios mej miyen ríci, capu ra'antipua'ajte'esin. Rí'í xu'u hui sej si caí se'íjna ne'usi'íte'e í Dios, setá'aj caí huáapua'a rátese'e se'íjna í Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Gamaliel.

⁴⁰ Naíimi'í mú rá'antzaahua. Aj mú mi a'ímej huatajé í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta hua'utéevajxi. Majta hua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí ché'e tihúa'a'ixaate'e í teite Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi hua'utátuaa.

⁴¹ Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, matí'ij mi huirá'aci a'ujna a'u mej e'iráte'eca'a a'íme í hua'ajueesi. Jé'ecan

mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e ti a'ín Dios ayén tihua'utá'a mej miyen rajpuaítzi muá'araa me'íjna jetze me'ecan í Jesús. ⁴² Mi majta, camu xaa ne'u raatapuá'ajtaca'a mej caí ché'e miyen rijca. Nain tújca'ari tzajta'a, a'íí mú tihuá'amua'atehua'a í teite. A'íí mú tihuá'a'ixa'atehua'a ti a'ín Dios án yá'ujra í ipuari japua a'íjna í Jesús. Ayee mú tihuá'a'ixa'atehua'a me'újna teyujta'a, majta me'újna huá'aache.

6

¹ Majta, mu'uri jaítze'e mu'iicáa a'íime í mej té'atzaahuat'e'eca'a. Majta seica í mej raayí'itihua'a í hua'aniuuca a'íime í griego, a'íí mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun. Mehuá'ajaaxiejvi'iraca'a a'íimej í mej raayí'itihua'a í hua'aniuuca í mej Israel jetze ajtém'e'ecan. Miyen tíjín:

—Mat'íj tiu'urá'ura'asin í ti tí'icua'iri'i tíj na'a nain xicaj tzajta'a, camu hui tihua'uré'a'aca í ucarijse mej ruséxu'íjmé'e á'ujujhua'an, í mej raayí'iti í hua'aniuuca a'íime í griego. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

² Aj mú mi huá'ajsej a'íime í mej té'atzaahuat'e. Mat'íj mi miyen tihua'utá'ixaa a'íimej í mej tamuáamuata'a japan hua'apua ará'ase tíjín:

—Capu hui raavíjte'e tej tiyen tiyá'uhua'anan tej tihua'utá'ixaate'en í teite Jesús jetze me'ecan tej ti tihua'umín í meesa japua.

³ 'Casi'i ta'ihuaamua'a, setá'aj hui arahua'apuáca avé'ehuauni í teteca mú'ejmi mej jetze ajtém'e'ecan. Setá'aj hua'avé'ejajpuaxi'in í mej rí'i mé tite'umuámua'aree í teite. Ayee pu hui

tiú'ujxe'eve'e ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturan a'ímej jemi seij ajta seij temua'a naa. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej rú'umua'areere. Ten tu tiyen tihua'íjcate'en te'íjna jime'e.

⁴ Teajta iteen, teuche'e tu tiyen rí'i titeejú'u tá'aju'un te'íjna jime'e tej raatáhuavii í Dios, tea-jta tihua'utá'ixaate'esin í teite í niuucari jime'e. —Ayeé mú tihua'utá'ixaa.

⁵ A'ii pu hua'aránajcheca'a naijmi'ica í teite. Matí'ij mi hua'avé'ehuau a'ímej í Esteban, a'íjna ti jeíhua rá'atzaahuate'eca'a í Dios. Ajta a'ín xiéjniu'ucare'ara'an huateájturaa jemin huáp'i. Majta mú me'íjna avé'ehuau me'íjna í Felipe, majta me'íjna í Prócoro, majta me'íjna í Nicanor.

Seica mú majta avé'ehuau. Ayeé mú ánte'arua tijín Timón, ajta a'íjna í Parmenas, ajta a'íjna í Nicolás. A'ii pu a'ín pú'een í ti Antioquía é'eme'ecan. Ajta, a'íi pu amuacaí rá'antzaahua í hua'aye'ira a'íme í mej Israel jetze ajtémecan.

⁶ Matí'ij mi huaja'uví'iti a'u mej a'uté'uuca'a a'íme í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj mú mi me'ín raatáhuaviiri'í í Dios. Matí'ij mi antiújmua'aréere muá'araa me'íjna jime'e mej nu'u hua'utévaire'en a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

⁷ Jéihua mú ráanamujri'í í niuucari a'íme áa mej vejli'í antachéejmee, majta ajca'ihuá'ímua mej antachéejmee, majta a'ímuá mej a'uchéjme, naími'í mú ráanamujri'í. Majta í teite í mej huá'a jamuan á'ujjuhua'ane'e a'ánna Jerusalén, jeíhua mú hu-atámu'iireca'a. Majta me'ín í mej títetaté'eca'a u teyujta'a, mu'iití mú rá'antzaahua í niuucari.

Matí'ij nu'u raatéevi'i me'íjna í Esteban

⁸ Ajta a'íjna í Esteban, jeíhua pu rá'atzaahuaté'eca'a í Dios, ajta jeíhua pu Dios jetze arájca'anejca'a. A'íj pu jín hua'utaseíjra í teite a'ij mej ye'í rí'í tiraatá'an í Dios.

⁹ Majta mú seica á e'iré'ene mej mi raataxáj ti'itíj ti caí xí'epi'in. A'ii mú a'íin pú'een í mej seíj jetze é'eme'ecan u teyujta'a, mej miyen ratamuá'amua tíjín hua'ateyuu í mej huatétuiihuaca'a. A'íi mú a'íin pú'een í mej Israel jetze huanéj. A'uu mú é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cirene, majta seica a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Alejandria. Seica mú majta me'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cilicia, majta seica u Asia.

Matí'ij mi autéjhuii mej tirá'ixaate'en me'íjna í Esteban. ¹⁰ Aru camu a'atzu raatéemua'iti a'iné a'íj pu jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jaítze'e pu rú'umua'areereca'a a'íjna í Esteban mecaí a'íime.

¹¹ Matí'ij mi miyen huaríj avíitzi'i jime'e. Seica mú huatajé. Aj mú mi hua'uta'aíj mej tiraaxájtzi'i tíjín: “Tu'uri ráanamujri'i ti a'íin a'ij pua'a tiraataxájtaca'a a'íjna í Moisés, ajta í Dios.”

¹² Ayee mú huá'uruu mej huá'aniniu'ucaste í teite, majta í hua'avaujsi, majta í mej tihúa'amua'atehua'a í yu'uxari jetze. Matí'ij mi raatéevi'i í Esteban. Matí'ij me'uun ya'uví'iti a'íimej jemi í rujuési. ¹³ Majta seica mú avé'ehuau í mej miyen tí'ihua'itaca'a tíjín:

—Tí'ij pí na'a nain xica tzajta'a, a'ii pu hui a'ij pua'a ti'íxa a'íjna í teyuu, ajta í yu'uxari. ¹⁴ Tu'uri tiyen tiráanamujri'i ti a'íin ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u tiraatá'uuna a'íjna í teyuu a'íjna í Jesús ti

Nazarét é'eme'ecan, ajta ti nu'u tá'ari'i í taye'irá í ti taatá'a a'íjna í Moisés teecan ti raateájtuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

¹⁵ Aj mú mi ca'anín jín ra'aráaseij naími'i í hua'ajueesi. Ayee mú ra'utaseíj cumu ti tétaave'en í néerime'ara'an a'íjna í Esteban. Yee pu éene'e tíj néerime'ara'an í seij í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi.

7

Ti nu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Esteban

¹ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'íjna ti tí'aijta u teyujta'a tíjín:

—¿Ni ayén ti'ayajna?

² Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Esteban. Ayen tíjín:

—Xáanamujri'i, ne'ihuaamua'a, seajta mú'een, nevaújsimua'a. Tí'ij caí xi a'ín Abraham u a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Harán, tí'ij auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Mesopotamia, Dios pu hui huataseíjre í jemin í Abraham. A'íjna í Dios, ayée pu seijre'eca'a cumu mej témaxcava'ara'an.

³ Ayee pu a'ín Dios tiraata'ixaa tíjín: “Huirájra'a ayujna aché. Majta muá'ateitestemua'a, capej huá'avi'iti sino miché'e miyen 'eene'en ayujna. Seíj nu muaataseíjrate'esin í chuej pej japuan seíire'e pua'amé. Patá'aj á'ura'ani pel'újna.” Ayee pu tiraata'ixaa.

⁴ 'Aj pu 'i a'ín Abraham huirájraa a'ujna Mesopotamia. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tíjín Caldea. Tí'iquí a'uun a'ará'a a'ujna u Harán.

A'atzu hui á'ateevil'ica, t'i'iqui a'ín huam'i'í í táàtajra'an a'íjna í Abraham. Aj pu 'i Dios raata'a'íj a'íjna í Abraham ti nu'u huiirájra'ani a'ujna u Harán t'í'ij á'ura'ani a'íjna chuéjra'a japua sej yen japuan a'uchéjme íjii. ⁵ Capu sej chuej raac'i'í a'íjna í Abraham, ni c'íj caj a'u ti e'ehuaújchejte'en t'í'ij a'ín ayén tiraataxáj a'íjna jime'e yee neetzi pu ne'áa í chuej. Ajta a'ín te'ataújratziiri'í í Dios ti chuej raatá'an. Ajta ayén tiraata'ixaa tijín: “T'í'ij nu'u huámi'ini a'íjna í Abraham, a'ímej pu c'i'ti í yaújmua'ame'en.” Capu hui amín a'ij ti ajta caí t'í'iríjmua'a a'íjna í Abraham a'ájna xicájra'a jetze t'í'ij Dios jetzen ayén te'ataújratziiri'í.

⁶ 'Ayee pu ajta tiraata'ixaa tijín: “Muá'ahuaacixa'astemua'a mú me'uun a'utéle muá'aju'un sej chuéjra'a japua a'u mej caí é'eme'ecan. Majta a'íme í mej t'í'íajta a'ujna, a'í mú tihua'uta'aíjtesin mej tiu'umuári'en puaíjtzí jime'e. Majta a'ij pua'a tihua'ajéve muá'aju'un. Muá'ateeri a'achú cumu muáacua ciento nine'ira'a mej rajpuaíjtzí muá'aju'un.

⁷ 'Nee nu hui neajta niyen huá'aruuren mej mi miyen che'atá mena'a tirajpuaíjtzí muá'ara'ani a'íme í mej a'ij pua'a tihua'ajéve muá'aju'un, ché'e t'í'itij jime'e nicu. Aj mú miltá'í huiráaju'un a'íme í a'ahuáacixa'astemua'a me'újna. Majta me'ín miijmu naatévaire'e íiye a'u pej á'uca.” Ayee pu hui tiraata'ixaa í Dios a'íjna í Abraham teecan.

⁸ 'Aj pu 'i Dios raatá'a a'íjna í Abraham ti'itij ti jín ráamua'aree ti Dios rusej te'ataújratziiri'í ti nu'u chuej ráac'i'ti. A'ii pu a'ín pú'een í mej ra'antisí'iche í runavij í ta'antiújvi'í í mej jetzen sea'araca. A'ij pu jín t'í'ij teuumé'eca a'achú

cumu aráhuaica xicaj ti huanú'ihuaca'a í yaujra'an í Abraham, ayée pu ráaruu í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Isaac. Ajta a'íjna í Isaac, ayée pu che'atá na'a ráaruu a'íjna í ruyauj ti ayén ántehua'aca'a tijín Jacobo. Ajta a'ín í Jacobo, ayée che'atá na'a huá'uruu a'ímej í ruyaujmua'a, í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, í mej jee tavaújsimua'a pú'een.

⁹ 'Majta a'íme í tavaújsimua'a, jé'ecan mú rá'anchueere seíj í ru'ihuaara'a ti ayén ántehua'aca'a tijín José. A'íj mú ráatuaa í ru'ihuaara'a. Aj mú mi seica ya'uví'ti seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Egipto. Ajta Dios pu raatévai a'íjna í José. ¹⁰ Dios pu nu'u raatévai ti ij caí ché'e rajpuaítzi á'ara'ani. Dios pu jetze aráujca'anejca'a a'íjna í José ti ij a'ín rú'umua'areere temua'a naa. Ajta Dios pu raatá'a a'íjna í José ti a'ín jeíhua rí'i rá'aseijrate'e a'íjna í rey, í mej miyen raatamuá'a tijín Faraón. A'íj pu jín antiújmua'areereca'a a'íjna í José a'íjna jime'e ti tiu'uta'aíjta tíj na'a nainjapua a'uun ti huatacá'a u Egipto, ajta a'ujna a'u ti é'echejca'a a'íjna í rey.

¹¹ 'Aj pu 'i jeíhua tujri huatéxuaavireca'a a'ujna u Egipto, ajta íye a'u mej é'echejca'a a'ímej í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Canaán ayajna, a'íjna chuéjra'a japua íye a'utejé'eseijre'e. Jéihua mú hui rajpuaítzi muá'araa í teite. Capu xuaavi'ica'a ti'ítij mej huácua'ani.

¹² 'Ti'iquí ayén tiú'unamuajri'i a'íjna í Jacobo tijín a'úu pu nu'u é'exuaavi í ti'ítij ti iráacua'ani a'ujna u Egipto. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej á'uju'un me'újna í tavaújsimua'aci'i. Amuacaícan

mú huaja'uvé'emuaareca'a. ¹³ Matí'ijtáhua'a huaja'uvé'emuaareca'a me'újna u Egipto. Aj pu 'i a'ín í José hua'utá'ixa a'ímej í ru'ihuaamua'a ja'ati ti pú'een a'íjna. Ajta í José a'íj pu huatá'ixaa a'íjna í Faraón ja'atén mej pú'een a'íime í'ihuaamua'ame'en, majta ja'atén mej teitestemua'ame'en pú'een. ¹⁴ Ajta á'iyen tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í José ti ij a'uun a'ur'éenen í táatajra'an, majta í mej jamuan é'echejca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a japuan anxívi.

¹⁵ Tí'iquí Jacobo, a'uun á'uraa a'ujna u Egipto. A'uu pu ímuá a'umí'i a'íjna, majta a'íime í tavaújsimua'a, a'íi mú majta me'uun á'ucuii. ¹⁶ Aj mú mí me'uun ímuá huajá'uti í mí'ichite a'ujna u Canaán. Ayee pu téja'arájtehuuaa tíjn Siquem. A'uu mú huaje'evá'ana a'íjna tzajta'a í ti huá'unanairi'i a'íjna í Abraham a'íime í yaújmua'ame'en a'íjna í Hamor, ti Siquem é'echejca'a. A'achú pu tihua'unájchi a'íjna í Abraham.

¹⁷ Tí'ij a'ájna teja'uré'ene í xicaj ti jetzen araúrate a'íjna ti jíme'en í Dios ayén te'ataújratziiri'i í Abraham jemi tzáahuati'ira'a jíme'e, jeíhua mú huatámu'iiireca'a a'íime í tavaújsimua'aci'i í mej jetzen airáne. Mu'uri mu'iiicáa a'íime í teite mej me'uun a'uté'eca'a a'ujna u Egipto.

¹⁸ 'Aj pu nu'u i seij te'enteájrupi rey jíme'e. A'íi pu caí raamuá'a a'íjna í José teecan. ¹⁹ Ajta á'iyen a'íj pua'a tihua'ajcha'íica'a í teite í tej huá'a jetze airáne iteen. A'íi pu a'íj pua'a huá'uruu í tavaújsimua'aci'i. Ayee pu hui

tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í rey mej hua'iráhua'axin a'ímej í huá'ayaujmua'a í mej mauj uneeca'i mej mi huácu'i'ini.

20 'A'íjna xicájra'a jetze pu huanú'ihuaca'a a'íjna í Moisés. Dios pu rí'i yá'useijraca'a í pa'ari'i. Majta me'ín vaújsimua'ame'en a'íjna í pa'ari'i, a'íi mú ráave'esijri'i me'újna ruche a'achú cumu huaíca máxcira'i. 21 Tí'ij hui a'ájna teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze í mej jetzen huá'acui'ini a'íime í tí'iríi, seij pu japuan huaniú. 'Íita'a a'íjna tí rá'ancu'uvajxi. A'íi pu a'íin pú'eene'e í yaujra'an a'íjna í rey. A'íi pu ráave'esijri'i tíj ruyauj. 22 Mat'íij mī nain tiraamuá'ate í huá'amua'atziira'a a'íime Egipto mej é'eme'ecan. Jé'ecan pu raayí'ítihua'a a'íjna í Moisés a'íjna jime'e tí tiu'utaxáj, ajta a'íjna jime'e a'íj tí tí'itíj huáruuren.

23 'Aye'e pu ari tirájcha'íca'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a a'íjna í Moisés, ajta ayén tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna tí u huaja'uvé'emuaare í ru'ihuaamua'a, í mej miyen hua'atamuá'amua tíjín yaújmua'ame'en a'íjna í Israel. Aj pu'i á'uraa.

24 'Tí'iquí a'uun a'ará'a. Tí'iquí seij huaseíj tí Egipto é'eme'ecan. A'íi pu a'íj pua'a raruurejca'a í'ihuaare'ara'an a'íjna í Moisés. Tí'iquí a'uun á'ume a'íjna í Moisés tí'ij japuan huániuuni a'íjna í ru'ihuaara'a. A'íj pu jín a'íin Moisés a'íjna huajé'ica í ja'atí tí Egipto é'eme'ecan. 25 Aye'e pu hui tí'imua'ajca a'íjna jime'e mej ráamu'a'aree a'íime í ihuáamua'ame'en tí a'íin Moisés Dios jetze araujca'ane tí'ij hua'irájtuaani. Mí majta'i caí, camu.

26 'Yee ruijmua'ate'e yee pu huá'uteu hua'apuaca í ru'ihuaamua'a. Maújne'usi'ite'eca'a

a'íime. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a a'íjna í Moisés ti hua'utá'ijmí. Tí'iquí ayén tihua'utá'ixaa tijín: “Mú'een teteca, mi sej ru'ihuaamua'a, ¿a'iné sej si siyen a'ij pua'a ruruure mú'een rujímua'a?”
²⁷ Aj pu nu'u i a'ín ti a'ij pua'a raruurejca'a í se'ij í ru'ihuaara'a, tí'iquí nu'u a'ín raatátajcheca'a í Moisés. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín: “¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi tí'tij jime'e cumu juees, pej pi titaata'aíjte'en itejmi? ²⁸ Tij pajta ineetzi jé'icatan patíj tiraajé'ica pe'íjna mi ti Egipto é'eme'ecan í tajcaí.” Ayee pu tiraata'ixaa.

²⁹ 'Tí'ij a'ín ráanamujri'i a'íjna í Moisés, aj pu 'i huataúruu. A'uraa se'ij chu'éjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Madián. A'uu pu hui á'ucatií yee cumu ja'ati ti caí a'uun é'eme'ecan. A'uu pu huaténe'icheca'a. Ajta hua'apuaca tí'tí'irijmua'aca'a a'íjna í Moisés.

³⁰ 'Teuume'eca a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a, tí'iquí sej huatase'ijre a'íjna í Moisés jemi já'ahua'a itzítá á vejli'i í jirí jetze ti ayén ántehuaa tijín Sinaí. A'uu pu hui a'utéveeca'a tí'tí'ij tzajta'a tu'upí ti tétaasime'eca'a a'íjna í ja'ati. A'íj pu píríci sej ti tí'ivaire'e u ta japua. ³¹ Tí'ij a'íjna huase'ij a'íjna í Moisés, jé'ecan pu a'ij ra'utase'ij. Aj pu'i ya'utéeseij temua'a naa. Tí'iquí ráanamujri'i a'íjna í tavástar'a. ³² Ayen tijín: “Nee nu ne'ín pú'een í hua'aDioj a'ímej í á'amuavaujsimua'aci'i, i nej Diojra'an pú'een a'íjna í Abraham, neajta a'íjna í Isaac, neajta a'íjna í Jacobo.” Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

'Ajta a'ín í Moisés, jeíhua pu ruviveeca'a. Capu ché'e á'ujca'anejca'a ti raase'ij.

³³ 'Ajta ayén tiraata'ixaa í tavástarala tijín: "Patá'aj ajtá'í'ipi'in mi pej rajtáca'acai a'iné neetzi pu ne'áa mi chuej pej japuan á'uche'ecan. Nu'uri huaténe'a'aate. ³⁴ Nee nu hui neri hua'useíj a'ij mej ye'í a'ij pua'a huá'aruure í neteítestemua'a í mej me'uun a'utéj u Egipto. Nee nu ráanamujri'í a'íjna í mej jín á'upuaapua'are'e. Neajta nu'uri yé ve'ecánejsin nej ni huá'a japua huániuuni mej mi huiráçhine a'ujna u Egipto. A'íj nu jín inee muaata'áijte'esin patá'aj á'ura'ani patá'aj pe'uun á'ume'en pe'újna Egipto." Ayee pu hui tiraata'ixaa a'íjna í Dios.

³⁵ 'A'íjna í Moisés, a'íi pu a'íin pú'een í mej raatítecala me'íjna jime'e mej miyen tiraata'ixaa tijín: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'leetzi cumu ti'itíj jime'e juees pej pi nu'u titaata'áijte'en itejmi?"

'Dios pu jetze rucá'anejca'a a'íjna í Moisés ti í a'íin tíhua'uta'aíjte'en, ajta hua'irájtuaani. Dios pu ruseíj raata'ítecala a'íjna í ja'ati tí'íj a'íin huataseíjre'en í tu'upi tzajta'a ti'itíj ti tétaasime'eca'a.

³⁶ 'A'íjna í Moisés, a'íi pu a'íin pú'een í ti hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ímej í tayaaxújmua'aci'i. Ajta jeíhua pu ti'itíj hua'utaseíjra mej mi me'íjna jín ráamua'aree ti Dios jetze arájuca'anejca'a a'íjna í Moisés a'ujna u Egipto, ajta a'ujna já'ahua'a jaj ti ve'ée ti é'eseíjre'e ti ayén téja'arájtehuuaa tijín jaj ti pa'u, ajta a'ujna já'ahua'a itzitá. Á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a ti ayén rijca'a a'íjna í Moisés.

³⁷ 'A'íjna í Moisés, a'íi pu hui ajta a'íin pú'een'e í ti ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í yaújmua'ame'en a'íjna í Israel teecan tijín: "Dios pu nu'u seíj

avé'evl'iti ti a'ín ve'ecán jín ti'itevéé á'ara'ani í jemin. A'í pu nu'u ajtém'e'ecan mú'ejmi jemi. Ajta nu'u ayén che'atá na'a tiu'utévaire'esin netíj nu'u inee. Setá'aj nu'u rá'antzaahuat'e'en."

³⁸ 'Matí'ij me'ín teite tiújseij a'ujna já'ahua'a itzitá, a'í pu ajta á a'utéveeca'a huá'a jamuan. A'í pu xaa tahuáacixa'astemua'a japua huaniú jemin a'íjna í ja'ati ti tí'ivaire'e í ta japua, a'íjna ti tiraata'ixaa a'ánna jirí japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Sinaí. Moisés pu ra'ancuré'a í niuucari mé jetzen ruuri muá'ara'ani tí'ij á'iyen a'ín taata'í'iten itejmi.

³⁹ 'Mí majta, camu á'ujca'anejca'a mej rá'antzaahuat'e'en sino ayéé mú tí'ijxe'eve'eca'a í ru tzajta'a mej huaré'eciine a'uun pújme'en u Egipto. ⁴⁰ Ayee mú tiraata'ixaa me'íjna í Aarón. Miyen tíjín: "Patá'aj santute taatétaaven mej mi me'ín amuaaté'ee muá'ara'ani, a'iné, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti tí'itíj ráaruu a'íjna í Moisés, í ti tu'irájtuua a'ujna u Egipto."

⁴¹ 'Aj mú mi me'ín santu tí'itíj huatétaahuaca'a, ti ayén seijre'eca'a tíj viseáaru'u. Matí'ij mi tiraatámuaí'ivejte me'íjna í viseáaru'u. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e í mej raatétaahuaca'a rujímua'a me'íjna í santu.

⁴² 'Ajta, a'ín í Dios, a'í pu hui mé hua'uhuá'axi. A'íj pu jín ajtáaraa a'ímej jemi mej mi seíj jemi tiu'utévaire'en, a'ímej jemi í mej me'uun é'eseijre'e u ta japua, xu'ura'ave, máxcira'i, xicaj, tí'itíj ti a'ij tí'iseijre'e u júte'e. Ayee pu té'eyu'usi'i a'íjna jetze í yu'uxari mej ra'uyú'uxaca'a a'íme í mej títetaté'eca'a tí'itíj jime'e í Dios jemi. Ayen tíjín: Mú'een yaújmua'ame'en a'íjna í Israél,

¿ni qui siyen tinaatámuai'ivejte
setí'ij á'ucñnicu se'újna itzítá?

Caxu xaa ne'u.

Sira'atee hua'apuate nine'ira'a
se'újna u mu'utzítá.

Caxu xaa ne'u tinaatámuai'ivejte.

⁴³ Mi seajta, ayée xu tiráatisime'e í chi'ira'an
se'íjna í santu ti ayén ántehuaa tijín Moloc,
seajta ráachuisime'e í ti jetzen seijre'eca'a
xu'ura'ave'era'an í seij í santu
ti ayén ántehuaa tijín Renfán.

A'ii mú nu'u hui a'íñ pú'eene'e santute
í sej rujímua'a siyen tihuá'utaahuaca'a
sej si rí'i tihua'utá'an se'ímej.

A'íj nu jín ne'uun amuaata'íti a'ujná'imua a'ujna
já'ahua'a
ti ayén téja'arájtehuaa tijín Babilonia.

Ayee pu hui tihua'utá'ixaa í Dios.

⁴⁴ 'A'ujna itzítá, a'íñ pu jé'eseijre'eca'a huá'a
jemi í tavaújsimua'a teeca a'íjna í ti curé'anami'i í
inaamua a'u mej e'etiújse'iri. Ayee mú hui éene'en
huatétaahuaca'a a'ij ti ye'í a'íñ Dios tiraata'aíj
a'íjna í Moisés, tí'ij ayén tiraata'ixaa tijín ti nu'u
raatétaaven ayén éene'en tíj a'íjna í mua'atejri a'ij
ti a'íñ tiraataseíjra.

⁴⁵ 'Matí'ij ra'ancuré'a me'íjna í inaamua, aj
mú mi u ye'erájtí a'íñme í mej mú a'uvé'uju'un
a'íjna jamuan í Josué matí'ij hua'utéemua'íti í
teite a'íñmej jemi í mej me'uun é'echejca'a. Dios
pu hua'iráavi'íti tí'ij a'íñ hua'utá'an a'íñmej í
tavaújsimua'a teeca sej chuéjra'a japua mej japuan
huaujchéte'ajra'ani. A'uu pu jé'eseijre'eca'a
a'íjna í inaamua ajta na'a caí a'íjna teja'uré'ene

a'ájna xicájra'a jetze ti jetzen a'ín huatasej're'en a'ájna í rey, í David teecan.

⁴⁶ 'A'ájna í David teecan, a'ii pu raací'i ti Dios rí'i tirájcha'íica'a. A'íj pu jín raatéjhuau a'ájna í David í Dios jemi tí'ij Dios raatá'an ti David rá'ajtaaven í teyuu tí'ij ayén tí'ivaire'e á'ara'ani tíj chi'ira'an a'ájna í Diojra'an a'ájna í Jacobo. ⁴⁷ Capu ajta ayén teja'uré'ene sino a'íi pu rá'ajtaahuaca'a í chi'ira'an í Dios a'ájna í Salomón.

⁴⁸ 'Mí ajta, Dios pu jaítze'e antiújmua'aree caí máàj ja'ati, a'íi pu caí é'e é'eche í chi'ij tzajta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í teite. A'íj pu hui jín ayén ra'uyú'uxaca'a í seij ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan tíjín: ⁴⁹ Ayee pu ti'ixa í tavástara'a. Ayen tíjín:

Nee nu a'ujyeíjxi'isin í ne'ípuá japua u ta japua,
neajta nu'u e'eráchepuarita í chaanaca japua.

¿Ti'itáni chi'ira'a senaatétaaven ineetzi?

¿Ca'ín a'uné jetze é'eri'iri nej nu'u huánse'upe'en?

⁵⁰ ¿Ni necaí ne'ín pú'een inee
i nej nain tiú'utaahuaca'a
ti a'uun tejé'eseijre'e u ta japua,
ajta ti tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

Ayee pu ti'ixa í Dios.

⁵¹ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ájna í Esteban. Ayen tíjín:

—Mú'een xu i'i muári'eri. Capu hui ti'itíj a'amua tzajta'a uténinei. Ayee xu antaújnaamua í ru tzajta'a, matíj rijcaa í á'amuavaujsimua'ací'i. Ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a, mú'een xu caí ra'ancuré'a'ave a'ájna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

⁵² 'Naíimi'i a'achú mej pua'améca í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, a'íime í mej a'ij pua'a huá'uruu í á'amuavaujsimua'aci'i. A'íi mú majta huá'ucuii a'ímej í mej amuacaícan raataxájtaca'a yee a'íi pu yé ve'ecánejsin í ti ri'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi.

'Me'ecui xaa ne'u, mú'een mi sej caí ramua'areereca'a, mú'een xu raatévi'i, seajta raajé'ica. ⁵³ A'íime í mej tí'livaire'e u ta japua í Dios jemi, a'íi mú amuaatátui í ye'irá ti té'eyu'usil'i í yu'uxari jetze. Mi seajta mú'een, caxu rá'atzaahuate'eca'a. —Ayee pu'u tiu'uxájtaca'a a'íjna í Esteban.

Mej nu'u raajé'ica me'íjna í Esteban

⁵⁴ Mat'íij miyen tiráanamujri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'íj mú jín temua'a tite'evá'ujche'eve í rutamej jetze. Temua'a mú tí'ijneechejca'a. ⁵⁵ Ajta a'íin í Esteban, xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íj pu jetze rucá'anejca'a. Aj pu i á'ujneereca'a í ta japua. Tí'iquí ayén éene'en tiu'uséij ti airátatzaca'a a'ujna ti é'eseijre'e í Dios, ajta ti a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Jesús, ri'íríinta'a í Dios.

⁵⁶ Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Esteban ayén tijín:

—Casil'i, néjseij í ti ari antácuuni í ta japua, neajta ne'íjna seij í ti ajta huá'a jetze airáne í teite. Aj huatéjvee ri'íríinta'a í Dios. —Ayee pu jemin tiu'utaxájtaca'a.

⁵⁷ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi huiteújnaxi í rumuájca'a jíme'e í runaxaiita'a mej mi caí ráanamua a'ij ti ti'ixa. Majta huatejíihuajraa

ca'anín jime'e a'íime. Majta u a'utéruaacheca'a jemin. ⁵⁸ Aj mú mi ru'iráajaj me'újna u cha-jta'a. Matí'ij mi autéjhuii mej raateátu'asixi'in tetej jime'e. Majta me'ín í mej tí'ijseijraca'a, a'íi mú te'itiújchuiixi í tiú'ujsiicu'u. Matí'ij mi á tejá'ajraj á chuaata'a jemin a'íjna í temuaij ti ayén ántehuaa tíjín Saulo.

⁵⁹ Matí'ij ratú'axaca'a a'íjna í Esteban, ayée pu tiraatéjhuaa í Dios jemi, tíjín:

—Jesús, nevástara'a, patá'aj ra'ancuré'an i nexiejniu'uca.

⁶⁰ Aj pu 'i títunutaca'a. Ayen tíjín:

—Nevástara'a, capej a'ímej jetze pej jetzen rapua'ajte'e a'íjna í mej jín auteájturaa mú'eetzi jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Tí'iquí huamí'i a'íjna í Esteban.

8

¹ Ajta a'íin í Saulo, a'íi pu tí'ijseijraca'a matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban.

A'ájna xicájra'a jetze matí'ij raajé'ica, majta á'iyeen autéjhuii mej a'ij pua'a huá'uruuren ca'anín jime'e a'ímej í mej té'atzaahuat'e, í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Majta á'iyeen a'ucíjxi nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, majta u Samaaria. A'íi mu'u caí a'ucíj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Saulo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ímej í mej té'atzaahuat'e

² Majta seica í mej rí'i tira'ará'aste í hua'aye'ira, a'íi mú ra'avá'ana me'íjna í Esteban teecan. Jéihua mú rú'uxieemiste'eca'a. ³ Ajta a'íin

Saulo, a'ij pua'a pu huá'aruurejca'a a'ímej í mej té'atzaahuate'e. A'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'í pu a'uteáru'ipiche'e u huá'achi'ita. Ajta hua'írája'apuana'a í teteca, ajta a'ímej mé 'uuca. Naíjmi'ica pu ti'itatú'irihua'a mej mi hua'unán.

I ti nu'u tihua'a'ixa'atehua'a a'íjna í Felipe a'ímej í mej Samaaria é'eme'ecan

⁴ Majta me'ín í mej a'ucíjxi, a'u ti na'a mej á'ujujhua'ane'e, a'í mú tihua'umuá'ate í teite me'íjna jime'e í niuucari í ti Dios jín hua'írájtuaani. ⁵ Aj pu 'i seij u a'atanéj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti a'uun e'ejtémecan a'ujna u Samaaria. Ayee pu ántehuaa a'íjna í ja'ati tijín Felipe. Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'íjna jetze me'ecan í Ciríistu'u. ⁶ Jéihua mú rá'ajaahuate'eca'a í teite. Mat'íj ráanamujri'i a'íjna í Felipe, ajta mat'íj tiu'uséj a'ij ti ti'itij huaríj, jeíhua mú rá'atzaahuate'eca'a, a'iné ayée pu rijca mej mi ráamua'aree í ti Dios jetze arájca'anejca'a. ⁷ Majta mu'iití huarúj í mej tiyáaru'use huá'a tzajta'a seijre'eca'a; jé'ecan mú huajíjhuaca'a a'íme í tiyáaru'use mat'íj huiráaci í teite tzajta'a. Majta mu'iití mú huarúj í mej ciyáaxavi'i, majta í mej ru'íca jetze ciyáaxavi'i. ⁸ A'íj mú jín huaújtemua'ave temua'a naa a'ujna chajta'a.

A'íjna í Simón ti nu'u huápi'i tiu'ur'íre

⁹ Seij pu ajta a'utéveeca'a ti ayén ántehuaa tijín Simón. Jé'ecan pu rú'umua'areereca'a a'íjna ti ti'itíj a'ij huáruuren a'íjna jime'e mej a'ij te'utasej í teite. Pu'uri á'atee ti ayén rijcaa a'íjna í Simón. Jéihua pu á'ujtzaahuate'eca'a a'íjna jime'e ti nu'u jé'ecan ruxe'eve'e. ¹⁰ Naíimi'i mú

rá'atzaahuate'eca'a, tǵj na'a ti'iríi, majta í mej vaujsi. Miyen ti'ixáata tǵjín:

—Dios pu hui jetze arájca'ane amijna mi teáata'a.

¹¹ Pu'uri a'ateevi'li a'íjna í Simón ti ayén rijcaa mej mi a'ij te'utaseíj. A'íj mú jín rá'atzaahuate'eca'a. ¹² Majta a'íi mú rá'antzaahua tǵ'ij a'íin Felipe hua'utá'ixa a'íjna jime'e í niucari í ti ayén tí'iraxa í ti jetzen tí'aijta í Dios, ajta í ti jín raxa í Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi huámuai'ivijhuaca'a í teteca, majta í 'uuca. ¹³ Ajta a'íin í Simón, a'íi pu ajta rá'antzaahua. Ajta huámuai'ivijhuaca'a. Jé'ecan pu a'ij te'utaseíj a'íjna jime'e a'ij ti ye'í rijcaa a'íjna í Felipe, ajta a'íjna jime'e ti ti'itǵj hua'utaseíjra í mej jín ráamua'aree ti Dios jetze arájca'anejca'a a'íjna í Felipe. A'íj pu jín a'íin Simón a'utéjche ti á'uche'ecane'en jamuan.

A'ijna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, a'úu mú a'uté'uuca'a u Samaaria

¹⁴ Matǵ'ij ráamua'areeri'li a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, í mej meri rá'antzaahua í niucari í ti Dios jemi é'eme'ecan a'íime í mej Samaaria a'uchéjme, aj mú mi hua'uta'íteca'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan a'ímej jemi.

¹⁵ Matǵ'ij me'uun a'ará'a, aj mú mi raatáhuaviiri'li í Dios tǵ'ij huateáturan huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. ¹⁶ A'iné caxí pu yé ve'ecánejca'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tǵ'ij huateáturan huá'a tzajta'a. Majta a'íime í teite, naími'i mú huámuai'ivijhuaca'a

niucajtze'en a'íjna í Jesús. ¹⁷ Matí'ij mi me'ín í mej hua'apua, a'íi mú hua'avé'emuari'exi a'án huá'amu'uutze'e a'íime í teite. Matí'ij miyen huaríj, aj pu xaa yé ve'ecáane huá'a tzajta'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

¹⁸ Ti'iquí a'íin Simón raaseíj ti yé ve'ecáane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios matí'ij seíj avé'emuari'e a'án mu'úutze'en. Ti'iquí a'íin tumin hua'utá'amí'icaa. ¹⁹ Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Simón tijín:

—Setá'aj naatá'an nej niyen huárini, nej seíj avé'emuari'en, tí'ij yé ve'ecáanen a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tí'ij a'íin huateáturan a'íjna tzajta'a í ja'ati.

²⁰ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Ché'e antipua'are mi tumin, pajta mú'ee, a'iné pej pi piyen tí'imua'atze mú'ee pej tumin jín tiú'unanan í Dios ti tihua'atá'aca. ²¹ Capu hui ayén tiraavíjte'e pej piyen tiu'utévaire'en pe'íjna jime'e. Capej mú'ee huatá'aci'ipua a'íjna jime'e í pej caí rí'i ti'ití'acha'íi mua'a tzajta'a í Dios jemi. ²² Patá'aj raatapuá'ajta pe'íjna jime'e í pej a'ij pua'a tí'iruure. Patá'aj hui raatáhuavii í Dios, tí'ij a'íin Dios timuaatá'uuni'i a'íjna jime'e í pej rájteu mua'a tzajta'a. ²³ Ayee nu tí'imuaseij mú'etzi, jé'ecan pej chueere'e mua'a tzajta'a. Temua'a pej tirajpuaíitzi pua'amé pe'íjna jime'e í pej auteájturaa í Dios jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

²⁴ Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Simón tijín:

—Setá'aj raatáhuavii í Dios ti ij caí ti'itíj a'ij neru-uren, setíj seuchén tiu'utaxájtaca'a.

²⁵ A'ijna í Pedro, ajta a'ijna í Juan, a'íí mú ti-hua'utá'ixaa í teite me'íjna jime'e í mej raasej a'ij ti ti'itíj ráaruu í Jesús, majta hua'utá'ixa í niuucari í ti jín hua'irájtuaani í Dios. Mú'icacién mú miyen tihua'utá'ixaa í teite mej a'uchéjme a'ujna u Samaaria. Mat'íj mi a'ucíj a'ánna Jerusalén.

A'ijna í Felipe, ajta í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ti Etiopia é'eme'ecan

²⁶ Ti'iquí seij tiu'uxájtaca'a jamuan a'ijna í Felipe. A'ii pu a'íin pú'eene'e a'ijna í ja'atí seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Aricu á'ura'a aate pújme'en a'ájna juyéjra'a jetze ti Jerusalén a'uré'enine'i u jetze pújme'en a'ujna Gaza já'ahua'a.

A'ijna juyéjra'a jetze, a'ii pu a'íin pú'een ti a'uun mu'utzitá a'uré'enine'i. ²⁷ Aj pu 'i á'uraa a'ijna í Felipe. A pu a'ucamé'eca tí'ij ja'atí antinájcheca'a ti Etiopia é'eme'ecan. A'íí pu a'íin pú'een í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a a'ijna í ja'atí. Ve'ecán jín pu ti'itéjvee a'ijna jemi í mej jee Candace. Ayee pu huataújmu'a'a Candace tíjín Hua'areina í mej me'uun é'eme'ecan a'ujna Etiopia. A'ijna í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a, a'íí pu antiújmua'areereca'a ti tumin seire'eca'a. A'íí pu a'ánna a'atanéj a'ánna Jerusalén tí'ij Dios a'utéenajche.

²⁸ Pu'uri a'uun píjé'ejve a'ájna chuéjra'a japua ti a'uun é'eme'ecan. A'íí pu jetze a'aracá í carreta huamé'ecaa. Yu'uxari pu jetze té'ejijve'eca'a ti a'íin ra'uyú'uxaca'a a'ijna í ja'atí ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Isaías.

29 Aj pu 'i a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, raatá'ixaa a'íjna í Felipe tíjín:

—Ajtéxiiri vejli'i amíjna jetze mi carreta. Patá'aj ra'antinájche.

30 Huatiéechijmé'e pu a'íjna í Felipe ra'antinájcheca'a a'íjna í ja'ati. Tí'iquí a'ín Felipe ráanamujri'i í tí té'ejijve'eca'a a'íjna jetze í yu'uxari a'ín tí ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Isaías teecan. Aj pu 'i a'ín Felipe ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni peyeú'ite í pej rá'ajijve'e?

31 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tíjín:

—¿A'iné tí'iri'iri nej yaú'itiéé ná'ara'ani, tí pua'a caí ja'ati naatá'itii a'ij tí huataújmua'a í niuu-cari, nej ní yaú'itiéé ná'ara'ani? —Ayeé pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

Aj pu 'i raatá'inee a'íjna tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tí a'ín Felipe antíra'ani í carreta jetze, tí nu'u a'ujyeíjxi'in jamuan.

32 Ayeé pu té'axajtaca'a í tí jetzen té'ejijve'eca'a tí ayén té'esiiimua'íhuaca'a tíjín:

Meye'ujáj mej mi raajé'ica matíj nu'u hua'arujca í cáne'axi.

Ayeé pu'u éene'e a'ame tíj cáne'a mej racáyejsin.

A'iné ayée pu a'íjna í cáne'a capu avé'eniu, yee cumu tí caí té'anrí'ire.

Matí'ij miyen raatéxiehuataca'a, ayée pu che'atá na'a caí te'evé'eniuuca'a a'íjna matí'ij a'ij pua'a ráaruu.

33 Jéihua pu nu'u tiu'utatévi'iri'i a'íjna jíme'e í mej ra'utéxiehuari'iri'i.

Capu ja'ati japuan huaniú a'íjna.

Capu ajta a'ij tí'iri'iri ti ja'ati ayén tiu'utaxáj a'ijna
jetze í huácixa'astemua'ame'en a'ijna í
ja'ati

a'iné a'í pu nu'u ya'uví'iti í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij
caí ché'e íyen seijre'e chaanaca japua.

³⁴ Aj pu 'i a'ín ti uvé'e'atajpi'ihuaca'a, ayén
tiraata'íhua'uri'i a'ijna í Felipe tijín:

—Patá'aj naatá'ixaate'en, ¿ni rusej teújxajta
na'ari ja'ati seij téxajta?

³⁵ Aj pu 'i a'ín Felipe a'utéjche ti raatá'ixaate'en
a'ijna jime'e í ti rá'ajjve'eca'a í yu'uxari jetze. A'ij
pu huataxájtaca'a a'ijna í niuucari a'ijna jime'e a'ij
ti ti'itj ráaru a'ijna í Jesús.

³⁶ Mat'ij mi ayée a'uré'ene a'u ti jé'ejmuaa.
Aj pu 'i a'ín í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ayée pu
tiraata'ixaa a'ijna í Felipe tijín:

—Casi'i, ye'ecui ájmuaa. ¿Ni qui caí rí'irí pej
náamuai'ihua ineetzi?

³⁷ Aj pu 'i Felipe ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ti pua'a peté'atzaahuate'e mua'a tzajta'a, aj
pu xaa ne'u huatári'iristari.

Aj pu 'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ijna í
tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tijín:

—Nee nu xaa ne'u té'atzaahuate'e ti a'ín Jesús i'i
yaujra'an í Dios.

³⁸ Aj pu 'i raata'aíj ti huatéchaxin í carreta. Mat'ij
mi acáaci í mej hua'apua. Aj mú mi atéeci á
jaata'a. Tí'iquí a'ín Felipe ráamuai'ihuaca'a a'ijna
í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a. ³⁹ Aj mú mi aitacj á
jaata'a. Ajta á'iyen a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios
ya'uví'iti a'ijna í Felipe jíye'itzi jime'e. Ajta a'ín

í tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a capu ché'e raasej í Felipe a'ij ti huárupi. Capu amín a'ij, iyá'uraa naa tiú'ujtemua'ave'e.

⁴⁰ Ajta, a'ín í Felipe, a'úu pu a'utasejre a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Azoto. A'ín pu tihua'utá'ixaa í teite a'ijna jime'e í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani. Ayee pu a'ijna jín huarj, ajtahua'a mé yee ti huachájta'ajme, ajtahua'a méyee, ajta na'a caí a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea.

9

T'ij nu'u a'ín Saulo huataújtuaa í Dios jemi
(Hch. 22:3-16; 26:9-18)

¹ Ajta a'ín í Saulo, ayén auj tihua'anechejca'a ti huá'ucui'ini a'imej í mej rá'atzaahuate'eca'a a'ijna í tavástar'a. A'ij pu jín a'ijna u a'utéesej a'ijna ti tihua'a'aijte'eca'a u teyujta'a. ² Aj pu 'i raatáhuaviiri'i ti a'ín raatapjite'en í yu'uxari í ti jín u a'uteárute u teyujta'a ajta já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Damasco. Ti pua'a nu'u a'uun huajá'uteuni í teite í mej nu'u rá'atzaahuate'eca'a í niuucari í mej jín r'i titeejú'ucaa í Dios jemi, aj pu nu'u i hua'irávi'itij hua'anaj'í'ici'exi'ín, t'ij nu'u i huá'avi'itin u Jerusalén.

³ T'ij ari a'uun vejli'i aumé'ecaa a'ájna Damasco, jíye'itzi jín pu jeíhua jairanéeri'ici já'araa. Júte'e ve'ecáane a'ájna a'u ti a'utéveeca'a a'ijna í Saulo. ⁴ T'i'iquí a'ín e'erájve á chuaata'a. Ti'itij pu huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Saulo, Saulo, ¿a'iné 'een jín piyen a'ij pua'a neruure?

⁵ Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ijna í Saulo tijín:

—¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiu'utánamuajre tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een i nej i'i Jesús, i pej a'ij pua'a neruure.

⁶ Aj pu 'i tavástara'a ayén tiu'utaniú tijín:

—Ájchesi, aricu u chajta'a. Aa mú muaja'utá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárini.

⁷ Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'uté'uuca'a, camu ché'e avé'eniucca'a. Ti'itij mú xaa huánamuajri'i, aru camu ja'atij á'a a'uséij.

⁸ A'uu pu 'i ájchee a'íjna í Saulo. Tí'ij mé úuneereca'a, capu ché'e atáneerica'a. Mat'íij mi ra'anaví'ira'a í muájca'are'ara'an jetze, meya'uví'iti u Damasco. ⁹ Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca xicaj ti aracúuni'i, ajta ti caí ti'itíj huácuaa; ayée pu che'atá na'a á'atee huaíca xicaj ti caí yé'ecare'e.

Ananias pu nu'u u huajé'emuaare a'íjna í Saulo

¹⁰ Seij pu a'utéveeca'a a'ujna Damasco, ja'ati ti ajta té'atzaahuat'eeca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Ananias. Aj pu 'i tavástara'a huataseíjre jemin a'íjna í Ananias. Ayee pu tiraatajé tijín:

—Ananias.

Aj pu 'i ayén tiu'utaniú tijín:

—Ye'e nej huatéjvee, nevástara'a.

¹¹ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í tavástara'a tijín:

—Aricu, a'ájna cáayera'a jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín ti huataújje'iye. Patá'aj hui pe'uun tiu'uta'íhua'un í Judás ti é'eche ti pua'a a'uun a'utácatii a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Saulo. Tarso pu hui é'eme'ecan a'íjna í

ja'ati. A'í pu rahuauhuau í Dios jemi. ¹² Ja'ati pu nu'u huataseíjre a'íjna jemi í Saulo. Tevij pu huataseíjre ti ayén ántehuaa tijín Ananias. Ajta ayén tiú'useijre ti a'ín Ananias nu'u ra'avé'emuariej a'án mu'úutze'en ti ij ajtahua'a atáneere. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástarara'a.

¹³ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Ananias:

—Casi'i, nevástarara'a. Mu'iiti mú meri naatá'ixaa a'ij ti ti'itíj ruure a'íjna í ja'ati. Jé'ecan pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ímej í mej muá'atzaahuatete a'uun mej a'uchéjme a'ujna Jerusalén. ¹⁴ Ajta íjii, a'íme í mej tí'ajta u teyujta'a, a'í mú nu'u raatá'a ti a'ín yé tanén, tí'ij hua'irávi'itín hua'anaj'íci'exi'in a'ímej í mej muaná'amiche mú'eetzi.

¹⁵ Ajtahua'a pu ayén tiraata'aíj í tavástarara'a tijín:

—Aricu. Nee nu hui ra'avé'ehuaa ne'íjna í ja'ati tí'ij a'ín neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seíj chuéjra'a japua é'eche, ajta í hua'arey. A'í pu hui ajta neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin í mej me'uun a'uchéjme a'ujna u Israél. ¹⁶ Ayej xaa ne'u, nee nu raataseíjrate'esin ne'íjna í Saulo í ti ayén tiú'ujxe'leve'e ti jeíhua rapuaítzi á'ara'ani neetzi jetze me'ecan. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástarara'a.

¹⁷ Aj pu 'i á'uraa a'íjna í Ananias. A'uu pu a'ará'a Judás ti é'eche. Aj pu 'i a'uun a'uteájrupi u chil'ita. Ajta á'iyen ra'avé'emuariej a'án mu'úutze'en a'íjna í Saulo. Aj pu 'i ayén raatateújte tijín:

—Ne'ihuaara'a, Saulo. A'í pu hui ayén tinaata'aíj í tavástarara'a, a'íjna í Jesús ti mú'eetzi jemi a'utaseíjre pat'íj yé ve'etamé'eca. Ayee pu tinaata'aíj pej pi pajtáhua'a atáneere, ajta pej

pe'ijna jetze ará'aca'anen í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. —Aye pu tiraata'ixaa a'ijna í Ananias.

¹⁸ Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aítácuurixi í j'i'iseáara'an jetze í ti'itíj naviira'an ti huatéehua. Aj pu'i ajtahua'a atáneereca'a. Ti'iquí a'ín ajchee a'ijna í Saulo. Ti'iquí huámua'i'ivijhuaca'a. ¹⁹ Aj pu 'i xaa tiú'ucuaa. Ajta ru'uhuatáca'anisti'iri'i. A'uu pu huateájturaa huá'a jamuan í mej té'atzaahuate'e hua'apua, huaíca xicaj, a'ujna u Damasco.

Saulo pu nu'u tihuá'a'ixaate'e u Damasco

²⁰ Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u hua'atéyujta'a. Aye pu tihuá'amua'atehua'a ti nu'u yaujra'an pú'een í Dios a'ijna í Jesús.

²¹ Naíjmi'i í mej ráanamujri'i, a'í mú a'ij yá'useijraca'a jé'ecan. Aye mú tí'ixajtaca'a tíjín:

—¿Ni caí a'ín pú'een í ti a'ij pua'a huá'uruu a'ánna Jerusalén a'ímej í mej raná'amiche'e me'ijna í Jesús? ¿Ajta ni caí a'ijna pu jín mú a'uvé'emej tí'ij amín hua'irávi'itín hua'anaj'i'ici'exi'in tí'ij hua'utátuiire'en í mej tí'aijta a'ujna teyujta'a a'ánna Jerusalén? —Aye mú tiú'urixaate'ecaa.

²² Máàj pu'u jaítze'e ru'uhuatáca'anisti'iri'i tí'ij a'ín ayén tihua'utá'ixaate'en í teite. Jé'ecan pu hua'utéemua'iti a'ímej í juriiyu í mej Damasco é'eche a'ijna jime'e ti ayén tiraataxájtaca'a tíjín:

—¡Jee, ayej ti'ayajna, a'ijna í Jesús, a'ii pu a'ín pú'een í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua!

Saulo pu nu'u huataúruu mej nu'u mi caí raatévi'i

²³ A'atzu á'ateevi'ica, aj mú mi raaxí'epi'intare a'íime í mej Israel jetze ajtème'ecan mej mi raajé'ica me'íjna í Saulo. ²⁴ Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú e'itété'eca'a ti é'epueerta a'u ti e'iránine'i í juye. Ajta, a'í pu ráamua'areeri'i a'íjna í Saulo tijn maraatévi'ira.

²⁵ Majta me'ín í seica, í mej té'atzaahuat'e, a'í mú ra'ateájra sic'ri jetze ti ve'éé. Matí'ij mi ra'acájtuaa tíca'imua a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a me'íjna í Saulo í jaxu'u jetze. Aj pu 'i á'uraa.

²⁶ Ti'iquí a'uun a'ará'a u Jerusalén. A'í pu raxí'eve'eca'a ti hua'ajtéjaahuat'en a'ímej í mej té'atzaahuat'e. Mi majta, camu raxí'eve'eca'a a'iné méjtziine'eca'a. Camu a'atzu rá'atzaahuat'e'eca'a ti a'ín ayén té'atzaahuat'e a'íjna í Saulo. ²⁷ Capu amín a'ij, a'í pu í Bernabé, a'í pu ra'ancuré'evi'iti. Aj pu 'i ya'uví'iti a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta hua'utá'ixa ti nu'u a'ín Saulo, a'íjna huaseíj í tavástar'a tí'ij nu'u á a'ume'eca juye jetze, ajta Saulo pu hua'utá'ixa tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej Damasco é'eche. A'í pu tihuaú'ixaa Jesús jetze me'ecan.

²⁸ A'íj pu jín, a'uun a'uteájturaa a'íjna í Saulo a'ánna Jerusalén. Ajta a'íime huá'a jamuan á'uche'ecane'e. Tihua'a'ixaate'eca'a Jesús jetze me'ecan tzáahuati'ira'a jime'e.

²⁹ Seica pu ajta jamuan tiu'uxájtaca'a. A'ii mú a'ín pú'een í mej tí'ixaxa'a hua'aniuuca jime'e í griego. Jéhua mú tiú'urixaate'ecaa me'íjna jime'e. A'í mú rá'atése'eca'a mej raajé'ica.

³⁰ Matí'ij a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'een í

mej té'atzaahuat'e, matí'ij me'ín ráamua'areeri'i, aj mú mi ya'uví'iti me'íjna í Saulo a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Cesarea. Matí'ij mi raata'íteca'a a'uun pújme'en chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Tarso.

³¹ Tij na'a a'u ti na'a mej a'uchéjme í mej té'atzaahuat'e, a'ujna já'ahua'a ti ajtémecan a'ujna Judea, ajta a'ujna Galilea, ajta a'ujna Samaaria, naími'i mú rí'i titeechéjme'ecaa temua'a naa. Jé'ecan mú rucá'anejca'a í ru tzajta'a. Majta me'íjna jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti rí'i tihua'utá'a. Metí'itziñne'eca'a a'íjna jime'e ti pua'a ti'itij jín ma'uté'itzen í Dios jemi. Majta huatámu'iireca'a jeíhua.

Tí'ij nu'u a'íñ tiráhuuaa a'íjna í Eneas

³² Ajta a'íjna í Pedro, a'í pu á'uche'ecane'e hua'amuaáare í í'ihuaamua'ame'en í tavástara'a. A'ímej pu ajta u ja'uvé'emuaareca'a í seica í mej té'atzaahuat'e'eca'a. A'uu mú é'echejca'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Lida. ³³ Seíj pu huáteu a'ujna, teáata'a ti ayén ántehuaa tijín Eneas. Pu'uri á'ateevi'ica aráhuaica nine'ira'a ti huáca'atii í utaatzi japua. Ciyáaxara'aca'a a'íjna í ja'ati. ³⁴ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—¡Eneas! Jesús í ti Dios án yá'ujra ipuari japua, a'í pu hui tí'imuahuaate'en. Ájchesi, patá'aj rí'i ráaruuren mi á'utaatzi.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i ájchee í Eneas. ³⁵ Majta me'ín í mej a'uun huachéjme'ecaa a'ujna Lida, majta me'újna u Sarón, naími'i

mú raaseíj. Majta jéjcuacan jín tiu'umuá'aj. Merá'antzaahua micu me'íjna í tavástar'a.

Tí'ij nu'u ra'ajjáj í Doorca huá'a tzajta'a a'íime í mi'íchite

³⁶ Seij ti nu'u ajta té'atzaahuat'e, a'ujna já'ahua'a pu a'utéveeca'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jope. 'Íita'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu ántehuaa tijín Tabita. Tabita, ayée pu huataújmua'a hua'aniuuca jime'e í griego tijín Doorca. A'í pu ayén rijca ti'iti jime'e ti i'í x'epi'in. Jéhua pu hua'atéva'irihua'a í mej caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

³⁷ Tí'ij Pedro auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Lida, tijcuí'ineca'a a'íjna í Doorca. Tí'iquí huamí'i. Seica mú racá'iri'i me'íjna í mi'íchi. Mat'íj mi ru'uteajtuaa a'ánna ta'amujca ti aité'asi í cuaartu.

³⁸ A pu vejli'i pítejá'arici u Lida, a'ujna já'ahua'a Jope. Ajta a'úu pu a'utéveeca'a a'íjna í Pedro a'ujna u Lida. A'iné a'íime í mej té'atzaahuat'e'eca'a mu'uri ramua'areereca'a ti a'uun a'utéveeca'a, a'í mú hua'uta'íteca'a hua'apuaca mej mi ya'utá'ixaate'en a'ij ti ti'itij huaríj. Ayee mú tí'ijree tijín:

—Patá'aj hui ca'anacan á'ura'ani a'ujna Jope.

³⁹ Tí'iquí Pedro á'uraa huá'a jamuan. Tí'ij a'uun a'ará'a, a'í mú ya'uví'iti a'ánna ti auucá'a í mi'íchi í cuaartu tzajta'a. Majta me'ín mé 'uuca í mej mua'antiújjimujtareca'a a'íjna jime'e mej huácuii í huá'acina'ajmua'a, a'í mú jemin a'atavéjme'ecaa. Maújyeineca'a. Mat'íj mi tiraataseíjra ti'itij cáxuri, majta sícu'uri, ti'itíj

ti tí'itaahuacare'e a'íjna í Doorca tí'ij aúche'e ruurica'a. ⁴⁰ Aj pu 'i Pedro hua'uta'aíj mej huiráçine. Aj pu 'i títunutaca'a. Tí'iquí raatéjhuau í Dios jemi. Pí pu ancure'evee tí'ij raaseíj a'íjna í mi'ichi. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—¡Tabita, ajchesi!

Aj pu 'i atáneereca'a. Tí'ij i raaseíj a'íjna í Pedro. Aj pu 'i a'ujyeíjxi caama japua. ⁴¹ Ajta á'iyen Pedro pu rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu 'i ra'ajjáj. Tí'iquí a'íin Pedro, hua'utajé a'ímej í í'huaamua'ame'en, ajta a'ímej mé 'uuca í mej antiújjimuajtareca'a. A'íj pu hua'utaseíjra í ti huamí'i. Pu'uri ruurica'a a'íjna.

⁴² Majta á'iyen nainjapua ráamua'areeri'i a'íime í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Jope. Mu'iiti mú rá'antzaahua me'íjna í tavástara'a. ⁴³ Ajta a'íin í Pedro, a'atzu pu a'uun a'uteájturaa a'ujna u Jope. Seij pu jemi á'ucatii ti navij tí'ihua'aca. Simón pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati.

10

Ti nu'u seij huataseíjre a'íjna jemi í Cornelio

¹ Ajta seij a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í teáata'a tijín Cornelio. A'íi pu a'íin pú'eene'e í hua'acapítan í mej miyen ánte'arua tijín xantaaru'u í mej Italia é'eme'ecan.

² A'íjna í Cornelio, jeíhua pu raná'amiche'e í Dios, majta í seica í teitestemua'ame'en. Cornelio pu ajta rá'astehua'a í hua'aye'ira a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Jéihua pu hua'utévai tumin jime'e, ajta rahuauca'a jeíhua í Dios jemi.

³ Ja'anáj pu ayén tiuju'uríj. A'atzaj te'ecáará'a í tacuarixpua já'ita'a ucamé'ecaa í xicaj, tí'ij ti'itíj huataseíjre. Cu xiee tevi uteájrupi u chí'ita a'u ti a'utéveeca'a a'íjna í Cornelio. Raaseíj temua'a naa. A'ii pu a'ín pú'een seij ti tí'ivaire'e í ta japua í Dios jemí a'íjna ti huataseíjre. Aj pu 'i ayén tiraatajé tíjín:

—¡Cornelio!

⁴ Tí'iquí rajseíira'ajraa. Tí'itziine'eca'a a'íjna í Cornelio. Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itáani, nevástara'a?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna ti tí'ivaire'e í ta japua tíjín:

—Dios pu hui ra'ancuré'a nain í pej peri ráahuaviiri'i, ajta í pej jín hua'utévai í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. ⁵ Patá'aj hua'uta'ajte'en í teteca mej u á'uju'un me'újna u Jope, mej mi ya'uvé'evi'itín me'íjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tíjín Pedro.

⁶ A'uu pu hui a'utéjvee seíj jamuan ti ajta ayén ántehuaa tíjín Simón. Navij pu tí'íhua'aca a'íjna í Simón. A pu vejli'i é'eche a'u ti jaj e'eve'e'ástime. A'íi pu hui tímuaatá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárini. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í ti tí'ivaire'e í ta japua.

⁷ Aj pu 'i á'uraa a'íjna í tevi ti tirá'ixaa a'íjna í Cornelio. Aj pu 'i a'ín Cornelio, hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e. Seíj pu ajta seij huata'íteca'a ti i'i xantaaru'u. Jé'ecan pu rá'astejca'a í hua'aye'ira a'íjna jime'e a'íjna í xantaaru'u.

⁸ Nain pu hua'utá'ixa a'ij ti tí'itíj huaríj. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej nu'u u á'uju'un u Jope.

*Ti nu'u ti'itij huatasejre jemin í Pedro
(Hch. 11:5-10)*

⁹ Yee ruijmua'ate'e yee, a'atzaj tacuarixpua, matí'ij meri á vejli'i aujú'ucaa u chajta'a, aj pu 'i Pedro antíraa í chi'ij japua a'u ti a'upá'atza tí'ij raatéjhuauni í Dios jemi. ¹⁰ Jé'ecan pu huata'í'icuataca'a. Pu'uri ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti tiú'ucua'ani. Matí'ij mauj rí'i tí'iruurejca'a í ti tí'icua'ani, aj pu 'i ti'itij huatasejre í jemin. ¹¹ Ayee pu a'ijna tiu'uséij ti nu'u antaújcu u ta japua. Ti'itij pu á e'icáme'eca'a á júte'e, saavana tí'itij, muáacuaci'e pu uhuá'isquínajme, ajta antij'íci'ihuaca'a. ¹² Naíjmi'i mú tité'esejre'eca'a a'ijna jetze í saavana naíjmi'i í animaales, í mej muáacuaca ajta'íicajmee, majta í mej chuaata'a huaci'ica, í mej á'usinuuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

¹³ Aj pu 'i ja'ati huánamuajri'i ti ayén tiraata'ixaa tijín:

—Pedro, ajchesi. Iiya'a huá'ucuii patá'aj huá'ucua'ani.

¹⁴ Ajta a'íin í Pedro, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Canu xaa ne'u. Canu ja'anáj racua'ani í ti caí tatá'aca í taye'irá na'ari tí'itij ti xána'avi'ire'e.

¹⁵ Ajtahua'a ja'ati huánamuajri'i. Ayen tijín:

—A'iné nain pu rí'i tiu'uteájtuaa í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.

¹⁶ Ayee pu huaícacajetze. Ajtahua'a tíraa júte'e u ta japua a'ijna í saavana.

*A'íime í ti hua'uta'íteca'a a'ijna í Cornelio
(Hch. 11:11-14)*

17 Jé'ecan pu tí'imua'ajca a'íjna í Pedro tijín a'iquí 'een jín yé tanéj a'íjna mi ti'itíj, a'iquí té'eme íjii a'íjna jime'e í hua'aye'ira. Aúche'e pu tí'imua'ajcá mat'íj me'ín a'ará'a tá'apueerta a'íime í ti huaja'uta'íteca'a a'íjna í Cornelio. A'íi mú tiu'uta'íhua'u a'u ti é'echejca'a a'íjna í Simón. Mat'íj me'uun a'ará'a.

18 Aj mú mi ca'anín jín hua'utajé ti pua'a nu'u a'uun á'uca a'íjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. 19 Ajta a'íjna, aúche'e pu tí'imua'ajcá a'íjna jime'e í ti huataseíjre í jemin. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tijín:

—Simón, seica mú hui muahuahuau. Mé huaíca a'íime í mej muaatéhuaunen. 20 Ájchesi. Patá'aj acájra'ani. Pej pi á'ura'ani huá'a jamuan. Capej tí'itziíne'e a'iné nee nu hua'uta'íteca'a.

21 Aj pu 'i acájraa a'íjna í Pedro a'u mej a'uté'uuca'a. Ti'iquí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nee nu ne'ín pú'een i sej nehuahuau. ¿Ti'itájni jín yé sevé'uju'un?

22 Aj mú mi miyen titeetaniú tijín:

—Ayee tu 'een jín yevé'uju'un a'íjna jetze me'ecan a'íjna í Cornelio í ti hua'acapítan. Rí'i pu hui tí'itevij. Jéihua pu hui raná'amiche'e í Dios. Ajta naími'i mú rí'i tirájcha'íi í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Seij ti tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi, a'íi pu raatá'ixaa ti a'ín mú'eetzi huata'áijta pej nu'u á'ura'ani áa ti é'eche a'íjna, tí'ij a'ín Cornelio muáanamua nain jime'e a'achú pej pena'a caj tihua'utá'ixaate'esin í niuucari. —Ayee mú tiraata'ixaa.

23 Ti'iquí a'ín hua'utá'inee mej uteárute u chi'ita. A'uu mú a'uteájturaa a'ujna. Yee ruijmua'ate'e

yee pu á'uraa a'íjna í Pedro huá'a jamuan í mej huaíca. Majta seica mú a'ucíj í'ihuaamua'ame'en í mej té'atzaahuate'e me'uun é'echejca'a a'ujna u Jope.

Pedro pu nu'u a'uun a'ará'a áa ti é'eche a'íjna í Cornelio

²⁴ Majta seíj jetze í xicaj, a'úu mú a'ará'a u Cesarea. A'í pu huá'achu'eve'eca'a a'íjna í Cornelio. A'íj pu jín hua'utajé í ru'ihuaamua'a, ajta í ru'amíigustemua'a. Najmi'i mú tiújseij u chí'ita. ²⁵ Tí'íj Pedro u a'uteájrupi u chí'ita, a'í pu ra'antinájcheca'a a'íjna í Cornelio. Aj pu 'i a'ín Cornelio á e'erájve á vejli'ipuan í Pedro. ²⁶ Aj pu 'i a'ín Pedro pu ra'ajjáj. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Huatéechaxi, tevi nu'u pú'een inee.

²⁷ Matí'ij a'atzu tiu'uxáata rujímua'a, matí'ij mi uteájrupi u chí'ita. Tí'iquí a'ín Pedro hua'useíj í mej tiújseij jeíhua í teite. ²⁸ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tíjín:

—Mú'een xu tirú'umua'aree í taye'irá ti caí taatá'aca itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan tej nu'u caí tiyen titejá'ujujhua'ane'en a'ímej jamuan í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ni tej nu'u caí tiyen tihuá'amuaare.

'Mi ajta Dios pu naataseíjra ti caí ayén tiraavíjte'e nej niyen tiraaxajta yee capu amín té'aste amijna í ja'ati nusu yee xána'aví'ire'e pu seijre'e amijna. ²⁹ A'íj mú jín, naatajé me'íjna i ta'ihuaamua'a nej nu'u mú a'uvé'eme'en, canu tí'itíj a'íj tiu'utaxájtaca'a. Ayee nu tí'ijxe'eve'e nej ráamua'aree a'íquí 'een jín senaatajé. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

30 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'íjna í Cornelio tijín:

—Pu'uri hui teumé muáacua xicaj, ayée nu niche huatacaí, nehuánitzi'ive'e. Neajta raatéjhuau í Dios jemi, a'atzaj cumu já'ita'a ucamé'ecaa í xicaj. Ti'iquí ja'ati huataseíjre ineetzi jemi. Naa pu ti'itemastájye'icaa a'íjna í ti ru'ucáviijca'a. ³¹ Ajta ayén tinaatá'ixaa a'íjna í ja'ati tijín: “Cornelio, Dios pu nu'u ari ráanamujri'i a'íjna í pej raatéjhuau í jemin. Ajta a'í pu ra'utámua'areeri'i a'achú pej caj tíhua'utapuaíjve í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. ³² Patá'aj hui hua'uta'íte mej u á'uju'un a'ujna u Jope. Miché'e nu'u ya'uvé'evi'itín me'íjna í Simón, ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. Aa pu á'uca a'u ti é'eche í Simón, a'íjna ti navij tí'ihua'aca. Aa pu nu'u é'eche a'ájna vejli'i jaj ti e'eve'e'ástime.” Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

³³ 'A'íj nu jín ca'anacan hua'uta'íteca'a mi seica mej mi muaaja'utájeeve. Xí'epi'in pej huaríj pej peri mú ya'uvé'eme. Yee tu'uri, tiku, naími'i u'uté'uu. Dios pu ramua'aree a'ij tej ye'í tí'ijxe'eve'e, tetá'aj naími'i ráanamua a'achú tíj na'a caj a'ín tavástar'a tímuaata'aíj pej titaatá'ixaate'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Cornelio.

34 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Nu'uri xaa niyen tí'initiejte'e íjii tijín ayej xaa ne'u ti'ayajna a'íjna jemi í Dios naími'i mú miyen titeetaniú tijín Dios pu ayén che'atá na'a tí'ijxe'eve'e naíjmi'ica jime'e tíj ajta itejmi. ³⁵ Naíjmi'ica pu a'ancuré'evi'iti í Dios a'ímej í teite í mej r'í tiratá'aca, majta mej xí'epi'in r'ici. Capu

Dios jetze ruxe'eve'e ti pua'a seij chuéjra'a japua mé'eme'ecantan me'ijna í ja'atén.

³⁶ 'A'ii pu hui a'íin pú'een í niuucari í ti Dios jín ayén tihua'utajé a'ímej í huácaxa'astemua'ame'en a'íjna í Israél teecan. A'íi pu ayén tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e ti tiu'utémua'aviste'e a'íjna jime'e ti huá'a japua huaniú a'íjna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. A'ijna í ti tavástar'a pú'een itejmi, a'íi pu taatá'a tej ti rí'i titeeteáturan í Dios jemi.

³⁷ 'Xu'uri ramua'aree a'ij ti ye'í ti'iti huaríj a'ujna já'ahua'a tíj na'a nainjapua u Judea. A'uu pu a'utéjche a'ujna u Galilea tí'ij a'íin tihua'utá'ixaa í teite, ajta tí'ij ráamuai'ihuaca'a a'íjna í Juan. ³⁸ Dios pu ya'uta'íteca'a í ruxíejniu'uca tí'ij a'íin jemin huateáturan í Jesús. Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ij pu jetze aráujca'anejca'a a'íjna í Jesús. Tí'iquí á'uche'ecane'e já'araa. Aye pu í'irijcaa í ti í'ixi'epi'in jime'e. Ajta tihuá'ahua'atehua'a naíjmi'ica í mej rajpuaíjtzi me'ijna jime'e ti tiyaaru'u tihuá'a'ajte'eca'a. Aye pu 'i rijcaa a'íjna í Jesús a'iné Dios pu raatévai.

³⁹ 'Teen tu raasej nain jime'e a'ij ti huaríj íiye a'u mej é'eche a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan ajta a'ánna Jerusalén. A'íi mú rá'utatai í cıyej jetze ta'utácúruu. Aye mú hui 'een jín raajé'ica me'ijna í Jesús. ⁴⁰ Ajta, Dios pu ajtahua'a raatatíste í xiéjniu'ucare'ara'an tí'ij teumé'eca huaíca xicaj ti huamí'i. A'ij pu jín ajtahua'a huatarúj a'íjna í Jesús. Ajta Dios pu hui hua'utá'a mej mi seica raasej. ⁴¹ Camu naími'i raasej, sino a'íi mu'u í ti hua'avé'evi'iti í Dios. Iteen tu te'íin pú'een i tej tiú'ucuaa, teajta hua'í jamuan a'íjna í Jesús tí'ij

a'itara'a a'u mej e'evé'enami'ihuajme í mi'ichite. Teen tu hui xaa ne'u raasej.

⁴² 'A'ñ pu titaata'aíj tej ti tihua'utá'ixaate'en í teite, teajta tiyen tiraataxáj yee Jesús pu a'ñn pú'een í ti Dios ra'antíhua'u a'íjna jime'e í ti hua'uxíjte'en naíjmi'ica í teite, í mej mauj ruurijme, majta í mej meri huácuui. ⁴³ Ajta í mej títetaté'eca'a me'íjna jime'e mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a me'íjna jime'e ti pua'a nu'u ja'ati ti na'a, rá'antzaahuat'e'en a'íjna í Jesús, nain pu nu'u jín tiraatá'uuni'ira í ti jín auteájturaa í Dios jemi niuucajtze'en í Jesús.

*Ti nu'u a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'ñ pu hu-
ateájturaa huá'a jemi a'ímej í mej seij chuéjra'a japua
é'eme'ecan*

(Hch. 11:15-17)

⁴⁴ Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'íjna í Pedro, tí'ij a'ñn xiéjniu'ucare'ara'an í Dios yé ve'ecáane. Tí'iquí huateájturaa huá'a tzajta'a naíjmi'ica jemi a'ímej í mej ráanamujri'i a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro. ⁴⁵ Seica mú majta á a'uté'uuca'a í mej a'ímej jetze ajtém'e'ecan í mej té'atzaahuat'e, í mej majta a'ímej jetze ajtém'e'ecan í mej ra'ancuré'ecura'a í runavij í ta'antiújvi'i í mej jetzen sea'araca. Jé'ecan mú rí'i ta'utasej a'íjme me'íjna jín ti Dios ajta raateájtuaa í ruxéjniu'uca a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ⁴⁶ Ayee mú 'een jín rí'i ta'utasej a'íné ayée mú tíhuá'unamujri'i í mej seica niuucari jín tí'ixajtaca'a, majta jé'ecan mú rí'i tiratá'acare'e í Dios.

⁴⁷ Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pedro tíjñ:

—Ayee mú che'atá mena'a tira'ancuré'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tetíj iteen. Ayej ne'ase, capu méèj ja'ati ti hua'utá'ijmí mej caí rumuai'ihua a'íime í teite. Capu xaa ne'u méèj ja'ati.

⁴⁸ Ajta á'iyen hua'uta'aíj mej huaújmuai'ihua ni-uucajtze'en a'íjna í Jesús í ti ajta Cirístu'u pú'een, í ti Dios án yá'ujra í ípuari japua. Ayee pu a'íjna jín huaríj, matí'ij mi me'ín í mej huámuaí'ivijhuaca'a, a'íi mú raatáhuaviiri'i me'íjna í Pedro ti a'ín á a'uteáaturan huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj.

11

*Ti nu'u tihua'utá'ixaa a'íjna jime'e í Cornelio
(Hch. 10:9-23, 44-48)*

¹ Aj mú mi a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'een í mej me'uun a'uchéjme nainjapua í Judea, a'íi mú ráamua'areeri'i tíjín a'íi mú majta ra'ancuré'a í niuucari í ti a'íjna jetze a'uvé'emej í Dios a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. ² Tí'ij a'ín Pedro a'ánna a'ará'a a'ánna Jerusalén, majta á'iyen a'íime í mej té'atzaahuate'e, í mej ra'antisí'iche í runavij, a'ij mú pua'a tiraatajé me'íjna. ³ Miyen tíjín:

—A'ij pej pua'a huaríj a'iné a'imej pej huaja'uvé'emuaareca'a í mej caí ra'antisí'iche í runavij, pajta huá'a jamuan tiú'ucuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

⁴ Aj pu 'i Pedro a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en nain a'ij ti ti'itíj huaríj. ⁵ Ayen tíjín:

—A'uu nu chajta'a a'utéveeca'a a'ujna Jope. Ner-aatéhuausime'ecaa í Dios jemi. Aj pu 'i ti'itij in-eetzi jemi huataseíjre, saavana ti'itij ti júte'e á e'icaanej. Muáacuaci'e pu ajtaujhua'isquínajmee, ajta antijí'ici'ihuaca'a. An pu hui e'icaanej a'u nej á'ujcatii. ⁶ Nee nu raseíjraca'a. Aj nu ni a'ímej huaseíj a'íjna tzajta'a í saavana jeíhua mú animaales, í mej muáacuaca ajta'ícajmee, majta í mej simuáruuni, majta í mej chuaata'a huaci'ica í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

⁷ 'Netí'ij ni ne'íjna huánamuajri'i. Aj pu 'i ja'ati ayén tinaatá'ixaa tijín: “¡Pedro, ajchesi! Iiya'a huá'ucuii, patá'aj huá'ucua'ani.” ⁸ Ayee nu hui tiu'utaniú tijín: “Nevástar'a, canu xaa ne'u, a'iné canu ja'anáj ráacua ti'itij ti caí tatá'aca í taye'irá nusu ti'itij ti xána'avi'ire'e.”

⁹ 'Ute'e pu hui pújme'en ajtahua'a ja'ati ayén tinaatá'ixaa tijín: “A'iné nain pu tiú'utaahuaca'a í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e.” ¹⁰ Huaíca pu ayén tiuju'uríj. Ajta á'iyen tíraa júte'e u ta japua a'íjna í saavana.

¹¹ 'Jíme'en pu'u tíraa, seica mú hui u a'ará'a a'ujna a'u nej á'ucatii inee. Mé huaícaca'a a'íime. A'uu mú nu'u huaja'uta'íteca'a u Cesarea mej mi náahuauni ineetzi. ¹² Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu naata'áj nej nu'u á'ura'ani huá'a jamuan a'ímej, nej nu'u caí huá'atziíne'e. A'íi mú majta a'ucíj ne jamuan a'ímeji ta'ihuaamua'a í mej arájsevi. Naíimi'i tu a'uteájrupi u chi'ita a'u ti'é'eche a'íjna í ja'ati.

¹³ 'A'íi pu taata'ixaa ti nu'u seij huataseíjre a'ájna a'u ti'é'eche. A'íjna í tevi, a'íi pu a'íin pú'eene'e

seij ti nu'u tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Aye pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í tevi tijín: “Patá'aj hua'uta'íte mi teteca a'ujna u Jope mej mi u ya'utájeeve a'íjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro. ¹⁴ A'í pu nu'u timuaatá'ixaate'esin a'ij ti ye'í Dios timuaatá'uuni'ira ajta naíjmi'ica a'ímej á'ateitestemua'a.” Aye pu hui tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.

¹⁵ 'Netí'ij a'utéjche nej tihua'utá'ixaate'en, aj pu 'i yé ve'ecáane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'í pu hui a'uteájturaa huá'a tzajta'a a'ímej. Aye pu che'atá na'a tiu'uteájturaa itejmi tzajta'a. ¹⁶ Aj nu ni ra'utámua'areeri'i ne'íjna í ti ayén tiu'utaxájtaca'a í tavástarara'a tijín: “Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'íjna jime'e í Juan, a'í pu nu'u huá'umuai'ihuacare'e á jaj jime'e. Aru a'í pu xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateáturaasin mú'ejmi tzajta'a.” Aye pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tavástarara'a.

¹⁷ 'A'í pu jín, ti pua'a Dios ayén che'atá na'a tíhua'utapuaíjve'en í ti ajta taatapuaíjve itejmi tetí'ij rá'antzaahua a'íjna í Jesús í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, a'iné auj tí'iri'iri nej ra'antimuá'itin í Dios. —Aye pu'u tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

¹⁸ Matí'ij ráanamujri'i me'íjna í'ihuaamua'ame'en í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, camu ché'e ti'itíj xajtaca'a, sino rí'i mú tiraatá'a í Dios tijín:

—Huateáxcui'ihua, pu'uri hui Dios hua'utá'a í mej seij chuéjra'a japua é'eché mej mi jéjcuacan jín tiú'umua'ati mej mi ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e.

Í mej nu'u me'uun e'etiújse'iri u Antioquía

¹⁹ Majta me'ín í mej a'ucíjxi me'íjna jime'e í mej seica raajé'ica me'íjna í Esteban, majta a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej té'atzaahuat'e, a'íi mú a'imuá a'ucíjxi. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a Fenicia, majta seica a'ujna já'ahua'a Chipre, majta seica a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Antioquía. A'ímej mú huatá'ixaa í niuucari í mej Israel jetze ajtéme'ecan. ²⁰ Majta í seica í mej Chipre é'eme'ecan a'ímej jamuan í mej Cirene é'eme'ecan, a'íi mú me'uun a'atanéj me'újna u Antioquía. Aj mú mi autéjhuii mej hua'utá'ixaate'en a'ímej í mej hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a í griego. A'íj mú hua'utá'ixa í niuucari í ti tiu'utému'aviste'e a'íjna jetze me'ecan í tavástar'a a'íjna í Jesús. ²¹ Jéihua pu hua'utévai í tavástar'a. A'íj mú jín mu'iití rá'antzaahua. Majta ra'ancuré'eviliti í tavástar'a.

²² Majta me'ín í mej té'atzaahuat'e, í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mat'íj me'ín ráanamujri'i a'íj ti tí'itíj huaríj, a'íj mú huata'íteca'a í Bernabé a'ujna Antioquía. ²³ Tí'ij a'uun a'ará'a a'íjna í Bernabé, tí'iqui raaseíj ti Dios rí'i tiú'uruu huá'a jemi. A'íj pu jín jé'ecan huataújtemua'ave a'íjna í Bernabé. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u u huateújca'anen í ru tzajta'a mej mi mauj rá'atzaahuat'e í tavástar'a.

²⁴ Ayee pu tiú'uruu a'íjna í Bernabé, a'iné rí'i pu tí'itevistaca'a. Jé'ecan pu a'íjna jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Ajta jeihua pu té'atzaahuat'e'eca'a. A'íj pu jín jeihua hua'utému'aiti í teite mej mi rá'antzaahuat'en me'íjna í tavástar'a.

25 Tí'ijotá'i á'uraa a'ijna í Bernabé a'ujna u Tarso ti i ráahuauni a'ijna í Saulo. 26 Tí'iquí ráateu. Aj pu 'i a'uun ye'eráavi'iti a'ujna Antioquía. A'uu mú á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e a'achú cumu seij nine'ira'a. Majta tihua'umuá'ate jeíhua í teite a'ijna í Bernabé, ajta a'ijna í Saulo. A'ujna u Antioquía, majta me'ín í teite amuacaícan mú miyen hua'utamujteca'a tijín cristianos mú pú'een.

27 A'ájna xicájra'a jetze, seica mú u a'ará'a a'ujna Antioquía Jerusalén mej e'eráaci. A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

28 Ayeé pu ántehua'aca'a seij tijín Agabo. A'íi pu á a'utéechaxi á já'ita'a huá'a tzajta'a. A'ij pu jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tí'ij ayén tihua'utá'ixaate'en ti nu'u huatúuri'ihua a'ame nainjapua íiyen chaanaca japua. (Ayej xaa ne'u tiuju'uráj tí'ij a'ín tí'aijtaca'a a'ijna í rey ti ayén ántehuaa tijín Claudio.)

29 Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuat'e í mej me'uun a'uchéjme a'ujna Antioquía, a'íi mú raaxí'epi'íntare mej tihua'uta'ajte'en a'ímej í ru'ihuaamua'a a'ujna u Judea í mej jín huatéujvaire'en, seij majta seij mej miyen tihua'utapuaíjve'en a'achú mej caj tí'ijviicua'i.

30 Ayeé mú huaráj. U mú tihua'uta'íti'iri'i nain í mej tihua'utapuaíjve. Ajta a'ín í Bernabé, a'ijna jamuan í Saulo, a'íi mi hua'utátuii í huá'avaujsimua'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén.

Matí'ij nu'u raajé'ica a'íjna í Jacobo, majta ra'iteána me'íjna í Pedro

¹ Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, a'íjna í rey í Heródes, a'íí pu a'utéjche ti huá'avivi'i seica í mej té'atzaahuaté'e tí'ij a'ij pua'a huá'uruuren.

² A'íí pu raata'aíjtaca'a mej raajé'ica í Jacobo, í ti ja'atzeáara'an pú'een a'íjna í Juan. A'íí mú ru'ijveíjcheca'a í mu'úura'an. ³ A'íné a'íí pu ramua'areereca'a ti hua'aránajcheca'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan ti a'íin ayén tiú'uruu, a'íí pu ajta huatéevi'i a'íjna í Pedro, a'ájna matí'ij me'ín tí'yestejca'a me'íjna jime'e mej racua'aca í pan ti caí cujchira'a.

⁴ Ayee pu a'íjna jín huaríj í Heródes ti ra'iteána a'ujna carcel. Jéihua mú racha'íica'a miyen muáacua mé'e. Majtahua'a méyee memuaáacua mé'e. Majtahua'a muáacua mé'e. Majtahua'a méyee muáacua mé'e. Ayee pu a'íin tí'imua'ajca ti a'ájna ru'irájtuaani mej mi raaseíj naími'i í teite. Ayee pu tiu'umuá'aj ti ayén huárini, tí'ij te'enáará'an í mej tiu'uyé'este me'íjna jime'e cáne'axi mej cui'ica. ⁵ A'íj pu jín a'íin Heródes racha'íica'a a'íjna í Pedro.

Mi majta í mej té'atzaahuaté'e, a'íí mú a'ujca'anécan jín rahuauca'a í Dios jemi me'íjna jime'e í Pedro.

Dios pu ru'irájtuaa a'íjna í Pedro

⁶ Yee ruijmua'ate'e yee pu huatéatica'areca'a ajta pu'uri ru'irájtuaaniche'e mej mi raaseíj í teite. Ajta a'íin í Pedro í'icujcaa. A já'íta'a a'ure'eca'ití anáji'ici'ihuaca'a cadeena jime'e ru'íca jetze, ajta rumuájca'a jetze. Majta í xantaaru'u mej

hua'apua, a'ñi mú ajtatápi'ihuajme'ecaa me'íjna jetze í Pedro. Majta seica í xantaaru'u, a'úu mú á e'ité'uuca'a tá'apueerta, mej racha'ñica'a.

⁷ Aj pu 'i jíye'itzi jime'e, seij huatasejre jemin. A'ñi pu a'ñin pú'een seij ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástar'a jemi. Ajta uhuanéeri'icire'ajraa a'ujna u carcel. Aj pu 'i raatáruureajxi a'íjna í tevi. Raajíste a'íjna í Pedro. Ayen tijín:

—Ca'anacan, ajchesi.

Aj pu 'i á é'ejvatziixi í cadeena á chuaata'a a'íjna ti jín jí'ici'ihuaca'a í Pedro. ⁸ Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Ucá'achejte'e mua'asiicu'u, ajta
ajtá'aca'acaite'e.

Aj pu 'i ayén huaríj a'íjna í Pedro. Ajtahua'a ayén tiraata'ixaa a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua tijín:

—Ucá'achejte'e mi seij muá'acixu. Patá'aj naatavájra ineetzi.

⁹ Aj pu 'i huirájraa a'íjna í Pedro, cujta'an a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua. Ajta capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'ij ti ti'itíj raruurejca'a a'íjna jamuan í ti tí'ivaire'e u ta japua. Capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna nusu tí'imaaraca'a na'a.

¹⁰ Matí'ij mi me'uun a'uré'ene a'u ti a'utéveeca'a seij í xantaaru'u ti racha'ñica'a í carcel. Majta 'á'ayee seij jemi í xantaaru'u. Aj mú mi me'ñn a'uré'ene a'utí tepúusti'i puéertara'a e'itéjvee a'u ti a'atanén í juye. Ti'iquí antaújcu rusej a'íjna í puéerta. Aj mú mi huiráaci. A'íj mú jetze a'ucíj í juye. Matí'ij mi raatéexijte a'u ti a'úu'ase í juye. Jíye'itzi jín pu á'uraa a'íjna í ti tí'ivaire'e u ta japua.

¹¹ Aj pu 'i ráamua'areeri'i a'íjna í Pedro ti ayén ti'ayajna. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Nu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tavástar'a seíj u a'uta'íteca'a ti tí'ivaire'e u ta japua tí'ij a'íjn nu'irájtuaani tí'ij caí ayén tináaruuren a'ij ti tí'ijxe'eve'e a'íjna í Heródes, majta a'ímej í mej Israél jetze ajtème'ecan.

¹² Tí'ij a'íjn ráamua'areeri'i ti ayén ti'ayajna, aj pu 'i á'uraa. A'uu pu a'ará'a María ti é'eche, náanajra'an a'íjna í Juan ti ajta ayén ántehuaa tijín Marcos. A'uu mú tiújseij jeíhua í teite. A'íj mú rahuauca'a í Dios jemi. ¹³ Tí'iquí a'íjn te'ejteátu'asixi a'ájna tá'apueerta a'ájna ta'anténine'i. Aj pu 'i seij huirájraa tí'ij raaseíj ja'ati ti pírici. Temuaij a'íjna, 'íita'a ti ayén ántehuaa tijín Rode. ¹⁴ Tí'ij a'íjn ráanamujri'i ti huajíjhuaca'a, a'íj pu ráamua'areeri'i tijín a'íj pu pírici í Pedro. Capu ajta te'entacú. Ayee pu huaríj, a'iné huápi'i pu rútemua'ave'eca'a a'íjna í temuaij. Tí'iquí a'utiéchejraa tí'ij huaja'utá'ixaate'en ti nu'u á a'utéveeca'a á tá'apueerta a'íjna í Pedro.

¹⁵ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í temuaij tijín:

—Pá'atimua'i pepu'u.

Ajta a'íjn, jeíhua pu ayén tí'ixajtaca'a ti ayén ti'ayajna, tijín:

—A'íj pu hui pírici.

Majta me'ín, miyen tijín:

—Capu a'íjn pú'een. Xiéjniu'ucare'ara'an pu pú'een.

¹⁶ Ajta aúche'e a'íjn Pedro, te'ejteátu'axa'a í puéerta jetze. Aj mú mi xaa te'entacú. Matí'ij

raaseíj, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj. ¹⁷ Rumuájca'a pu jín hua'utá'ixa a'íjna í Pedro mej mi caí ché'e a'ij teáruaasime'en. Aj pu 'i hua'utá'ixa a'ij ti ye'í tiru'irájtuaa u carcel a'íjna í tavástara'a. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Setá'aj raatá'ixaate'en se'íjna í Jacobo, seajta í seica í ta'ihuaamua'a.

Aj pu'i á'uraa. Tí'iquí u já'ahua'a yee a'ará'a.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee cumu tapuá'arijme'eca. Jéihua mú á'upuaapua'are'e í xantaaru'u. Camu ramua'areereca'a a'ij ti tí'tij ráaru a'íjna í Pedro. ¹⁹ Jéihua pu rahuauhuau a'íjna í Heródes. Capu ráateu. Aj pu 'i a'ímej huata'íhua'uri'i í xantaaru'u í mej racha'íca'a. Ajta á'iyen a'íjn Heródes hua'uta'ájtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini a'ímej í xantaaru'u. Aj pu 'i a'íjn huirájraa u Judea a'íjna í Heródes. Tí'iquí a'uun a'ará'a a'ujna Cesarea. A'uu pu á'atee.

T'íj nu'u huam'í í Heródes

²⁰ Ajta a'íjn í Heródes, temua'a pu tihuá'ajaaxiejvi'iracaa a'ímej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna u Tiro, majta í mej Sidón é'eche. A'íj mú tí'ujseij. Mat'íj mi naími'i u a'atanéj a'ujna Cesarea. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'uxáj me'íjna jamuan í Heródes. Mat'íj mi seíj huamuá'iti tumin jime'e. A'íj pu a'íjn pú'een í ti ravaire'eca'a a'íjna í rey. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati tíjín Blasto. A'íj pu hua'utévai mej mi tiu'uxáj jamuan. Mat'íj mi raatáhuaviiri'i me'íjna í Heródes tí'ij caí ché'e huá'ajaaxiejvi'ira a'ímej, sino ché'e rí'í tí'eene'en. Majta rátziíne'eca'a a'iné a'úu pu teja'uvé'eye'icaa

í tihuá'acua'ira a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua a'u ti tejé'ajta a'íjna í Heródes.

²¹ A'ájna xicájra'a jetze mej raaxí'epi'intare, a'í pu ucaújchejte í rusiicu'u í mej jín ráamua'ati ti a'ín i'irey. Aj pu 'i acáayeijxi í ipuari jetze. Ti'iquí tihua'utá'ixaa najmi'ica í teite.

²² Matí'ij ráanamujri'i me'íjna í Heródes, ayée mú titeetejíhuajraa tijín:

—Dios pu hui píríci mi ti ti'ixa, capu tevi pú'een.

²³ Ajta a'ín í Heródes, capu rí'i tiraatá'a í Dios. A'íj pu jín á'iyen seij í ti tí'ivaire'e u ta japua í tavástara'a jemi, a'í pu tiráacui'ini. Ti'iquí ti-jcu'ineca'a. Matí'ij mi me'ín chu'inute raatéjci'ici me'íjna í Heródes. Aj pu 'i huamí'i.

²⁴ Majta, jeíhua mú ráanamujri'i í niuucari í mej tavástara'a jetze me'ecan tiu'utaxájtaca'a. Amuacaícan, a'í mú ráanamujri'i a'ímej í mej á vejli'i antachéjme, majta ájca'ihua í méyee mej a'uchéjme, majtáhua'a ajca'ihuá'imua mej a'uchéjme. Najmi'ici'e pu huanamuáareajraa.

²⁵ Ajta a'ín í Bernabé, ajta í Saulo, matí'ij araúraste í mej tihuaja'uta'íti'iri'i, a'í mú a'ucíj a'ujna Jerusalén. Majta ya'uví'iti me'íjna í Juan ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín Marcos.

13

Matí'ij amuacaícan a'ucíj majtáhua'a méyee a'íjna í Saulo, ajta a'íjna í Bernabé mej mi tihuau'ixaate'en í teite

¹ Ajta, a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Antioquía, a'úu mú a'uté'uuca'a í teite í mej té'atzaahuate'e. Seica mú

tí'ixajtaca'a í Dios jetze me'ecan, majta seica mú tihuá'amua'atejca'a í teite. A'ii mú a'ín pú'een a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Simón, ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín ti xu'umuara'a. Ajtahua'a a'íjna í Lucio ti Cirene é'eme'ecan, ajta í Manaén. (A'íjna í Manaén, a'í pu amiigura'an pu éene'e í Heródes ti tí'ajjtaca'a nainjapua u Galilea). Ajta pu a'ín a'uun a'utéveeca'a a'íjna í Saulo.

² Ja'anáj mú téniúuve'e, majta rú'itzi'ive'eca'a, aj pu i a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Sehue'evé'evi'itichi semíjna mi Bernabé, seajta semíjna mi Saulo matá'aj hui miyen tiu'utévaire'en me'íjna jíme'en í nej neri tihua'utá'itiiira.

³ Aj mú mi raatáhuaviiri'i í Dios, majta rú'itzi'ive'e. Mat'íj mi hua'avé'emuari'exi í huá'amu'uutze'e. Aj mú mi hua'uta'íteca'a mej nu'u á'ucine.

Mat'íj nu'u me'uun a'atanéj u Chipre

⁴ A'iné a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu hua'uta'íteca'a a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo, a'úu mú pújme'en a'ucíj a'ujna já'ahua'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuua tijín Seleucia. Aj mú mi atéeci í baarcu jetze. Mat'íj mi a'uun jetze pújme'en antacíj seíj chuéjra'a japua ti e'eráhuachi ti ayén téja'arájtehuua tijín Chipre.

⁵ A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'ujna já'ahua'a baarcu ti a'utéche'eca. Ayee pu téja'arájtehuua í chajta'ana tijín Salamina. Mat'íj mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en a'ij ti tihua'utá'ixaa í Dios. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a hua'ateyuu tzajta'a

a'ímej í mej Israél jetze ajtème'ecan. Ajta a'íjna í Juan, a'í pu huá'a jamuan huamé'ecaa, ajta pu a'ín huá'avaire'eca'a.

⁶ Nain japua mú ú'ucñneca'a tíj na'a á teje'eráhuachi. Matí'ij mi me'uun a'ará'a chajta'a, ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Pafos. A'uu mú ra'antinájcheca'a seíj í ti Israél jetze ajtème'ecan ti ayén ántehuaaca'a tíjín Barjesús. Támua'aree a'íjna. Ajta tí'ihua'itaca ti nu'u tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

⁷ A'íjna ti támua'aree, a'í pu ravaire'eca'a í tajtuhuan í ti jín antiújmua'aree. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í tajtuhuan tíjín Sergio Paulo. Jé'ecan pu té'umua'areereca'a a'íjna í tajtuhuan. Aj pu i hua'uta'ajtacaa a'íjna í Bernabé, ajta a'íjna í Saulo a'íjna jime'e ti a'ín tajtuhuan ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti huá'unamua a'ij ti 'een jín huaja'uta'íteca'a í Dios.

⁸ Ajta a'ín ti támua'aree, a'í pu ayén ántehuaaca'a tíjín Elimas. A'í pu huá'a jetze me'ecan huatéechaxi tí'ij caí té'antzaahuat'en a'íjna í tajtuhuan. ⁹ Ajta a'ín í Saulo, ti ajta ayén ántehuaa tíjín Pablo, a'í pu a'íjna jetze arájca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Aj pu i ra'aráaseij temua'a naa.

¹⁰ Tí'iquí ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Mú'ee pe tí'ihua'itaca, í ti tiyaaru'u a'atáata pú'een, mú'ee pe caí raxí'eve'e naíjmi'í tíj na'a ti í'ixí'epí'ín. ¿Ni qui hui pecá ja'anáj ra'antipué'ajte'esin pej caí mú'ee tihua'antiú'uuni'ira'an mej miyen rici a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios? ¹¹ Pu'uri Dios puaíjtzi

muaatá'asin íjji. Pua'aracúuni pej pua'amé. Capej hui ché'e mé uunéeri pua'amé tújca'ari tzajta'a.

Ti'iquí ayén te'irájraa a'ij ti tiraata'ixaa a'íjna í Pablo. Temua'a pu te'aracúuni'i já'araa a'íjna ti támua'arejca'a. Cu xiee ti kuj huatética'are í jemin, ajta cumu ti huamé'en ciéeniste'e. Aj pu i ja'ati huáhuau ti ra'anaví'ira'a, ayén tijín capu mé úunee.

¹² Ajta a'íjn í tajtuhuan, tí'ij raasej a'ij ti ti'itíj huaríj, tí'iqui rá'antzaahua a'iné a'ij pu pua'a ra'utasej a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate me'íjna jime'e í tavástara'a ti raniuuca.

Mat'íj nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Antioquía ti a'uun huatacá'a u Pisidia

¹³ Aj mú mi a'ucíj, a'íjna í Pablo, majta me'íjna í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu mú atéeci í baarcu jetze. Mat'íj mi me'uun a'uré'ene a'ujna já'ahua'a sej chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Panfilia. A'uu mú a'ará'a a'ujna chajta'ana japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Perge. Ti'iquí a'íjna í Juan, a'úu pu huaja'utétuaaxi. Ajta a'uun airáne u Jerusalén.

¹⁴ Majta me'ín í seica, a'íi mú huiráaci a'ujna Perge. Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Pisidia. Mat'íj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. A'uu mú a'uteájrupi huá'a teyuu tzajta'a a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi. Mat'íj mi huatéra'aseca'a. ¹⁵ Aj mú mi seica ra'ujíjve í yu'uxari í te'anxívi, majta í seica í yu'uxari í mej te'uyú'uxaca'a í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Mat'íj mi í mej tí'aijta teyujta'a, a'íi mú miyen tihua'utá'ixaa tijín:

—Ta'ihuaamua'a, ti pua'a tilitij sehuá'a'ixaate'ecu í teite, áiyen sehua'utá'ixaate'e íjii.

Ti nu'u a'ín Pablo ayén tihua'utá'ixaa

¹⁶ Aj pu i a'í á a'utéchaxi a'íjna í Pablo. Tí'ij i rumuájca'a jín hua'utá'ijmíjri'i tijín mej caí a'ij teáruaasime'en. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een teteca mi sej Israel jetze ajtémecan, mú'een mi sej seajta rá'atzaahuate'e í Dios, xáanamujri'i hui se'íjna i niuucari. ¹⁷ A'íjna í hua'aDioj í mej uyé'esise'ira'a a'ujna Israel, a'í pu hua'avé'evi'iti a'ímej í tayá'upuaci'istemua'a. Aj pu i a'ín hua'utámu'íire jeíhua mat'íj mauj me'uun é'echejca'a a'u mej caí chuej é'ejcha'ica'a. A mú é'echejca'a me'újna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Egipto. Aj pu nu'u i Dios hua'irájtuaa, a'ujna chuéjra'a japua, a'iné a'í pu ayén hua'umuá'amuata'ecaa.

¹⁸ 'A'í pu nu'u huá'a jime'e huá'uviicua'ire hua'apuate nine'ira'a mat'íj á'ujjuhua'ane'e a'ujna já'ahua'a itzitá. ¹⁹ Ajta arahua'apuáca pu antipué'ari í teite í mej me'uun a'uchéjme'ecaa í seíj chuéjra'a japua, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Canaán. Aj pu nu'u i hua'utapuaíjve í ruteítestemua'a a'ímej í mej huá'achueere'eca'a í mej amuacaícan me'uun é'echejca'a.

²⁰ 'Jirá'atee nu'u a'achú cumu muáacua ciento japan muáacuajetze nine'ira'a ti ayén hua'utéemua'íti. Ajta áiyen Dios pu nú'u hua'utá'a í ruyaujmu'a'a ti tihua'uta'ájte'en jueesi jime'e. Ayee pu nu'u teuumé'eca ajta na'a caí huataseíjre a'íjna í Samuel í ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

21 'Aj mú nu'u mi raatáhuaviiri'i ti Dios tiu'utá'an ti seij rey tíhua'uta'aíjte'en. Aj pu i Dios ayén raatá'a ti seij tíhua'uta'aíjte'en. A'ii pu nu'u a'ín pu'éene'e a'íjna í Saúl ti yaujra'an pú'een a'íjna í Cis, í ti huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ímej í mej Benjamín jetze airáne. Saúl pu tíhua'uta'aíj a'achú cumu hua'apuante nine'ira'a.

22 'Aj pu nu'u i Dios rá'ari'iri'i a'íjna í Saúl ti tihúa'a'aijte'eca'a. Aj pu i a'íjna huatá'a ti a'ín í David tíhua'uta'aíjte'en rey jime'e. Jíme'en pu nu'u tiu'utaxájtaca'a í Dios, ayén tijín: “Nee nu hui ra'antíhua'u ne'íjna i David, í ti yaujra'an pú'een a'íjna í Isaí. Rí'i pu xáahuí tinaatá'asin ineetzi. Naíjmi'i pu ayén tí'irini a'ij nej tí'ijxe'eve'e.” 23 Seij ti nu'u í'ihuaacixa'ara'an a'íjna í David teecan, a'ii pu hui a'ín pú'een í Jesús í ti Dios ya'uta'íteca'a a'ímej jemi í mej Israel a'uchéjme ti ij huá'a japua huániuuni. Ayee pu te'ará'aste í Dios a'íjna ti jíme'en te'ataújratziiri'i.

24 'Tí'ij caí xi á a'utaseíjre a'íjna í Jesús, a'íi pu hui Juan hua'utá'ixa a'ímej í mej Israel mé a'uchéjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa ti nu'u ayén ruxe'eve'e mej huámua'i'ivijhua, ajta mej nu'u seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a. 25 Ajta, tí'ij ari a'ájna teja'uré'enejsime'eca í xicájra'a ti jetzen huámi'ini í Juan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tijín: “Canu hui nee ne'ín pírici í sej rachú'eve'e. Seij pu a'ín pú'een, aúche'e pu mé e'evé'eme. A'ijna jemi, capu hui ayén tínaavíjte'e ineetzi nej ti'itij jín raatévaire'en ti'itij jime'e ti cálieen jín seijre'e. A'íi pu jaítze'e ve'ecán jín ti'itevé'e a'ame necaí inee.”

26 'Ne'ihuámua'a, mi sej Abraham jetze huanéj,

mi seajta Dios jemi té'atzaahuat'e, mú'ejmi pu hui jemi a'ame a'íjna i niuucari t'íjn a'amua japua huániuuni í Dios.

²⁷ 'Mí majta a'ímej í mej Jerusalén mé é'echejca'a, majta a'íme í mej tihuá'a'aijte'eca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a ja'ati ti p'írci a'íjna í Jesús, camu majta yaú'itíéé muá'araa í niuucari í mej ra'uyú'uxaca'a a'íme í mej mejm'í t'í'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayeé mú tira'ará'aste me'íjna í niuucari me'íjna jime'e mej ti'it'í jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Jesús. Camu r'íi a'ij mej ra'ujíjve'eca'a a'íjna i niuucari a'ij ti ye'í huataújmu'a ja'anáj ti na'a t'í'ijta' a'ájna teja'uré'enen a'ájna xicájra'a í mej jetzen ruse'upi.

²⁸ 'Camu hui majta a'ij tirájteu í mej jín ráamua'aree ti ayén tiraavíjte'e ti a'ín huám'íni. Mí majta, a'í mú Pilato huatá'ixaa ti a'ín raata'aíjta mej nu'u raajé'ica. ²⁹ Mat'íj mi miyen tiujú'uruurée nain t'íj na'a ti té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze, aj mú mi ra'acájtí í cúruu jetze. Mat'íj mi ra'avá'ana.

³⁰ 'Aru Dios pu hui ayén tiraatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a. ³¹ Ajta a'ín í Jesús, a'í pu huataújsejrataca'a a'ímej jemi í mej amuacaícan jamuan á'ujujhua'ane'eca'a t'í'ij a'ín e'erájraa a'ujna Galilea, t'í'ij a'uun a'ará'a a'ánna Jerusalén. Ijii, a'ii mú hui a'ín pú'een í mej tihuá'a'ixaate'e í teite a'íjna jime'e a'íjna í Jesús.

³²⁻³³ 'Teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e te'íjna i niuucari í ti amuaatatémua'aviste'esin a'íjna í ti jín Dios te'ataújratziiri'í a'ímej jemi í tavaújsimua'aci'í. A'í pu hui araúraste itejmi jemi, iteen i tej huá'ayaujmua'a. A'íj pu jín araúraste ti

a'ñin raatá'a ti huatarún í mi'ichite tzajta'a a'íjna í Jesús. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a í Chuiicari jetze í ti hua'apua tijín: “Mú'ee pej ní'iyauj. Ijii nu xaa neri inee muá'iya'upua na'ame.”

³⁴ 'Jíme'en hui a'íjna i niuucari ti nu'u Dios ayén tiraatá'a ti huatarún ajtahua'a í mi'ichite tzajta'a tí'ij caí ja'anáj huatépete í ti ratéhua'ira'a, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a tijín: “Ayee nu che'atá nena'a tejámuaatá'asin naíjmi'ica a'achú pua'améca a'ij nej neri ti'itij jín te'atánratziiri'i ne'íjna í David, í nej jín tiraatá'a, ti neetzi jemi seijre'e í ti x'epi'in 'een.” ³⁵ A'íj pu hui jín ayén té'eyu'usi'ihuaca'a seíj jetze í Chuiicari tijín: “Capej mú'ee ti'itá'acare'en ti huatépete í ti ratéhua'ira'a a'íjna ti muavaire'e, ti ajta ri'éene'ecán jín seijre'e mú'eetzi jemi.”

³⁶ 'Puj, ayej ti'ayajna xaa, a'ñi pu hui í David hua'utévai í rute'ítestemua'a a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Ti'iquí huamí'i, matí'ij mi ra'avá'ana a'ímej jamuan í ruvaújsimua'a teeca. Ajta á'iyen huatejpetzi í ti ratéhua'ira'a, tzíte'e. ³⁷ Mi ajta a'ñin í ti ratéhua'ira'a a'íjna ti Dios raatá'a ti huatarún, capu xaa ne'u huatejpetzi.

³⁸ 'A'íj nu jín niyen tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej hui ráamua'aree tetíj teri tejá'amua'ixaate'e ti Dios tejámuaatá'uuni'ira a'íjna jíme'e ti Jesús huamí'i mú'ejmi jetze me'ecan tu i a'ñin raaté'uuna í sej jín auteájturaa í jemin. ³⁹ A'íj pu jetze hua'irájtuaa naíjmi'ica a'achú pua'améca mej té'atzaahuate'e. A'ñi pu hua'irátuaasin naíjmi'ica í mej jín auteájturaa í Dios jemi. Mi ajta, a'íjna í yu'uxari ti ra'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, capu ja'anáj ti'itij jín hua'irátuaniiche'e.

⁴⁰ Rí'í xu'u mú'een tí'ij caí ayén tejamuáaruuren a'ij mej mejmí'i tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. ⁴¹ Miyen tijín: Casi'i, mú'een xu ta'utéxieehuari'iri'i, ché'e utévatzii'n í á'amuatza'jta'a. Seajta mú'een antipua'are, a'iné ayé'e nu rini íjii sej ché'e ruuri, tí'itij nu jín niyen rici í sej caí ja'anáj rá'antzaahuat'esin. Capu amín a'ij tí pua'a ja'atí ayén tejamuá'ixaate'en.

Aj pu i Pablo pu a'ijna a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í teite í mej caí Israel jetze ajtémecan

⁴² Aj mú mi huiráaci u teyujta'a. Matí'ij huiráciine, aj mú mi seica raatá'inee tí tihua'utá'ixaate'en jaítze'e a'ijna jíme'en seíj jetze í xicaj mej jetzen ruse'upi. ⁴³ Tí'ij antipua'areca'a í mej ráanamua'jri'i í niuucari, matí'ij mi jeíhua teite a'ucíj jamuan a'ijna í Pablo, majta a'ijna í Bernabé. Seica mú a'íin pú'eene'e í mej Israel jetze ajtémecan, majta seica í mej raataxí'ive í hua'aye'ira, a'íi mú pú'een í mej Israel é'eme'ecan.

A'ijna í Pablo, ajta a'ijna í Bernabé, jeíhua mú tihua'a'ixaate'eca'a. Mehuau'íjcate mej nu'u ráahuauni í tí nu'u Dios ayén tiraateátuaasin.

⁴⁴ Tí'ij ajtahua'a teja'uré'ene a'ájna xicá'jra'a í mej jetzen ruse'upi, naími'i mú e'etiújseij í mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, mej mi ráanamua í niuucari tí jín tí'aijta a'ijna í Dios. ⁴⁵ Matí'ij mi me'ín í mej Israel jetze ajtémecan, matí'ij hua'useíj mej jeíhua teite tiújseij, jé'ecan mú huá'anchueere. Aj mú mi autéjhuii mej me'ijna jetze te'ujpuá'ajte'en

ti'itij jime'e me'ijna í Pablo. A'ij mú pua'a tí'ijjeeveca'a a'ij tí'ixajtaca'a.

⁴⁶ Mat'ij mi huá'a jetze huateújca'ane a'ijna í Pablo, ajta a'ijna í Bernabé. Mat'ij mi miyen tihua'utá'ixaa tijín:

—A'í pu hui ruxe'eve'e tej amuacaícan tejamuá'ixaate'en í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios, mú'eetzi jemi mi sej Israel jetze ajtémecan. A'iné caxu ra'ancuré'asin, capu ajta a'ij tejamuá'amitiejte'e ti ayén tejámuaavíjte'e sej siyen ruuri xá'ara'ani í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. A'ij tu jín, teri u á'uju'un huá'a jemi í mej caí Israel jetze ajtémecan. ⁴⁷ Ayee pu hui té'eme, a'iné ayée pu titaata'aíj í tavástar'a tijín:

Nee nu amua'antíhua'u setá'aj tihua'utá'ixaate'en í mej caí Israel jetze ajtémecan, seajta nainjapua tíj na'a íiyen chaanaca japua. A'í mú ramua'aréren me'ijna i niuucari i nej jín hua'irátuaasin.

—Ayee mú tihua'utá'ixaa.

⁴⁸ Mat'ij ráanamujri'i í mej caí Israel jetze ajtémecan, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Jé'ecan mú r'í tiraatá'a í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. Majta naími'i í ti Dios amuacaícan u huaja'antíhuau mej mi ruuri muá'ara'ani tíj na'a rusén jime'e a'u ti é'eseijre'e í Dios, a'í mú rá'antzaahua. ⁴⁹ A'ij pu jín, jé'ecan mú hua'utá'ixa nainjapua a'ujna chuéjra'a japua. T'íj p'í na'a ti tápuaapua'are, jaítze'e mú teite miyen tiráanamujri'i í niuucari ti jín Dios hua'irátuaasin ajta mena'a caí ráanamujri'i naími'i í mej me'uun a'uchéjme.

⁵⁰ Mi majta me'ijna í mej Israel jetze ajtémecan, a'í mú ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi tiníniu'ucacun

seica í uuca í mej jé'ecan rá'atzaahuat'e í Dios, í 'uuca mej jaítze'e ti'itij jín ruxe'eve'eca'a í cha-jta'ana. Majta seica ca'aníjra'a hua'utá'a í teteca í mej jeíhua ti'itij jín ruxe'eve'eca'a a'ujna u cha-jta'a. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej mi a'ij pua'a huá'uruuren me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Bernabé. Aj mú mi hua'utamuári a'ujna a'u mej a'uchéjme.

⁵¹ Majta me'ín í mej hua'apua, a'íí mú tiu'utéca'atzi í tiú'ujca'acai tí'ij cáaxin í chuej, mej mi me'ín teite miyen tiráamua'aree mej auteájturaa í Dios jemi. Aj mú mi a'ucíj.

Aa mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Iconio. ⁵² Majta me'ín í mej té'atzaahuat'e, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta me'íjna jetze rucá'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

14

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Iconio

¹ Ajta a'íin í Pablo, ajta í Bernabé, mat'íij me'uun a'ará'a a'ujna Iconio, aj mú mi a'uteájrapi hua'atéyujta'a a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan. A'uu mú tihuaú'ixaa í teite tzáahuati'lira'a jime'e. A'íj mú jín, jeíhua rá'antzaahua a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

² Majta seica, í mej caí té'atzaahuat'e'eca'a, a'íí mú ca'aníjra'a hua'utá'a a'íimej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín a'ij pua'a te'utánamuajri'i a'íimej í mej hua'apua. ³ A'íj mú jín á'atee a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé,

ca'anín mú jín tihua'utá'ixaa í tavástarala' jetze me'ecan. A'íj pu jín ca'aníjra'a hua'utá'a mej mi miyen huárini mej ráamua'aree í teite, mej Dios jetze araújca'ane í mej hua'apua.

⁴ Majta í teite í mej é'echejca'a u chajta'a, a'íj mú tiújse'irihua'a seica mej miyen tí'ijmua'areereca'a a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan, majta seica tí'ijmua'areereca'a a'ímej jemi í mej hua'apua.

⁵ Aj mú mi me'ín í mej Israél jetze ajtémecan, majta a'íme í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ímej jamuan í mej tihuá'ajte'e, a'íj mú miyen tiraaxí'epi'intare mej nu'u a'ij pua'a huárini, majta nu'u hua'uteátu'asixi'ín tetej jime'e.

⁶ Aj mú mi ráamua'areeri'i a'íme í mej hua'apua. A'íj mú jín huataúruu. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Listra, ajta ti ayén téja'arájtehuaa tijín Derbe. A'uu pu jetzen ajtémecan a'ujna u Licaonia. Majta á'ujjuhua'ane'e tíj na'a a'u ti imuá ja'u'ástimee í chuej. ⁷ Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a í teite a'íjna í niucari ti jín Dios hua'irátuaasin.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a me'újna u Listra

⁸ A'uu pu seij a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Listra, tevi ti caí rá'aye'ivejca'a í ru'íca jetze. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a. Capu huáye'icaa.

⁹ A'íj pu ráanamujri'i a'ij ti tí'ixajtacaa a'íjna í Pablo. Ti'iquí a'íjn Pablo raasej. A pu temua'a naa tirú'umua'areereca'a ti a'íjna ti caí rí'en ru'íca jetze, a'íj pu rujni a'íjna jime'e ti té'antzaahuate'en. ¹⁰ Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jime'e tijín:

—Huatéechaxi.

Ti'iquí a'ín ájtzucu. Ajta á á'uche'ecane'e já'araa.

¹¹ Matí'ij raaseíj a'ij ti ti'itíj huáruu í Pablo, aj mú mi huajíjhuaca'a í teite runiuuca jime'e mej jíme'en tí'ixaxa'a a'ujna Licaonia. Miyen tíjín:

—Í Dioosi mú yé ve'ecáne. Cu xiee muaateújteitesteca'a mej mi yé huataseíjre íye itejmi jemi.

¹² Yee mú tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Amijna mi Bernabé, a'í pu hui a'ín pú'een í Dios tej tiyen ratamuá'amua tíjín Júpiter, ajta amijna í Pablo, a'í pu hui a'ín pú'een a'íjna í Mercurio.

Ayee mú raatamuá'a me'íjna í Pablo, a'iné a'í pu nu'u raataxájtaca'a.

¹³ Aa pu vejlí'i jé'eseijre'eca'a í teyuu a'íjna ta'anténine'i a'ujna chajta'a. Ajta a'ín í puaarij ti tí'ivaire'e Júpiter jemi a'ujna teyujta'a, a'í pu u huaja'uvé'ejajpuaca'a í tuuru'use, ajta í xuuxu'u ti tutíjhua. A'íjna í puaarij, majta í teite, a'í mú huá'ana'amiche'e í tuuru'use, majta huá'umuaí'ivejtaca'a.

¹⁴ Majta me'ín í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, matí'ij ráamua'areeri'i, á mú aúurupi í teite tzajta'a, meruaachijmé'e, majta antijíihua. Matí'ij mi amuacaícan tiu'utésiujtza'anaxi í tiú'ujcixu me'íjna jime'e mej mi me'íjna jín hua'utá'ijmíjra í teite. ¹⁵ Miyen tíjín:

—Mú'een teteca, ¿a'iné sej si siyen rici? Teen tu hui teajta teteca pú'een, setíj mú'een. Ayee tu 'een jín mú a'uvé'uju'un tetá'aj tejamuá'ixaate'en setá'aj mú'een raatapuá'ajta se'íjna ti caí ti'itíj vaire'e, setá'aj raténa'amiche'en í Dios ti í'irúuri, ti ajta raatétaahuaca'a í ta japua ti auuteájmuu, ajta

í chaanaca tej japuan yen seijre'e, ajta í jaj ti íiyen seijre'e ta jamuan, ajta nain tíj na'a pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta jaj tzajta'a ti tí'iseijre'e.

¹⁶ 'A'ájná'imua pu hui Dios hua'utá'a í teite mej miyen éene'en seijre'e matíj me'ín tí'ijxe'eve'eca'a.

¹⁷ Mi ajta, tíj na'a jéjcua imuá tíj na'a ti yú e'iré'ene, Dios pu huá'a jemi tiu'uteájtuaa í mej jíme'en ráamua'aree a'ij ti ye'í huaríj í Dios. Ayeé xu hui tí'ijmua'aree ti Dios á'amuacha'íj temua'a naa. Nain pu jín tejámuaatévaire'esin viite jíme'e, mej huáviiye, ajta ti tiú'ucíre, ajta tejámuaatá'asin í sej ráacua'ani, ajta sej rí'éene'e seíre'e xá'ara'ani mi ruxíejniu'uca jetze. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa.

¹⁸ Mu'iicáca pu huatá'ixaa í teite. Xa'ichu'í pu hua'utéemua'ítí mej mi caí miyen tihúa'amua'ívejte'e.

Matí'ij nu'u raateátu'asixí me'íjna í Pablo me'újna u Listra

¹⁹ Aj mú mi seica u a'uvé'uju'un. A'uu mú e'eráaci a'ujna já'ahua'a Antioquía, majta me'újna Iconio. A'íi mú a'ín pú'een í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Matí'ij mi hua'utá'ixa í teite ti nu'u a'ij pua'a tí'itevij í Pablo. Matí'ij mi raateátu'asixí tetej jíme'e. Ayeé mú tiu'umuá'aj tíjín huam'í. A'íj mú jín mi ya'ujáanajraa á pua'acé í chajta'ana jetze.

²⁰ Aj mú mi me'ín í mej té'atzaahuat'e me'uun e'etiújseij a'u mej yauujájsime'e í Pablo. Mua'ajteáxiireca'a a'u mej yauutéj. Jíme'en mu'u jemin ajteáxiireca'a, aj pu i ájchee a'íjna í Pablo. Ajtahua'a, pu a'uteájrupi u chajta'a. Yee

ruijmua'ate'e yee, a'ñi pu á'uraa a'ijna jamuan í Bernabé. A'uu mú a'ucíj u Derbe.

²¹ A'uu mú tihuaú'ixaa í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irátuaasin. Jéihua mú hua'utéemua'iti í teite a'ujna Derbe, mej mi me'ín té'antzaahuaté'en. Aj mú mi huaré'aci me'újna u Listra, majta me'újna u Iconio, majta u Antioquía.

²² Nainjapua mú ca'aníjra'a hua'atá'a a'ímej í mej té'atzaahuaté'e mej mi caí ratápuaapua'ajta'an mej té'atzaahuaté'e, majta hua'utá'ixa ti nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati amuacaícan ayén tirajpuaítzi á'ara'ani ti i a'uun a'uteárute a'ujna ti é'eseijre'e í Dios.

²³ Majta hua'avé'ehuaú í hua'avaujsi mej mi tiu'utévaire'en u huá'a teyujta'a. Matí'ij téniúuve'e, majta huaúritzi'ive, aj mú mi ra'íjca í tavástarala naijmi'lica í mej rá'atzaahuaté'e.

²⁴ Matí'ij antacíj a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Pisidia. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Panfilia. ²⁵ Aj mú mi me'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Perge. A'uu mú tihuaú'ixaa í niuucari jime'e. Aj mú mi a'ucíj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín u Atalia.

²⁶ A'uu mú baarcu jetze atéeci. Matí'ij mi antacíj yútan pújme'en a'ujna já'ahua'a Antioquía. Aa pu pítejá'aríci a'u mej yau'íjca í Dios ti hua'acha'ñi á'ara'ani mej mi miyen rijca a'ij mej tíhua'uta'ítí'iri'i í ru'ihuaamua'a. ²⁷ Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi hua'ajtéseij í mej teyujta'a e'etiújse'irihua'a. Nain mú tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e a'ij ti Dios

ayén tihua'utá'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi majta me'ín té'antzaahuat'e'en.
 28 Matí'ij mi me'uun á'atee huá'a jamuan í mej té'atzaahuat'e'e a'ujna Antioquía.

15

Matí'ij nu'u huá'a'itziite'eca'a a'íme í mej rá'astijre'eca'a í ruye'ira í mej Israel hecé ajtém'e'ecan

¹ Seica mú me'uun a'ará'a a'ujna u Antioquía. A'íi mú a'ín pú'een í mej Israel jetze ajtém'e'ecan. A'uu mú e'eráaci a'ujna Judea. Matí'ij mi autéjhuii mej tihua'umua'aten í ru'ihuaamua'a. Miyen tijín:

—Tí pua'a secaí ra'ancuré'ecura'a í runavij í mej jetzen sea'araca a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan, tí pua'a secaí siyen huárini, seij ajta seij, capu a'ij tí'irí'iri tí Dios tejámuaatá'uuni'i.

² Mí majta a'íjna í Pablo, ajta í Bernabé, jé'ecan mú tihua'a'ixaate'eca'a tzáahuati'ira'a jíme'e. Aj mú mi a'ímej ru'ihuaamua'a miyen tiu'íjca a'ímej í mej hua'apua, huá'a jamuan í seica mej mi á'ujcine a'ánna Jerusalén, mej mi raaxí'epi'intare'en a'ímej jamuan í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej tiújse'irihua'a u teyujta'a a'ánna Jerusalén.

³ Majta me'ín í mej tiújse'irihua'a a'ujna Antioquía, a'íi mú hua'uta'aíj. Matí'ij mi a'ucíj. A'uu mú Fenicia a'uré'ene, majta me'újna u Samaaria. Nainjapua mú tihua'utá'ixaa me'íjna jíme'e mej té'antzaahuat'e'en í Dios jemi, a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj

mú jín huataújtemua'ave temua'a naa a'íime í huá'a'ihuaamua'a mat'íj huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a.

⁴ Mat'íj me'uun a'ará'a a'ájna Jerusalén a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, jé'ecan mú hua'ancuré'evi'iti temua'a naa a'íime í mej tiújse'irihua'a u teyujta'a, majta í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi. Mat'íj mi miyen tihua'utá'ixaa nain tí Dios tiu'uteájtuaa jaítze'e huá'a jemi í seica í teite.

⁵ Majta seica a'ímej í fariseos í mej té'atzaahuat'e, a'í mú a'ájna a'uté'uuca'a. Miyen tijín:

—Jé'ecan pu hui ruxe'eve'e mej miyen huárini a'ímej í mej té'atzaahuat'e í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Miché'e hui ra'ará'asten nain jime'e a'ij tí tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Miché'e ra'antisíjchixi'in í runavij.

Mat'íj nu'u me'uun e'etiújseij u Jerusalén

⁶ Aj mú mi tiújseij a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi mej mi tí'ihuaúrixaate'en me'íjna jime'e. ⁷ Mat'íj a'atzu á'ateevi'ica mej tí'ixa, aj pu i a'ín Pedro ájchee. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ne'ihuaamua'a, mú'een xu hui seri ramua'aree ja'anáj tí ímuá Dios na'antíhuau ineetzi nej a'amua jetze ajtém'e'ecan, nej ni tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e tí jín Dios tihua'utá'uuni'i í mej caí Israel jetze ajtém'e'ecan mej mi rá'antzaahuat'en. ⁸ Ajta a'ín Dios, í tí tirú'umua'aree a'ij tí ja'atí tí'imua'atze í ru tzajta'a, a'í pu taataseíjra tí a'ín miijmu

hua'ancuré'evi'iti. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'a ti a'ín xiéjniu'ucare'ara'an huateáturan a'ímej tzajta'a t́j titaatá'a itejmi.

⁹ Jemin í Dios, naími'i tu tiyen taxí'ej tena'a 'een. A'ij ti a'ín raajéjcuare í taxiejniu'uca tetí'ij rá'antzaahua, ayée pu che'atá na'a tihuá'ajejcuaren í huá'axiejniu'uca a'ímej. ¹⁰ A'ij pu hui j́n, a'iné 'een j́n siyen tirá'axijte'e í Dios se'íjna jíme'e sej tihua'a'íjcate'e a'ímej í mej té'atzaahuatete'e ye'irá jíme'e í mej caí ravícuairaca'a í tavaújsimua'a teeca, teajta iteen.

¹¹ 'Mí ajta, ayée pu titá'amitíejte'e itejmi tej caí tí'inajchita, te'íjna jíme'e ti tavástar'a ta japua huaniú itejmi. Ayee pu hui che'atá na'a huá'a japua tí'iniuuni a'ímej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹² Aj mi mú raatapuá'ajtaca'a naími'i í mej tí'ixajtaca'a. Jé'ecan mú huá'anamuajraca'a matí'ij tihuá'a'ixaate'eca'a me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Bernabé. Nain mú hua'utá'ixa t́j na'a ti hua'utá'a í Dios í huá'a tzajta'a a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua mú r'í'i huaríj í mej j́n r'í'i te'utaseíj. Dios pu hua'utévai a'ímej í mej hua'apua. ¹³ Matí'ij ra'anticí'i mej ti'ixa, aj pu i Jacobo ayén tiu'utaxájtaca'a tij́n:

—Ne'ihuaamua'a, xáanamuajri'i í nej amuaatá'ixaate'esin. ¹⁴ Amijna í Simón auchén pu hui titaatá'ixaa ti Dios huá'a jíme'en hua'utévai a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, seica teite tzajta'a mej mi r'í'i tiraatá'an. ¹⁵ A'ij ti ti'ixa a'íjna, ayée mú hui che'atá mena'a mejmí'i tira'uyú'uxaca'a a'íme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios

jetze me'ecan. Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i í
yu'uxari jetze. ¹⁶ Ayen tijín:

Tí'ij antipúa'aren, nee nu uvé'enejsin.

A'ijna í chi'ira'an í David, í tí'iríi á've, nee nu
neajtahua'a rajajsin.

Nee nu rá'ajtaahua jéjcuacan ne'ijna jetze í ti auj á
jé'ejnee.

¹⁷ Majta í seica í teite,

miché'e naími'i ráahuauni í tavástar'a a'íime í teite í
mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi
náamua'ati a'ij nej ántehuaa inee.

¹⁸ Ayee pu til'ixa í tavástar'a í ti jéjcu'a'imua
hua'utá'ixa a'ijna í til'itíj í mej nu'u
ráamua'ati.

¹⁹ 'A'ij nu hui jín niyen tejá'amua'ixaate'e
tej caí tiyen tihúa'ajaaxiejvi'ira a'ímej í
mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej
mauchén té'antzaahuate'esin. ²⁰ Jaítze'e pu
tí'ivaire'e tej tihua'uta'ít'i'í yu'uxari jetze,
tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en mej nu'u caí
tí'icua'a í ti tí'icua'iri'i í mej ráamuai'ivajtaca'a
huá'a jemi í huá'a dioosi, majta nu'u caí
ruxána'acira'ate 'úucate jamuan, ajta mej caí í
'uuca ruxána'acira'ate í teteca jamuan.

'Majta mej nu'u caí racua'aca huá'ire'ara'an
tí'itíj mej raatécua'imi'in, ajta mej caí racua'aca í
xúure'ara'an. ²¹ A'ii pu ayén tiú'ujxe'eve'e, a'iné
matíj mena'a tite'utéjhuii a'ujna a'u mej a'uchéjme
í teite, ayée mú tihua'utá'ixaa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a
a'ijna í Moisés teecan, majta hua'atáyujta'a mú
ra'ujíjve í yu'uxari jetze ti a'ín ra'uyú'uxaca'a.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

I mej nu'u tihua'uta'iti'iri'i a'imej í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan

²² Aj mú mi me'in í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi, a'íí mú raaxí'epi'intare mej seica avé'ehuauni í ru jemi mej mi hua'uta'íte a'íjna jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé, mej mi á'ucíine a'ujna Antioquía. A'imej mú antíhuau a'íjna í Judás ti ajta ayén ántehuaa tijín Barsabás, majta me'íjna í Silas. A'íime í mej hua'apua, a'ii mú a'íin pú'een hua'avaujsi í mej tíixi'epi'intare'e. ²³ A'imej mú jemi raata'íteca'a í yu'uxari ti ayén a'íjna jín tirá'axa:

“Iteen, i tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, teajta i tej i'i vaujsi i tej títase'iri u teyujta'a, ayée tu á'amuateujte'e mi sej té'atzaahuat'e, mi sej sej chuéjra'a japua a'uchéjme se'újna Antioquía, seajta amen ti huatacá'a a'ujna já'ahua'a Siria, ajta se'újna já'ahua'a u Cilicia.

²⁴ “Tu'uri ráamua'areeri'i mej seica í tej caí huatá'aca, a'íí mú yé a'ucíj íye Jerusalén. Jé'ecan mú á'amua'itziite'eca'a me'íjna jime'e í mej tejamuá'ixaa. Jé'ecan pu utéevatzí í á'amuatjazta'a.

²⁵ A'iné naími'i tu'uri tiyen tiu'utá'a í niuucari jime'e, ayée pu titá'amitiejte'e ti i'i xí'epi'in tej hua'antíhuauni seica í téjmi jetze mej ajtémecan. A'imej tu ti antíhuau tej ti hua'uta'íte mú'ejmi jemi, mej mi u á'uju'un í teite a'imej jamuan í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé.

²⁶ “A'íime í mej hua'apua, a'íí mú miyen tite'ehuaújca'ane ti pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e mej huácuil'ini a'íjna jime'e metihua'utá'ixaate'en í teite a'íjna jetze me'ecan í tavástar'a í Jesús

ti i'li Ciríistu'u. ²⁷ A'íj tu jín tíhua'uta'aíteca'a te'íjna í Judás, teajta te'íjna í Silas. A'íí mú tejámuaatá'ixaate'esin rujámua'a mú'ejmi jemi mej mi nain jín tejámuaatá'ixaate'en í niuucari jime'e a'ij tej teri tiraaxí'epi'intare.

²⁸ “Jee xaa ne'u, ayée pu tirá'amitiejte'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ajta itejmi, ayée pu titá'amitiejte'e ti i'li xí'epi'in tej caí jeíhua ti'itíj jín tejá'amua'íjcate'e, sino a'ij tu'u í ti jaítze'e ruxe'eve'e. ²⁹ Caxu racua'aca í huá'ahua'ira'a í ye'emuaate í mej huá'umua'i'ivejtaca'a í huá'a dioosi jemi. Caxu seajta racua'aca huá'ire'ara'an í ti huatécua'imi'inihuaca'a na'ari ti'itíj xúure'ara'an.

“Caxu seajta tiú'ujxana'acira'ate 'úucate jamuan, majta memíjna í mé 'uuca, mej caí tiú'ujxana'acira'ate í teteca jamuan a'ij tej tejá'amua'ixaate'e. Rí'i xu titeeteáturaasin í Dios jemi ti pua'a siyen huárini se'íjna jime'e. Ché'e a'ij tejá'amua'aire'e.”

Mat'íj a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'úu mú a'uté'uuca'a u Antioquía

³⁰ Mat'íj mi miyen huaríj, mat'íj mi me'uun huajau'íteca'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú e'etiújseij naími'i í mej té'atzaahuate'e. Mat'íj mi hua'utapíj í yu'uxari.

³¹ Majta me'ín í huá'ihuaamua'a, mat'íj ra'ujíjve í yu'uxari jetze, jé'ecan mú huataújtemua'ave a'iné naa pu hua'utá'a a'íjna í yu'uxari. ³² Ajta, a'íjna í Judás, ajta a'íjna í Silas, a'íí mú rujámua'a mena'a antiújmua'areereca'a majta me'íjna jín mej mi tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan. A'íj mú jín

ca'aníjra'la jeíhua hua'utá'a í huá'ihuaamua'a a'íjna jime'e í mej tihua'utá'ixaa. Rí'í mú temua'a naa tihua'utá'a.

³³ Mat'íj mi a'atzu me'uun á'atee. Aj mú mi me'ín í huá'ihuaamua'ame'en miyen tihua'utá'ixaa mej á'uciine ruxí'evira'a jime'e a'u mej e'eráaci, mej mi majtáhua'a me'uun e'ará'asti a'ímej jemi í mej huaja'uta'íteca'a. ³⁴ Mi ajta, a'íjna í Silas, ayée pu tira'aránajcheca'a ti a'uun a'uteáturan. ³⁵ Majta me'ín, í Pablo, ajta í Bernabé, a'íí mú a'úu na'a a'uteájturaa a'ujna Antioquía. Majta jamuan í seica, camuché'e mú metihuá'amua'atejca'a. Majta tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari jime'e ti jíme'en rá'axa í tavástar'a.

Mat'íj nu'u já'ita'a a'utacíj a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Bernabé

³⁶ A'atzu á'ateevi'ica, aj pu i a'ín í Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna í Bernabé tíjín:

—Tiché'e teajtáhua'a huaja'uvé'emuaare í ta'ihuaamua'a í mej me'uun a'uchéjme nainjapua a'u tej teri huaja'utá'ixaa í niuucari ti jín ra'axa í tavástar'a, tetá'aj ráamua'aree a'íj ti ye'í tihuá'avaire'e.

³⁷ Ajta a'ín í Bernabé, a'íj pu huávi'itijme'e a'íjna í Juan, ti ajta ayén ántehuaa tíjín Marcos. ³⁸ Mi ajta a'íjna í Pablo, capu rá'avi'itimi'ica'a a'iné a'íí pu Marcos a'uun huaja'uhua'axi a'ujna já'ahua'a u Panfilia. Capu ché'e tí'imuarí'eca'a huá'a jamuan.

³⁹ Jéihua mú huaújte'axi. A'íj mú jín ruséxulijmé'e a'ucíjxi. Ajta a'íjna í Bernabé, a'íí pu xaa ya'uví'iti a'íjna í Marcos. Baarcu jetze mú

a'ucíj mej mi me'uun e'ará'asti a'ujna u Chipre.
⁴⁰ Ajta a'íin í Pablo, a'íi pu ra'antíhua'u a'íjna í Silas.

Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íi mú ra'íjca í Dios í ti huá'ucha'íin í tavástara'a a'ímej í mej hua'apua. Mat'íj mi a'ucíj. ⁴¹ A'áa mú a'uré'ene a'ujna u Siria, ajta a'ujna Cilicia. A'u ti na'a a'úu mej e'etiújse'iri u teyujta'a, a'íi mú ca'aníjra'a hua'utá'aca í ru'ihuaamua'a.

16

Pablo pu nu'u ra'avé'ehua'u a'íjna í Timoteo

¹ A'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas, áa mú a'ucáane me'újna u Derbe, majta me'újna u Listra. A'uu mú seíj huáteu ti té'atzaahuate'e. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tíjn Timoteo. Ajta a'íjna í náànajra'an, Israél pu jetze ajtéme'ecan, ajta táàtajra'an, griego pu pú'eene'e a'íjna. ² Ríi mú tirájcha'íica'a a'íjna í Timoteo a'íime ihuáamua'ame'en í mej Listra é'eme'ecan, majta í mej Iconio é'eme'ecan.

³ A'íjna í Pablo, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti a'íin Timoteo u á'ume'en huá'a jamuan. A'íj pu jín raata'íteca'a mej ra'antisíjche í naviira'an mej mi caí huataníniu'ucacun a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u, a'iné naími'í í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna a'úunimua tíj na'a a'uun ti huatacá'a, a'íi mú ramua'areereca'a ti táàtajra'an a'íjna í Timoteo, a'íi pu griego pú'eene'e.

⁴ Mat'íj mi me'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'ana, a'úu mú hua'utá'ixaate'e í teite a'ij mej tiraaxí'epi'íntare í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta í vaujsi í mej Jerusalén a'ujteí a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen huárini

í teite. Matí'ij ra'anticí'i í teite mej tihua'utá'ixaa, seij jetze í chajta'a, majtáhua'a méyee miyen huaríj, majtáhua'a méyee. ⁵ A'íj pu jín, a'íime í mej tiújse'irihua'a, a'íi mú ahuaújca'ane mej mi jaitze'e té'antzaahua. Majta huatámu'iireca'a.

Tí'ij nu'u Pablo jemi huatasejre a'íjna í ja'ati ti Macedonia é'eme'ecan

⁶ Nainjapua mú huacíj a'ujna tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Frigia. Aru capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios mej a'uteárute a'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Asia, mej mi tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jíme'en rá'axa í Dios niuuca. ⁷ Aj mú mi a'ujna vejli'i a'atanéj a'u ti e'leve'e'ástime seij chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Misia. A'uu mú a'utearutéche'e a'íjna chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Bitinia, aru capu a'ij tiu'utári'iristareca'a a'iné capu hua'utá'a a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Jesús.

⁸ Matí'ij mi antacíj u jetze pújme'en u Bitinia. Matí'ij mi a'uun pújme'en a'ucájrupi chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Troas. ⁹ Tíca'imua pu ti'itíj huámaaraca'a a'íjna í Pablo. Ti nu'u a'uun a'utéjvee után pújme'en ja'ati ti seij chuéjra'a japua é'eme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Macedonia. Jé'ecan pu nu'u hua'utáhuaviiri'i ayén tíjín:

—Xa'itáciini yú jetze pújme'en, mú'een, setá'aj hui taatévaire'en itejmi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í ja'ati.

¹⁰ Tí'ij ayén tiú'umaaraca'a a'íjna í Pablo, ca'anacan tu huátacate tej ti antáciine a'ujna já'ahua'a Macedonia, a'iné ayée pu

titá'amitiejte'eca'a ti a'ín Dios taatajé tej ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jín Dios hua'irátuaasin.

T'íj nu'u Lidia huataújtuaa í tavástara'a jemi

¹¹ Tetí'ij huiráaci te'újna u Troas, a'úu tu antacíj í baarcu jetze a'ujna u Samotracia a'ujna a'u ti chuej a'utacá'a jaata'a. Yee ruijmua'ate'e yee tu e'entanéj a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Neápolis.

¹² Tetí'ij huiráaci te'újna, aj tu ti te'uun a'ará'a seíj jetze í chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Filipos. A'uu mú mejmí'i é'echejca'a a'íime í mej Roma jetze ajtémecan. Ajta, a'ujna Filipos, a'ii pu a'ín pú'een í chajta'a ti jaítze'e ruxe'eve'e tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Macedonia. A'uu tu a'atzu á'atee tej te'uun a'uté'uu.

¹³ Ja'anáj matíj pua'a rusé'upihua'a, a'úu tu huiráaci á pua'acié u chajta'a. A'uu tu já'ahua'a a'uré'ene vejli'i jate'e tej ti ráahuauni a'u ti é'eri'iri tej huaténjuuni í Dios jemi. A'uu tu a'ujrá'aseca'a. Aj tu ti autéjhuii tej tihua'utá'ixaate'en í 'uuca í mej tiújseij me'újna a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios. ¹⁴ Seíj í 'íta'a, ayée pu ántehuaaca'a tijín Lidia. Tiatira pu é'eme'ecan a'íjna. A'í pu cixuri tí'itua'aracare'e ti tí'inaca'amua. A'í pu ajta raná'achemi'ica'a í Dios. Aj pu i Dios raatá'a ti rá'antzaahuate'en a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo. ¹⁵ A pu i huámuai'ivijhuaca'a, majta a'íime í íhuaamua'ame'en.

Aj pu i ayén titaatajé a'íjna í Lidia tijín:

—Tí pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e a'íjna jime'e í nej neri rá'atzaahuate'e ne'íjna í tavástara'a, setá'aj mú a'uvé'uju'un nej jamuan sej si se'uun

a'uté'uu xá'ara'ani a'u nej é'eche. —Ayee pu titaatá'ixaa.

A'ñ pu ta'antimuá'iti.

T'íj nu'u huataújtuaa í tavástara'a jemi a'íjna í 'íita'a ti huá'amua'itici í teite

¹⁶ Ja'anáj ayée pu titáaru. A'uu tu aujú'ucaa a'ujna mej yé'ana'amiche í Dios. A'uu tu ti ra'antinájcheca'a se'j í temuaj ti tiyaaru'u tza-jta'an seijre'eca'a. 'íita'a pu pú'een'e a'íjna. A'íjna í tiyaaru'u, a'ñ pu raayí'itihua'a ti ti'itij huámua'aree. Jéhua pu huá'amua'itichistehua'a a'íjna í 'íita'a í tumin huá'a jemi í mej racha'íica'a. ¹⁷ Tí'iquí a'ñn taatavén. Aa pu e'eve'ejíjhujme'e ayén tijñ:

—Mí teteca, a'ii mú hui ravaire'e í Dios í ti ta japua éeseijre'e naíjmi'ica japua matá'aj miyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij ti tí'iri'iri ti Dios tejámuaatá'uuni'i.

¹⁸ Ayee pu a'urijne'e nain xicaj tzajta'a ajta tí'ij caí ché'e rá'aviicua'i a'íjna í Pablo. Aj pu'í pí a'uré'eve. Tí'iquí ayén tiraata'ixaa a'íjna í tiyaaru'u tijñ:

—Ayee nu hui tí'imua'aijte'e a'íjna jetze me'ecan í Ciríistu'u pej huiirájra'ani pemíjna jetze mí temuaj. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'í á'iyen huirájraa a'íjna í 'íita'a jetze.

¹⁹ Majta me'ñn í mej racha'íica'a í temuaj, mat'íj ráamua'areer'i ti caí ché'e a'ij tí'iri'iri mej raamuá'itñn í tumin a'íjna jetze, aj mú mi hua'uvívi'i me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas. Mat'íj mí huaja'uví'iti a'ímej jemi í mej tí'ajta a'ujna

já'ahua'a ti e'eráyaujta'a a'u mej tejé'etu'araca ti'itij. ²⁰ Mat'íj mi á huajaútuua huá'a jemi í jueesi. Miyen ti'ixáata tijín:

—A'iime i teteca, Israel mej jetze ajtéme'ecan, jeíhua mú hui huá'ajaaxiejte'e íiyu mej a'uchéjme. ²¹ Seicié mú hui tihuá'amua'ate í ye'irá jetze ti caí ayén titaavíjte'e itejmi, tej tiyen tirá'antzaahuat'e'en, na'ari tej tiyen huárini iteen i tej Roma jetze ajtéme'ecan.

²² Mat'íj mi me'ín teite hua'utájaaxiejvi'iri'li me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas. Aj mú mi me'ín jueesi miyen tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u tihua'acá'ari'iraxín í tihuá'acixu, majta nu'u hua'utéevajxi pi'lista jime'e. ²³ Mat'íj hua'utéevajxi jeíhua, majta hua'iteána. Majta ra'íjca ti me'íjna í ti tí'icha'íi ti huá'ucha'íin temua'a naa. ²⁴ A'íjna mej tirácha'íiraste, a'íi pu hua'uteájtuua ujca'ihuá'imua ti jaú'ase. Ajta í huá'íica, án pu ra'anárujte'axi a'íjna jetze í taabla ti ij caí huirácu'ucunen í huá'íica.

T'íj nu'u huataújtuaa í tavástara'a jemi a'íjna ti huá'acha'íca'a

²⁵ A'atzaj teuumé'eca tíca'imua, a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a, a'íi mú téniusime'e í Dios jemi, majta tí'ichuiicaca'a a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas. Majta í seica í mej námi'ihuaca'a, a'íi mú huá'anamuajraca'a. ²⁶ T'íj i jíye'itzi jime'e huateújca'atzíjxi í chuej. Ajta í jaxu'u a'u mej é'enami'ihuaca'a, ca'anín pu jín huateújca'atzíjxi. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj pu i te'entaújcuunaxi a'u ti é'epueerta, a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a, ajta tí'ijtza'anixi í cadeena í mej jín anaj'íci'ihuajme'eca'a í mej námi'ihuaca'a.

²⁷ Ajta a'íin ti tí'icha'íi, tí'ij huatáji, aj pu i raasej ti te'entacúuni'ihuajme'ecaa a'íjna a'u ti é'epueerta. A'íi pu 'i rú'ijcupi í ruchun tí'ij i huaújje'ica a'iné yee pu raatá'a cumu mu'uri huiráaci í mej námi'ihuaca'a. ²⁸ Mi ajta, a'íin í Pablo, ca'anacan pu huajíhuaca'a. Ayee pu tiraatajé tijín:

—Capej hui piyen aruure pej piyen ajé'icata. Teuche'e tu naími'i huiráatei.

²⁹ Aj pu 'i taij huahuáu. Tí'iquí á'iyen u a'uteájrupi huatiéechijmé'e a'ujna a'u mej é'enami'ihuaca'a. Aj pu 'i á'é'ejtunutaca'a a'ujna vejli'i a'u mej a'uté'uuca'a a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas. ³⁰ Tí'iquí hua'iráavi'iti. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné náarini tí'ij Dios tinaatá'uuni'i?

³¹ Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Patá'aj rá'antzaahuat'en í tavástar'a, a'íjna í Jesús. Aj pu xaa Dios timuaatá'uuni'ira, ajta a'ímej í mej á jamuan á'é'eche.

³² Matí'ij mi miyen tirá'ixaa me'íjna í ja'ati, majta a'íime í mej jamuan á'é'eche a'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a. ³³ Yee pu 'i éene'e a'atzaj tíca'imua a'íin ti tí'icha'íca'a, a'íi pu hua'ujá'usi í mej tzaanica'a. Matí'ij mi á'iyen huaújmua'íhuaca'a a'íjna í ti tí'icha'íca'a, majta a'ímej í mej jamuan á'é'eche. ³⁴ Tí'ij i huaja'uví'iti í ruche. Aj pu 'i tihua'umí. Ajta í mej jamuan á'é'eche, jé'ecan mú huataújtemua'ave me'íjna jime'e mej rá'antzaahua í Dios.

Mej nu'u hua'utátuaa me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas

³⁵ Tapuá'arijme'eca mú me'ín í jueesi hua'uta'aíj í polisiiya. Ayee mú tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a tijín:

—Ché'e hua'irájtuaani í mej námi'i í mej hua'apua.

³⁶ Aj pu i a'ín ti tí'icha'íi, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín:

—Menaata'aíj í jueesi nej nu'u amua'irájtuaani. A'íj pu jín, pu'uri rí'irí sej huirácíine. Capu ja'atí ché'e á'amuaajaaxíejte'e a'ame. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a.

³⁷ Ajta a'ín í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna ti tí'icha'íica'a tijín:

—Aricu, hua'utá'ixaate'e í polisiiya tijín: “Itejmi, i tej a'ímej jetze ajtéme'ecan í mej romanos pú'een, a'íi mú caí ti'itíj taata'íhua'ura a'íj tej ti'itíj jín titeuteájturaa, a'íi mú majta taateevajxi mé jéjre'e teite tzajta'a, majta ta'iteáana. ¿Ti'itáni? ¿Ni meri tá'axijte'en avíitzi'i jime'e? Catu xaa ne'u huiráaju'un. Miché'e me'ín yéve'eré'enen matá'aj me'ín tu'irájtuaani.”

³⁸ Mat'íj mi me'ín polisiiya miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í jueesi a'íj ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo. Mat'íj ráamua'areeri'i ti a'ín í Pablo, ajta a'ín í Silas a'ímej jetze mú nu'u jetze ajtéme'ecan í romano, jé'ecan mú tiu'utátziin a'ímej í jueesi.

³⁹ Mat'íj mi u á'uju'un a'ímej í jueesi mej mi teja'utaúuruuni'i huá'a jemi í mej hua'apua. Mat'íj mi hua'irájtuaa. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a mej huirácíine a'ujna chajta'a. ⁴⁰ Mí majta me'ín í mej hua'apua, mat'íj huiráaci a'ujna carcel, a'úu mú á'uju'un Lidia ti é'echejca'a mej mi hua'useíj

í ru'ihuaamua'a í mej té'atzaahuat'e. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a í huá'a tzajta'a. Aj mú mi a'ucíj.

17

Matí'ij nu'u mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en me'újna u Tesalónica

¹ Matí'ij mi me'uun a'uré'ene a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Anfipolis, ajta ti ayén téja'arájtehuaa tijín Apolonia. Aj mú mijta'i me'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tesalónica a'u ti hua'ateyuu é'eseijre'e a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan. ² Tíj na'a tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pablo. A'uu pu a'uteájrupi hua'atéyujta'a ja'anáj ti ayén teja'uré'ene a'ájna xicájra'a jetze matí'ij pua'a ruse'upi. Huaíca itieeri tzajta'a pu tihua'utá'ixaa í yu'uxari jetze.

³ Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a ti ayén tiú'uxe'eve'eca'a ti a'ín rajpuaíjtzi á'ara'ani a'íjna í ti nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua. Ajta, nu'u tí'ij huamí'ín, ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a ti huatarún ajtahua'a huá'a tzajta'a í mí'ichite. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tijín:

—A'íjna í Jesús, a'í pu hui a'ín pú'een í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁴ Matí'ij mi seica rá'antzaahua í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Aj mú mi huá'ajaahua me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas, majta mú jeíhua té'antzaahua í mej me'ín pú'een í griego í mej raná'amiche'e í Dios, majta mu'iití í 'uuca í mej jaítze'e raxí'eve'e í chajta'ana.

⁵ Majta a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, jé'ecan mú huá'anchueere. A'íj mú jín huá'ajseij

seica í mej a'ij pua'a tí'iteteite í mej á'ujjuhua'ane'e a'ujna já'ahua'a a'u mej teje'etuáaj muá'aye'i. Aj mú mi ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi huataníniu'ucacun. J'éecan pu a'ij pua'a tiuju'uteáarij a'ujna í chajta'a.

Aj mú mi me'uun á'uju'un Jasón ti'é'eche. A'ímej mú mi huáhuau í Pablo, majta me'íjna í Silas, mej mi hua'irávi'itín, majta tiu'utátuiire'en í teite jemi.

⁶ Mi majta, camu huá'uteu a'ímej í mej hua'apua; seica mú huá'teu. A'íj mú jín a'ímej a'ujájpuaca'a me'íjna í Jasón, majta seica í ihuáamua'ame'en. A'íi mú mé huaja'ujájpuaca'a a'ímej jemi í mej ti'itij jín títetateí. Majta antijíhua miyen tijín:

—Me'íjna i teteca i mej huá'ajaaxiejte'e nain-japua í teite í chaanaca japua, a'íj mú jín majta meri miyen u a'uvé'uju'un. ⁷ Ajta a'íjna i Jasón, a'ii pu hui hua'ancuré'evi'iti í ruche. Camu té'aste í ye'irá jetze í ti tiu'uta'aíjtaca'a a'íjna í ta rey, a'íjna ti ayén ántehuaa tijín César. Ayee mú ti'ixa ti nu'u hui sej a'íin pú'een í rey, a'íjna í ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Jesús. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej a'ij pua'a tí'iteteite.

⁸ Mat'íj a'ímej huánamuajri'i, j'éecan pu a'ij pua'a hua'utá'a í huá'a tzajta'a í teite, majta í mej ti'itij jín títetateí. ⁹ Aj pu i a'íin í Jasón, majta me'íjna í seica, tumin mú tiu'utá'a a'ímej jemi í mej títetateí mej mi hua'utátuaani caí ché'e miyen huá'aruure mat'ij huá'uruu u mej huaja'uvé'ejajpuaca'a. Majta a'íime í mej títetateí, a'íi mú hua'utátuaa.

Mat'íj nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Berea a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í Silas

10 Matí'ij mi me'ín huá'ihuaamua'a ca'anacan hua'uta'íteca'a me'íjna í Pablo, majta me'íjna í Silas mej á'ucüine tíca'ari tzajta'a a'ujna já'ahua'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Berea. Jíme'en mu'u me'uun a'ará'a, aj mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan.

11 A'íime í mej Berea é'eche, jaítze'e mú rí'i naa tihua'ájeeveca'a mecaí a'íime í mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa. Naa mú rí'i tira'ancuré'a í niuucari. Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, a'íi mú rahuauca'a í yu'uxari jetze mej mi ráamua'aree ti pua'a ayén ti'ayajna nusu caí a'ij ti tí'ixajta'a a'íjna í Pablo. 12 A'íj mú jín mu'iití té'antzaahua, majta mu'iití í mej a'ímej jetze ajtémecan í griego. A'íi mú majta té'antzaahua í mé 'uuca í mej rí'i huajá'useijraca'a temua'a naa. Ayee mú che'atá mena'a té'antzaahua í tetea.

13 Majta a'íime í mej Israel jetze ajtémecan, a'íime í mej Tesalónica é'echejca'a, matí'ij ráamua'areeri'i ti a'ín Pablo tihuaú'ixaa í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios a'ujna Berea, matí'ij mi me'uun á'uju'un. A'íi mú majta ca'aníjra'a hua'utá'a í teite mej mi hua'utá'jaaxiejvi'i. Jé'ecan mú huá'aniu'ucaste'eca'a. 14 Majta me'ín í huá'a'ihuaamua'a, a'íi mú caí á'atee; á'iyen mú raata'íteca'a ti Pablo á'ura'ani a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Majta me'ín í Silas, ajta í Timoteo, a'íi mú a'uteájturaa a'ujna u Berea.

15 Majta í mej Pablo jamuan a'ucíj, a'íi mú ya'uví'iti chajta'a jetze ti ayén téja'arájtehuaa tijín Atenas. Majta á'iyen huaré'aci. Mehua'uta'ítaca'a me'íjna í Silas, majta me'íjna í Timoteo mej nu'u tiújseire'en ca'anacan.

Tí'ij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Atenas

¹⁶ Tí'ij Pablo aúche'e huá'achu'eve'eca'a a'ujna Atenas, jé'ecan pu tiniú'ucaca'a í ru jetze a'íjna jime'e ti hua'useíj í huá'a dioosi í mej á e'eré'ete'ecaa nainjapua a'ujna chajta'ana.

¹⁷ A'íj pu jín, a'ín Pablo tihuá'a'ixaate'eca'a huá'a teyujta'a a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan, ajta a'ímej jemi í griego í mej Dios ná'amiche'e. Ajta tíj na'a nain tújca'ari tzajta'a, a'í pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ímej í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ujna a'u mej tejé'tu'araca.

¹⁸ Majta me'uun seica a'uté'uuca'a í mej tiú'ujmua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'íme í mej jee epicúreos, majta seica í mej tiú'ujmua'ate a'ij mej tí'ixaxa'a a'íme í mej miyen huataújmua'a tíjín estoicos. Mat'íj mi autéjhuii mej tiu'uxáj jeíhua. Mat'íj mi autéjhuii mej miyen tirá'ixaate'en me'íjna. Ayee mú seica tí'ixa tíjín:

—¿A'iné hui tí'ixa mi ti jeíhua tí'ixa?

Majta seica miyen tí'ixa tíjín:

—Xíee ayén hui tí'ita'ixaate'e seíj jime'e í niuucari ti seíj jemi é'eme'ecan í Dios.

Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'iné Pablo pu ayén tihuá'a'ixaate'eca'a a'íjna jime'e í Jesús, ajta a'íjna ti nu'u huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite. ¹⁹ Mat'íj mi ya'uví'iti a'ánna a'u mej e'etiújse'irihua'a jirí japua ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Areópago. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni rí'irí tej iteen ráamua'aree mi pej hui jéjcuacan jín tí'itamua'ate? ²⁰ ¿A'iné petí'ita'ixaate'e tí'itij jime'e tej caí yaú'itie, tej caí

ja'anáj ráanamujri'i? Ayee tu hui tí'ijxe'eve'e tej ráamua'aree a'ij ti huataújmu'a a'ijna í niuucari.

²¹ Ayee mú a'ijna jín tiraata'íhua'uri'i, a'iné naími'i í mej Atenas é'eme'ecan, majta í mej sej chuéjra'a japua é'eme'ecan í mej meri me'uun a'uchéjme a'ujna Atenas, camu máàj ti'itíj avé'emua'areereca'a. A'íi mu'u pí namujraca'a í ti jéjcuacan jín tihuá'a'ixaate'eca'a í niuucari.

²² Aj pu i Pablo huatéechaxi já'ita'a huá'a tzajta'a í mej e'etiújseire'eca'a a'ujna Areópago. Ayen tíjín:

—Mú'een mi sej teteca, Atenas sej é'eme'ecan, nain nu jín tí'iseij sej jeíhua huá'achu'eve'e í rudio-jtemua'a. ²³ Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné netí'ij á'uche'ecane'e nehuá'aseijraca'a a'u ti na'a sej ye'utéchajtza sej í a'amua dioosi. Sej nu huasej ipuari japua ti jetzen té'eyu'usi'i ayén tíjín: “Tej rí'í tiraatá'an í Dios tej caí ramua'ate.” A'ijna sej caí ramua'ate, rí'í xu tiraatá'aca. A'ij nu xaa jín niyen tejámuaatá'ixaate'esin.

²⁴ 'A'ijna í Dios ti raatétaahuaca'a i chaanaca tej japan sejire'e, ajta nain jime'e ti ayén tí'iseijre'e, a'ii pu hui a'íin pú'een í ti tí'aijta naíjmi'ici'e u ta japua, ajta naíjmi'ici'e íiyen chaanaca japua. Capu ayun che í Dios íiyu teyujta'a í mej rá'ajtaahuaca'a í teteca. ²⁵ Capu ayén tiú'ujxe'eve'e mej raatévaire'en ti'itij jime'e ti tirá'aturaate'e a'iné a'íi pu rusej hua'atá'aca naíjmi'ica í teteca mej ruuri muá'ara'ani, mej ucajyáatiye'ican, ajta hua'atá'aca naíjmi'ica tíj na'a ti'itíj ti huá'aturaate'e.

²⁶ 'Ayee pu Dios ráaruu mej sej jetze huanéj í teáata'a naími'i í teite mej mi nainjapua sei-

jre'e íiyen chaanaca japua. Ajta, a'íi pu hui raaxí'epi'intare a'achú mej á'atijti'iren, ajta a'u mej a'uchéjme'eni. ²⁷ Ayee pu Dios a'íjna jín huaríj mej mi ráahuauni me'íjna, mej mi miyen éeni'ici'e ráateuni. Mi ajta a'íin, capu a'achú a'ímuá mé'e é'eseijre'e itejmi jemi.

²⁸ 'Ayee pu'u na'a tí'een a'iné a'íj tu jetze ruuri í Dios, tej ti tiyen éene'e mé té'ujujhua'ane'en, tej ti tiyen huaté'uuca. Majta me'ín í mej tí'ichuicaca mú'ejmi tzajta'a, seica mú majta miyen che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a a'ij nej inee tejá'amua'ixaate'e. Majta miyen tíjín: “Teen tu teajta yaújmua'ame'en pú'een í Dios.”

²⁹ 'Ja'iné teen tu yaújmua'ame'en pú'een í Dios, capu hui ayén tiraavíjte'e tej tiyen tí'imujca ti Dios ayén 'een tíj ti'itíj ti taavíjhua oro jime'e, nusu i plata jime'e, nusu tetej jime'e. Capu ayén 'een tíj ti'itíj í mej raatétaahuaca'a í teite a'ij mej ye'í tirájteu me'íjna jime'e í rumua'atzíira'a.

³⁰⁻³¹ 'Al'ájná'imua, camu ramua'areereca'a í teite a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios tíj na'a ti yú e'iré'ene. Ajta a'íin í Dios, capu ja'anáj hua'uxíjte a'ajná'imua. Mi ajta, íjii pu xaa, a'íi pu tihua'aíjte'e naíjmi'ici'e mej nu'u seicié tiú'umua'ati í teite, a'íjna jime'e, ti Dios ari ayén tiraaxí'epi'intare seíj xicájra'a jetze ti jetzen hua'uxíjte'en naíjmi'ica í mej yen a'uchéjme íiyen i chaanaca japua. A'íi pu hui huá'axijte'en a'íjna í ja'ati ti Dios ra'antíhua'u. Dios pu ari hua'utaseíjra naíjmi'ica í teite ti ayén ti'ayajna a'íjna jime'e ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í m'íchite a'íjna í ja'ati. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

³² Matí'ij ráanamujri'i ti Dios ra'ajjáj í mi'ichite tzajta'a a'íjna í Jesús, seica mú rá'axieehuari'iraca'a. Majta seica miyen tijín:

—Ayee tu tí'ijxe'eve'e pej pajtáhua'a titá'íxaate'en pe'íjna jime'e.

³³ Aj pu i ajtáaraa í Pablo huá'a jetze. ³⁴ Aru maúche'e mú seica í teite á'ujujhua'ane'e jamuan. Merá'antzaahua micu. A'ii mú me'ín pú'een, í mej huá'a tzajta'a a'uté'uuca'a a'íjna í Dionisio, í ti huá'a jetze ajtème'ecantaca'a a'ujna Areópago, ajta se'í í'íta'a ti ayén ántehuaa tijín Dámaris, majta seica mú majta té'antzaahua.

18

T'íj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Corinto

¹ Ajta á'iyen Pablo huirájraa a'ujna Atenas. Ti'iquí a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Corinto. ² A'uu pu yá'uteu se'í ti Israel jetze ajtème'ecan ti ayén ántehuaa tijín Aquila. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna se'í chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ponto. A'ijna í Aquila, ajta a'íjna í íra'ara'an ti ayén ántehuaa tijín Priscila, a'íi mú me'uun e'eráaci a'ujna já'ahua'a se'í chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuaa tijín Italia, a'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a mej nu'u á'ucine me'újna a'íjna jime'e í hua'arey í romanos ti ayén á teja'uta'íteca'a mej á'ucine naími'i í mej Israel jetze ajtème'ecan.

Ajta a'íin í Pablo, a'íi pu u huaja'uvé'emuaareca'a. ³ Pablo pu racú'une'epuaca'a í navij chi'ira'a. Ayee mú

che'atá mena'a tí'imuari'eca'a a'ímej, a'íjna í Aquila, ajta a'íjna í Priscila. A'íj pu jín a'uteájturaa huá'a jamuan, ajta tí'imuari'eca'a huá'a jamuan a'íjna í Pablo.

⁴ Nain xicájra'a jetze matíj pua'a ruse'upi, a'úu pu a'uteáru'ipiche'e huá'a teyujta'a, tihua'a'ixaate'eca'a tí'ij ayén éeni'ic'e hua'antimuá'itín a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

⁵ Matí'ij mi huiráaci a'ujna u Macedonia a'íjna í Silas, ajta a'íjna í Timoteo. Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'u ti a'utéveeca'a í Pablo, ti ajta jín antiújmua'areereca'a nain jime'e ti tihua'utá'ixaate'en í yu'uxari jetze. Naa te'ehauritiéecan jime'e, a'íj pu tihua'a'ixaate'eca'a a'ímej í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'íjna jime'e ti Jesús a'íjn pú'een í tevi ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, a'íjna mej rachú'eve'eca'a.

⁶ Majta me'ín, camu a'atzu rax'éve'eca'a mej ráanamua. A'íj mú jín autéjhuii mej a'ij pua'a tirájeeve. Aj pu i Pablo tiu'utéca'atzijxi í tiú'ujcixu mej mi ráamua'aree tijín ma'uté'itzee í Dios jemi. Aye pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een xu pú'eene'e xá'aju'un tí'ij mú'ejmi jetze rájveti í puajtzi. Nee nu hui ra'ará'aste ti tinaa'íjca. Ijii ti yú auca'ití a'ame, huá'a jemi nu a'um'é'e na'ame í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. —Aye pu tihua'utá'ixaa.

⁷ Aj pu i huirájraa u hua'atáyujta'a. Aa pu a'ará'a áa ti é'leche ja'ati ti ayén ántehuaa tijín Justo. A'íj pu raná'amiche'e í Dios, ajta a'uun é'lechejca'a

a'ájna vejli'i a'u ti a'utéjvee í teyuu. ⁸ Ajta a'áin í Crispo, í ti tí'ajta u teyujta'a, a'áin pu rá'antzaahua í tavástar'a, majta miyen che'atá mena'a naími'i ti huá'a jamuan é'echejca'a a'ájna í Crispo. Majta seica í mej Corinto a'uchéjme'ecaa, mat'íj ráanamujri'i í niuucari, jeíhua mú rá'antzaahua. Mat'íj mi huámuaí'ivijhuaca'a.

⁹ Aj pu i tíca'imua, tíj a'áin Pablo tí'imaaraca'a, a'áin pu raasej í tavástar'a. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Capej tí'itziíine'e. Paúche'e pej hui tihúa'a'ixaate'e pua'amé. Capej tépuaapua'aren. ¹⁰ Nee nu mú'eetzi jamuan yé huatéjvee. Capu ja'ati timua'antiú'uuni'ira. Capu ajta ja'ati puaíjti muaatá'asin. Jéíhua nu hui titeítestemua'a íye chajta'a. —Ayee pu tiraata'ixaa í tavástar'a.

¹¹ A'áj pu jín Pablo ayén a'uun é'etee seíj nine'ira'a japuan já'ita'a a'ujna Corinto. Tihúa'amua'atejcaa a'ájna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa í Dios.

¹² Aru tíj a'áin Galión a'uun tí'ivaire'eca'a tajtuhuan jime'e a'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Acaya, a'áime í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'áin mú autéjhui mej tiníniu'ucacun me'ájna jemi í Pablo. Mat'íj mi ya'ujáj jueesi jemi. ¹³ Aj mú mi miyen tiraata'ixaa í tajtuhuan tíjín:

—A'ijna i teáata'a, a'áin pu hui huá'amua'itijca'a í teite mej mi miyen seicié tí'ijna'amiche'en í Dios. Aru capu hui ayén tihua'atá'aca í taye'irá mej miyen rijca.

¹⁴⁻¹⁵ Pu'uri tén tiu'utaxáatache'e a'ájna í Pablo, tíj a'áin Galión, ayén tihua'utá'ixaa a'áimej í mej Israel

jetze ajtémecan tijín:

—Casi'i mú'een, mi sej Israél jetze ajtémecan, ti pua'a hui amín ti'itj a'ij pua'a huáruu ti caí xí'epi'in, na'ari ti'itj huajé'ica ti huápi'i ruxe'eve'e, aj nu xaa niyen téja'amuanamuáarache'en. Mí ajta caí a'iné a'ii pu'u jín ti'ixa á'amuaye'ira, ¿a'iquí huataújmua'a a'íjna? ¿Ni caí niuucari pú'een a'íjna? Ayee pu hui tiraavíjte'e rujímua'a sej mú'een siyen ra'antipué'ajte'en, a'iné canu nee raxí'eve'e nej raaxí'epi'intare'en ne'íjna i niuucari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

¹⁶ Tí'ij i hua'irájtuaa á pua'acé a'ujna a'u mej e'etiújse'irihua'a í jueesi. ¹⁷ Aj mú mi me'ín í mej i'i griego, naími'i mú rajví'i me'íjna í Sóstenes í ti tí'ajta u teyujta'a. Matí'ij mi raatéevajxi a'ujna jemi í tajtuhuan. Mi ajta a'íjna í Galión, capu jetzen ruxe'eve'e já'araa a'íjna jime'e.

Tí'ij nu'u Pablo a'utéjche ti mú já'ahua'a a'atanén, ajta mú á'ayee

¹⁸ Aúche'e a'atzu á'atee a'ujna Corinto a'íjna í Pablo. Tí'iquí hua'utateújte í ru'ihuaamua'a. Ajta á'iyen baarcu jetze ateájraa, ajta á'uraa jamuan a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Matí'ij antáciine a'ujna já'ahua'a se'ij chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Siria. Tí'ij caí xi u e'erájraa a'ujna u Cencrea, aj mú mi racaaye ti i ra'ará'asten tí'iti jime'e ti a'ín a'íjna jín te'ataújratziiri'i.

¹⁹ Matí'ij mi me'uun a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtéhuaa tijín Éfeso. A'uu pu huaja'utéhuui í Pablo a'íjna í Priscila, ajta a'íjna í Aquila. Aj pu i a'uun a'uré'ene a'ujna teyujta'a. Tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtémecan

í mej tiújse'irihua'a a'ujna. ²⁰ A'ñi mú raatajé ti nu'u jaítze'e á'ateevi'in. Mi ajta caí, capu ahuaújca'ane.

²¹ Aj pu i hua'utateújte. Ayen tijín:

—Ja'anáj nu'irén yé tanéjsin ti pua'a Dios naatá'an.

Aj pu i ajteájraa í baarcu jetze. Tí'iquí a'uun Éfeso á'uraa. ²² Tí'ij a'uun a'utanee, chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Cesarea. Amuacaícan pu a'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Tí'ij i hua'utateújte í mej tiújseij u teyujta'a. Ajta á'iyen, a'ñin a'uun a'ucáane a'ujna Antioquía. ²³ A'uu pu a'atzu á'atee a'ujna. Aj pu 'i u e'erájraa. Aa pu a'atánee a'u ti e'echájta'ajmee sexu'ijmé'e a'u mej a'uchéjme'ecaa í teite, seij chuéjra'a japua ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Galacia, ajtahua'a seij ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Frigia. A'ñi pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e naíjmi'ica í mej té'atzaahuat'e'e.

Tí'ij nu'u Apolos tihua'utá'ixaa í niuucari jime'e a'ujna Éfeso

²⁴ A'íjna xicáara'a jetze, seij pu á e'iré'ene ti Israel jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaa tijín Apolos. A'uu pu é'eche a'ujna chajta'ana jetze ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Alejandria. Jé'ecan pu raay'ítihua'a ti tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e. Ajta temua'a tiraay'ítihua'a a'ij ti ye'í huataújmua'a í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

²⁵ Naa pu tiú'umua'atejcaa a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í tavástara'a. Tiu'utaxájtaca'a a'ujca'anéecan jime'e, ajta ti temua'a naa rí'i tiu'utániuuni a'íjna jime'e í Jesús. Ajta a'íj pu'u mua'areereca'a a'íjna í ti jín Juan hua'utámua'i'ihuaca'a.

²⁶ A'ñi pu a'ijna jín a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en u teyujta'a a'ujca'anéecan jime'e. Matí'ij me'ín ráanamujri'i a'ijna í Priscila, ajta a'ijna í Aquila, a'ñi mú raatá'ínee ti huaja'uvé'emuaare a'ujna a'u mej é'eche. A'uu mú rá'itíiri'i jaítze'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástar'a. ²⁷ Ajta tí'ij ari á'uye'imi'íca'a a'ujna já'ahua'a Acaya a'ijna í Apolo, a'ñi mú ihuáamua'ame'en ca'aníjra'a raatá'a. Aj mú mi tihujaja'uta'ítí'iri'i í ru'ihuaamua'a í mej a'uun é'eche mej nu'u naa temua'a tira'ancuré'evi'itín. Tí'ij a'ñn Apolos a'uun a'ará'a a'ujna Acaya, jé'ecan pu hua'utévai ti Dios hua'utá'a ruxí'evi'ira'a jime'e mej rá'antzaahuate'en. ²⁸ A'ujca'anéecan jime'e pu hua'utéemua'ítí í teite a'ímej tzajta'a í mej Ísraél jetze ajtém'e'ecan. A'ijna yu'uxari jetze pu tihua'utasejrate ti Jesús a'ñn pú'een í ti nu'u Dios án yá'ujra í ipuari japua.

19

Tí'ij nu'u Pablo a'uun

¹ Tí'ij a'ñn Apolos a'uun a'utéveeca'a a'ujna Corinto, Pablo pu a'ánna imuá a'utéene mu'utzitá japua. Tí'ijtá'i a'uun a'ará'a a'ujna Éfeso. U pu huajá'uteu seica í mej té'atzaahuate'e. ² Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

—¿Ni caí huateájturaa mú'ejmi tzajta'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios setí'ij rá'antzaahua?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tíjñ:

—Catu xaa teen mé'e yé'enamujraca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

³ Aj pu i Pablo ayén tihua'uta'íhua'uri'i tíjñ:

—¿A'ataani niuucajtze'en jín xáamuai'ivijhuaca'a?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'ij tu niuucajtze'en jín huatámuai'ihuaca'a a'ijna í Juan teecan.

⁴ Pablo pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Juan pu hui huá'umuai'ihuaca'a í teite a'ijna jime'e mej mi seicié tiú'umuati í ru tzajta'a. Mi ajta, a'í pu huá'a'ixaate'eca'a mej nu'u té'antzaahuate'en jemin í ti auj uvé'enejsin méjca'i huáyee. A'í pu hui a'ín pú'eene'e a'ame í Jesús, í ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

⁵ Matí'ij ráanamujri'i, aj mú mi huáumuai'ivijhuaca'a niuucajtze'en a'ijna í Jesús. ⁶ Ajta, jime'en pu'u a'ín Pablo hua'avé'emuari'exi án huá'amu'utze'e, aj pu i a'ín xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huatasejre huá'a tzajta'a. Matí'ij mi autéjhui mej tiu'uxáj niuucari jime'e mej caí xi raayí'itihua'a, majta mej tiu'utaxá í Dios jetze me'ecan. ⁷ Ayee mú ará'axcaa cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua í teteca.

⁸ A'ateevi'i a'achú cumu huaíca máxcira'i ti a'ín Pablo á'uche'ecane'e hua'atáyujta'a. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ujca'anécan jime'e. Ajta hua'atémua'itijme'e í teite a'ijna jime'e í ti Dios tí'ajta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua.

⁹ Mi majta seica, camu jime'en tiu'utá'a í ruxéjniu'uca mej ráanamua í niuucari ti jime'en tihuá'a'ixaate'eca'a. Camu ché'e rá'antzaahuate'ecuca'a sino ayée mu'u a'ij pua'a tí'ixajtaca'a í teite tzajta'a. Tí'iquí a'ín Pablo avé'eraa huá'a tzajta'a.

Ti'iquí seica í mej té'atzaahuat'e, a'ímej pu a'uví'ítì a'u mej tihuá'umua'aten, a'ujna já'ahua'a chi'ira'an jetze a'íjna ti ayén ántehuaa tijín Tiranno. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a nain xicájra'a tzajta'a. ¹⁰ Ayee pu teumé'eca a'achú cumu hua'apua nine'ira'a ti a'íin Pablo ayén tihuá'amua'atejca'a. A'íj pu jín naími'i í mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna Asia, naími'i mú ráanamujri'i í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a, a'íjna í Jesús, naími'i í mej Israel jetze ajtéme'ecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹¹ Ajta a'íin í Dios, ve'ecán pu jín r'íi huá'uruu í teite a'íjna jetze í Pablo mej mi naími'i naa r'íi te'utasejra í Dios jemi. ¹² Tij ajta a'íjna í pañuura'an a'íjna í Pablo, ajta a'íjna í c'ixuri ti jín avé'ujj'ic'i'e, ti pua'a nu'u ja'ati huá'a japua án teja'upítira'ani a'ímej japua í mej tí'icucui'i, aj mú nu'u mi huarúj naími'i, ajta nu'u hua'utamuarí í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a a'ímej í teite.

¹³⁻¹⁴ Majta seica í mej Israel jetze ajtéme'ecantaca'a í mej á'ujujhua'ane'e a'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íi mú huá'amuarite'eca'a í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Méjxe'eve'eca'a mej miyen huárini niúucare'ara'an jime'e í Jesús.

Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a ja'ati tí'iyaujmu'a'a ti Israel jetze ajtéme'ecantaca'a mej raatamuárite'en í tiyaaru'u ti tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ayee mú ará'axcaa aráhua'apua a'íme í yaújmu'a'ame'en a'íjna í ja'ati ti tihuá'a'ijte'e í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati tijín Esceva. Mat'íj mi me'ín yaújmu'a'ame'en

miyen tiraatajé í tiyaaru'u tijín:

—Ayee nu hui tejá'amua'ijte'e ne'íjna jetze me'ecan a'íjna í Jesús í ti jetzen me'ecan ti'ixa í Pablo.

¹⁵ Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í tiyaaru'u tijín:

—Néjmua'ate hui ne'íjna í Jesús, neajta ne'íjna í Pablo. Ari mú'een, ¿a'atéenni sej pírici?

¹⁶ Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i a'ín tiyaaru'u ca'anacan huá'a jetze rájve. A'íj pu jín hua'utéemua'iti. Jé'ecan pu hua'utéevajxi. Majta me'ín, ca'anacan mú huiráaci, memuámua'avijmé'e, meti'ipuaíjti'ihuaajmé'e. Matí'ij mi huataúruu.

¹⁷ Majta í mej me'uun é'echejca'a me'újna Éfeso, naími'i mú ráamua'areeri'i ti ti'itíj huá'uruu a'íme í mej Israel jetze ajtémecan, majta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'íj mú jín tiu'utátziin naími'i. Matí'ij mi rí'i tiraatá'a í tavástar'a, a'íjna í Jesús.

¹⁸ Majta mu'iití í mej té'atzaahuat'e, a'íi mú u a'uvé'uju'un mej tiraataxáj mé jéjre'e ti'iti jime'e ti a'ij pua'a een í mej jín meri auteájturaa, ti'itíj ti na'a í mej a'ij pua'a huaríj. ¹⁹ Majta í mej tí'ichahuaara, u mú teja'ará'í'ipi í tiú'ujyu'uxari. Aj mú mi tiu'utaíj, meti'iseíiraca'a í teite. Matí'ij raaté'itíe a'achú tíj na'a caj tí'ijnajcheca'a a'íjna í yu'uxari, ayée pu ará'a a'achú cumu muáacua jetze ví'ira'a í plata. ²⁰ Ayee pu ca'anín jín tí'ijnamuajre'eca'a í niuucari ti jetzen rá'axa í tavástar'a, ajta méyee, ajta nainjapua mú ráamua'areeri'i.

²¹ Tí'ij ayén tiu'uríj. Tí'iquí Pablo raaxí'epi'intare ti i u huaja'uvé'emuaare a'ujna Macedonia, ajta a'ujna Acaya, ajta tí'ij a'ájna á'ume'en u

Jerusalén. Ajta ti nu'u, a'ánna huajá'umuaaren a'ánna Jerusalén, ruxe'eve'e pu nu'u a'ame ti a'uun á'ume'en a'ujna Roma. ²² A'íj pu jín hua'apuaca huata'íteca'a í mej ravaire'e, a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Erasto mej mi á'ucine a'ujna Macedonia. Ajta a'ín í Pablo, a'úu pu aúche'e a'uteájturaa a'ujna u Asia.

Mat'íj nu'u mi autéjhuii mej tiú'urítziite'en me'újna u Éfeso me'íjna í teite

²³ A'íjna xicájra'a jetze, jeíhua mú huataníniu'ucacuca'a í teite me'íjna jime'e ti huataseíjre í hua'aye'ira í mej té'atzaahuate'e. ²⁴ Seij pu a'ín pú'eene'e ti ayén ántehuaa tíjín Demetrio. A'í pu chí'ij ta'ahuaca ti cáleen ti plata rumua'atí. Ayee pu éene'en ta'ahuaca pu tíj díoosi ti huá'achi'i. Ayee pu ántehuaa a'íjna í hua'adioj tíjín Artemisa. Jéíhua pu huá'amua'itici í mej jamuan tí'imuari'eca'a. ²⁵ Huá'ajseij a'ímej í mej jamuan tí'imuari'eca'a, ajta seica í mej miyen che'atá mena'a tí'imuari'eca'a ti'itij jime'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Teteca, mú'een xu ramua'aree tej temua'a naa tí'ijmua'itici í tumín te'íjna jime'e tej tí'imijhuaca. ²⁶ Temua'a xu tí'ijmua'aree, seajta ranamua se'íjna í Pablo, a'í pu tejá'uxajtan ti a'ímej í díoosi a'úu mé é'eseijre'e u teyujta'a, teteca mú huá'ata'ahuaca. Camu nu'u díoosi pírici. A'íj pu hui jín ari jeíhua hua'utéemua'iti í teite í mej miyun me'ecan Éfeso, ajta nainjapua a'uun ti huatacá'a tíj na'a u Asia.

²⁷ Jé'ecan pu a'ij pua'a tí'iruure, a'iné ayée pu hui tiu'utári'iriistari tej jeíhua tejá'uríeni í

tej jín tí'imijhuaca. Ajta a'íjna jime'e í tatéyuu tí tzajta'an huiirájvee í tadioj tí ve'ée, a'íjna í Artemisa, ayée pu tiu'utári'iriistari mej hui caí ché'e miyen tí'ijna'amiche'en. Majta, camu ché'e raataxí'eve'esin í tí ve'ée a'íjna i dios í mej raná'amiche'e nainjapua a'uun tí huatacá'a tíj na'a u Asia, ajta tíj na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

²⁸ Matí'ij ráanamujri'i me'íjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. Ma'utéjhuii mej téjijhuajmé'e. Miyen tíjín:

—Huápi'i pu hui ve'ée a'íjna í Artemisa, Éfeso tí é'eme'ecan.

²⁹ Ca'anacan mú a'uvaíjtzime'e. Matí'ij mi huaruáachijmé'e naími'i. Me'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Matí'ij mi teite huavívi'i a'ímej í mej hua'apua, a'íjna í Gayo, ajta a'íjna í Aristarco, í mej Macedonia é'eme'ecan. A'íí mú á'ujjuhua'ane'e jamuan a'íjna í Pablo. Matí'ij mi huaja'ujájpuaca'a a'ujna chí'íta a'u mej e'etiújse'irihua'a í teite.

³⁰ Ajta a'íin í Pablo, a'íí pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tí ajta a'íin a'uun a'uteároute. Majta me'ín í mej té'atzaahuate'e camu tiu'utá'a tí uteároute.

³¹ Majta seica í mej tí'ajta a'ujna Asia, í Pablo tí huá'ihuaara'a, a'íí mú miyen tiu'utaxájtaca'a tíjín:

—Ché'e nu'u caí a'uteáru'ipiche'en a'ujna chí'íta.

³² Majta a'ímej í teite, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e. Seica mú seicié tí'itejijhuaca'a. Majta seica seicié. Majta já'íta'a mú ará'axcaa í mej caí ramua'areereca'a a'ij mej 'een jín téjijhuajmé'e, majta camu ramua'areereca'a a'ij mej 'een jín tiújseij. ³³ Majta me'ín í mej Israel jetze

ajtémecan, seica mú miyen ca'aníjra'a tiraatá'a tì a'íjna í Alejandro tihua'utá'ixaate'en í teite. Mat'íj mi seica ayeuutáxi a'u mej e'evé'enejne'e í teite. Majta seica miyen tira'arájee a'ij tì ye'í huárini. Ajta a'ín í Alejandro, a'í pu rumuájca'a jín hua'utá'ijmíjri'i mej caí ché'e tí'ixajta. A'í pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tì huá'a japua huatáaniuni a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan.

³⁴ Mi majta í teite, mat'íj ráamua'areeri'i tì a'ín Israel jetze ajtémecan, naímili mú jíjhuaca'a a'achú cumu hua'apua hora. Miyen tijn:

—Huápi'i pu ve'ée, a'íjna í Artemisa tì Éfeso é'eme'ecan.

³⁵ Ajta a'ín í tí'iyu'uxaca, a'í pu xaa hua'utá'ijmíjri'i mej nu'u caí ché'e tí'ixajta. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa í teite tijn:

—Mú'een teteca, Éfeso sej é'eme'ecan, naímili í teite í mej íyeyen chaanaca japua seijre'e, naímili mú hui ramua'aree tej iteen antítamua'aree te'íjna jime'e tej ráacha'ín í teyuu tì tzajta'an urájca í dios tì ve'ée, a'íjna í Artemisa, ajta a'íjna í tetej tì u e'icájve u ta japua. ³⁶ Capu a'ij tí'iri'iri tì ja'ati rá'axiehuari'ira a'íjna. Xaatapuá'ajta mi sej téjijhua. Caxu hui tí'itíj mua'aree a'ij sej tí'itíj ruure.

³⁷ Mú'een xu yé huav'évi'iti se'ímej í teteca íyuu chí'ita, se'íjna í Gayo, seajta se'íjna í Aristarco. Majta me'ín, camu hui ja'anáj tiu'unáhua u teyujta'a, camu majta a'ij pua'a tí'ixa í tadioj jemi.

³⁸ Tí pua'a hui a'ín Demetrio, majta í mej jamuan tí'imuarí'e, tì pua'a ja'ati huá'ajaaxiejvi'ira, te'entácuuni'i a'ujna í jueesi mej e'iráati. Miché'e me'ín me'uun e'ehuaújniuuste'en.

³⁹ Ajta ti pua'a mú'leen ti'itíj jín setiú'ujcha'ñire'e, rujímua'a xu raaxí'epi'intare'en a'ij ti ti'itíj jín ti'itá'aca í yu'uxari jetze. ⁴⁰ Ayájna tetíj een, ayée pu hui tiu'utáci'ipe mej téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en me'íjna jime'e, a'ij tej ti'itíj huáruu íiye chajta'a tej tiyen tí'ita'itziite'e. Ti pua'a miyen me'íjna jín téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en, capu ti'itíj mé'e já'ahua'a tej tiyen tiu'utá'an í mej jín taatátuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ti tí'iyu'uxaca.

⁴¹ Tí'ij antipué'areca'a ti ti'ixa, a'í pu hua'irá'iteca'a í teite.

20

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Macedonia, ajta u Grecia

¹ Tí'ij antipué'areca'a í mej huaúritziite, Pablo pu hua'utajé í mej té'atzaahuate'e ti ij a'ín a'atzu ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi caí ruxieemíjte'e. Aj pu i hua'iré'echuiixi seij ajta seij, ajta hua'utateújte. Tí'iquí á'uraa u Macedonia.

² Nainjapua pu huá'umuaareca'a matíj mena'a titechéejme'ecaa a'ímej í í'huaamua'ame'en. Jé'ecan pu ca'aníjra'a hua'utá'a a'íjna jime'e í ti jín tihua'utá'ixaa. Ajta á'iyen, a'uun a'ará'a a'ujna u Grecia. ³ A'u pu ayén á'atee a'achú cumu huaíca máxcira'i.

Tí'iquí atéye'imijca'a í baarcu jetze ti i antára'ani a'ujna Siria. Majta a'íme í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'í mú miyen tiraaxí'epi'intare mej me'uun ye'itéchu'eve'en juye jetze ti jetzen huaméj.

Ajta a'íjna í Pablo, tí'ij nu'u i ráamua'areeri'i. Tí'iquí ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín niché'e

huaré'ara'ani nej ni ne'uun a'uré'enen u Macedonia. ⁴ A'íí mú a'ucíj jamuan, a'íjna í Sópater tí yaujra'an pú'een a'íjna í Pirro. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í Sópater u Berea. A'íí mú majta a'ucíj a'íjna í Aristarco, ajta í Segundo, í mej Tesalónica é'eche. Gayo pu ajta á'uraa a'uun tí Derbe é'eme'ecan. A'íí mú majta a'ucíj a'íjna í Timoteo, ajta a'íjna í Tíquico, ajta Trófimo. A'uu mú é'eme'ecan a'u tí huatacá'a u Asia.

⁵ A'íí mú í ta'ihuaamua'a án e'ejrá'aseca'a. Majta me'ín, a'úu mú nu'u taje'echu'eve'e muá'aju'un itejmí a'ujna chajta'a u Troas. ⁶ Teajta iteen, t'íij te'upuá'areca'a í mej tiu'uyé'este me'íjna jime'e í mej racua'aca í pan tí caí levadura ranaxca, a'úu tu e'eráaci a'ujna Filipos í baarcu jetze. Anxíj xicaj tu jetze a'ará'a a'ujna Troas. A'uu tu huajá'uteu í seica. Teajta iteen, a'úu tu á'atee aráhua'apua xicaj.

T'íij nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Troas

⁷ T'íijta teja'uré'ene í seíj xicájra'a jetze, a'íí mú tiújseij mej mí hua'uré'e'í'ipi'ite'en í pan. Ajta a'íí pu tihua'umuá'ate a'íjna í Pablo. A'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a tí á'ura'ani í seíj xicájra'a jetze tí ra'ité'ase, aúche'e pu tihuá'a'ixaate'eca'a ajta já'íta'a tíca'ímua.

⁸ A'uu mú tiújseij a'ánna ímuá' cuartu jetze, tí tiú'ujhuaica. An pu ú'utaaca jeíhua í cantí-ira'a. ⁹ Ajta a'úu pu huiracatii temuaij tí ayén ántehuaaca'a tíjín Eutico. An pu ave'eré'eyeijxi tí anacun.

Ajta a'íín í Pablo, jeíhua pu tihuaú'ixaa. Jé'ecan pu á'atee tí tihuá'a'ixaate'e. A'íj pu jín hua-muá'ítiche í cutzi jime'e a'íjna í Eutico. Aj pu í ticu.

Cuj pu ancoré'ejvej ti tiú'ujhuaica jetze í chi'ij. Matí'ij mi ra'ajjáj mí'ichican.

¹⁰ Aj pu i acájraa a'íjna í Pablo. Tí'ij i ra'avé'evii a'íjna í temuajj ti'irí mí'ichi. Tí'iquí ru'ihuaamua'a ayén tiu'utá'ixaa tijín:

—Caxu tí'tziine'e. Aúche'e pu hui ruuri.

¹¹ Aj pu i ajtahua'a antíraa í chi'ij jetze. Hua'uré'e'í'ipí'ite í pan. Matí'ij mi ráacua. Temua'a pu tiu'utáxa'íi ti tihúa'a'ixaate'e. Tapuá'arijme'eca pu á'uraa. ¹² Ajta a'ín í temuajj, ruurican mú a'uví'iti. Jé'ecan mú naa tiu'utaújtemua'ave.

Tí'ij nu'u i u a'ajrájraa u Troas, ti nu'u i a'uun e'ará'asti u Mileto

¹³ Teajta iteen, ta'anáaté'e tu á'uju'un. Tetí'ij ti baarcu jetze atéeci. A'uun tu a'ará'a te'újna Asón, tej ti ye'erávi'itin te'íjna í Pablo, a'iné ru'icán pu e'eráye'imijca'a. ¹⁴ Tetí'ij ráateu te'íjna í Pablo te'újna Asón, tí'iqui ta jamuan ateájraa í baarcu jetze. Tetí'ijta ti a'ucíj a'ujna já'ahua'a u Mitilene. ¹⁵ A'uun tu huiráaci.

Yee ruijmua'ate'e yee tu antacíj után pújme'en. A'uun tu vejli'i e'ejtenee a'utí e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Quio, tetí'ij ti seíj jetze í xicaj te'uun antanéj te'újna Samos. Yee ruijmua'ate'e yee a'uun tu a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Mileto.

¹⁶ Ayee tu huaríj a'iné Pablo pu raaxí'epi'intare ti caí a'uun a'atanén a'ujna Éfeso. Capu ajta e'etéerimi'ica'a a'ujna a'uun ti huatacá'a u Asia. Ca'anacan pu u a'uránejmí'ica'a a'ujna Jerusalén, ti pua'a nu'u í'irí'iristan tej te'uun a'uté'uuca'a

mat'í'ij tí'iyesten me'íjna jime'e mej ra'utámua'aree
 ti ari ayén teumé anxij tamuáamuata'a xicaj.

*A'ij ti nu'u Pablo tihua'utá'ixaa a'ímej í vaujsi í
 mej me'uun é'eme'ecan u Éfeso*

¹⁷ A'uu pu a'utevéé u Mileto, tí'ij Pablo
 hua'uta'aíjtaca'a mej u a'uvé'uju'un í vaujsi í mej
 huá'a jetze ajtémecan a'ímej í mej tiújse'irihua'a
 a'ujna u Éfeso. ¹⁸ Mat'í'ij mi me'ín vaujsi á e'iré'ene.
 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Mú'een xu ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéjvee
 netíj nena'a amuacaícan nej yé ra'áa íye
 Asia. ¹⁹ Ayee nu hui tí'ijvairé'e í tavástará'a
 tzáahuati'ira'a jime'e. Canu á'antzaahuaté'e
 ne'íjna jime'e sino nehuányeinixi ne'íjna jime'e
 nejá'amuacha'ij. Neajta, jeíhua nu tiu'utése ne'íjna
 jime'e mej a'ij pua'a tinaatajé.

²⁰ 'Canu ja'anáj á'atura nej caí
 tejá'amua'ixaate'e til'itij ti amuaatéva'iri mú'ejmi.
 Netejá'amua'itii ne'újna teyujta'a, neajta ne'újna
 á'amuache. ²¹ Netihua'utá'ixaa ne'ímej í mej
 Israel jetze ajtémecan, neajta ne'ímej í mej seij
 chuéjra'a japua é'eme'ecan, ti ayén tiú'ujxe'eve'e
 mej seicé tiú'umua'ati í Dios jemi, majta
 rá'antzaahuaté'en me'íjna í tavástará'a í Jesús
 a'íjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

²² 'Tíj ajta íjii, a'úu nu hui Jerusalén a'umé'e
 na'ame ne'íjna jime'e ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an
 í Dios ayén tinaata'aj. Canu xáahuí ramua'aree
 a'ij ti til'itij mu'u nejé'eruuren. ²³ A'ij nu'u
 xaa mua'aree, ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios
 amuacaícan ayén tinaatá'ixaa yee a'u ti na'a ti

huachájta'ajme, a'úu mú nu'u ne'iteánajsin. Ayee nej nu'u tirajpuaíitzi na'ame.

24 'Capu amín a'ij, capu ne jetze ruxe'eve'e ineetzi. Ajta netevi, capu ti'itij ranajche ineetzi jemi. A'ii nu'u hui niyen tí'ijxe'eve'e, nej ra'antíci'iti nej huára'ani íiyen chaanaca japua, neajta ra'ará'asten ne'íjna jime'e í Dios ti ayén tinaa'íjca nej tihua'utá'ixaate'en í teite í niuucari jime'e ti jetzen rá'axa í Dios, tí'ij a'íin tihua'utá'uuni'i ruxí'evi'ira'a jime'e.

25 'Mí seajta mú'een, nej á'amujemi á'uche'ecane'e á'aye'i, neajta já'amua'ixaate'e jime'en í Dios ti nainjapua tí'ajta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee nu tí'ijmua'aree sej caí ché'le ja'anáj nesejran ineetzi. 26-27 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e íjii, ti pua'a ja'ati yá'uríeeni í ruxíejniu'uca í Dios jemi, capu Dios ne jetze rapua'ajte'e, a'iné canu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a nej tejamuá'ixaa í niuucari, sino nain nu tejamuá'ixaa a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

28 'Rí'i xu'u mú'een mi ru tzajta'a. Seajta rí'i xu'u huá'a jetze a'ímej í teite Dios ti tejámua'íjca. Setá'aj huá'ucha'íin naíjmi'ica í mej tiújse'íri í Dios jemi, í ti huá'unanai í rutevij jime'e a'íjna í Jesús.

29 'Ayee nu nee tí'ijmua'aree net'íj á'ura'ani, seica mú a'uvé'uju'u muá'aju'un mú'eeetzi tzajta'a mej miyen 'een matíj íra'ave tite'uteáru'ipi huá'a tzajta'a í ye'emuaate. Camu tihua'utá'uuni'ira í mej té'atzaahuate'e. 30 Majta seica mú a'amua tzajta'a huatasej're'esin. Hua'itzi mú jín tejá'amua'aten mej mi amuá'jseire'en mú'ejmi í ru jemi.

³¹ 'Naa xu'u rí'i mú'een. A'íj xu autámua'aree, tí'írí ayén teuumé huaíca nine'ira'a nej tejá'amua'ixaate'e seíj neajta seíj nain tújca'ari tzajta'a, nain tíca'ari tzajta'a, niyen ni te'icányé'ine'e a'amua jime'e.

³² 'Neajta íjii, netejá'amua'ijcate'e í Dios jemi, ne'íjna jime'e í niuucari ti jetzen rá'axa a'achú ti caj titaatapuaíjve'esin í Dios. A'íjna í niuucari pu amuaatá'asin í ca'aníjra'a, ajta amuaatá'asin sej a'uté'e xá'ara'ani huá'a jamuan í ti Dios ruseíj hua'avé'ejajpuaca'a.

³³ 'Canu ja'anáj niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej ra'ancuré'an huá'a tumin, canu neajta í tihua'acixu a'ímej í ne'ihuaamua'a. ³⁴ Aye'e xu hui seajta tí'ijmua'aree nej huaténvai nemuajca'a jime'e, neajta niyen che'atá nena'a tihua'utévai a'ímej í mej nej jamuan á'ujujhua'ane'e. ³⁵ Nain nu hui jín tiu'umuáriej, neajta nu amuá'itíiri'i ti ayén tiú'ujxe'eve'e a'íjna jime'e tej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

'Mú'een xu seajta siyen tira'utámua'aree a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Jesús tíjín: "Jaítze'e pu rí'i rutémua'ave'e a'íjna í ti tí'itá'aca caí a'íjna í ti te'encuré'aca." —Aye'e pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

³⁶ Tí'ij ayén tihua'uta'ixáate'e, aj pu i Pablo títunutaca'a huá'a jamuan a'ímej í vaujsi. Ajta raatéjhuau í Dios jemi. ³⁷ Naíimi'i mú ru'iré'echuixi, majta tiujyeínejraa. ³⁸ A'ii pu a'ín pú'een í niuucari ti raataxájtaca'a ti jaítze'e a'ij pua'a hua'utá'a yee mej nu'u caí ché'e ja'anáj mé'e yé'esejran. Aj mú mi u á'uju'un jamuan a'u ti e'eteájraa í baarcu jetze.

21

Tʼíj nu'u a'ʼn Pablo á'uraa a'ujna u Jerusalén

¹ Tetʼíj ti á huaja'uhua'axi í ta'ihuaamua'a, tetʼíj ti atéeci í baarcu jetze. Aj tu ti antacíj a'ujna u Cos. Yee ruijmua'ate'e yee tu te'uun a'uráne te'újna Rodas. Teajta te'uun huiráaci, tetʼíj tá ti te'uun a'uráne a'ujna u Pátara. ² A'uu tu ti seíj á'uteu í baarcu ti Fenicia a'umé. A'íj tu jetze atéeci. Tetʼíj ti a'ucíj.

³ A'uu tu aujú'ucaa tetʼíj raaseíj á ti e'eráahuachi. Ayee pu téja'arájtehuaa tijín Chipre. A'uu tu taúutata'a pújme'en ajcáne, mú tu á'uju'un tena'a ajta a'ujna u Siria. A'uu mú te'irátuaaxi í ijca ti tiú'utisime'e í baarcu. A'íj tu jín acáaci. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tijín Tiro.

⁴ A'uu tu ti huá'uteu í ta'ihuaamua'a. A'uu tu ti huá'a jamuan a'uteájturaa aráhua'apua xicaj jetze. Aj pu i xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti'itíj hua'utá'ixa a'ímej. A'íj mú jín raatá'ijmijraaca ti nu'u caí á'ura'ani a'íjna í Pablo a'ujna Jerusalén.

⁵ Tʼíj teja'uré'ene aráhua'apua xicaj jetze, aj tu ti a'ucíj. Naíimi'i í mej té'atzaahuate'e, majta í mej hua'atévi'itín, majta í huá'ayaujmua'a, a'úu mú tajaútuua ti ja'u'ástimee chajta'a jetze. A'uu tu títunutaxi ja'apuaíri japua, tej ti raatéjhuauni í Dios jemi. ⁶ Tetʼíj ti hua'utateúute'e, aj tu ti atéeci í baarcu jetze. Majta me'ín í mej á taje'evá'atuaa, a'úu mú huaré'aci.

⁷ Tetʼíj huiráaci te'újna Tiro, teuche'e tu huajú'ucaa baarcu jetze. Tetʼíj ti te'uun a'ará'a te'újna Tolemaida. Tetʼíj ti hua'utateújte í ta'ihuaamua'a. Teajta te'uun huá'a jamuan

a'uteájturaa sei xicaj. ⁸ Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa í Pablo. Teajta iteen i tej jamuan á'ujujhua'ane'e, teajta tu jamuan a'ucíj. Tetí'ij ti aitacíj a'u ti pújme'en, chajta'a ti ayén teja'arájtehuuaa tijín Cesarea.

A'uu tu a'ará'a áa ti é'eche a'íjna í Felipe ti tejá'uxajtan teite tzajta'a. A'ii pu a'ín pú'een seíj í mej aráhua'apua ará'ase í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. A'uu tu a'uteájturaa te'íjna jamuan í Felipe. ⁹ Muáacuaca pu tiyaúumua'a júucajtacan mej caí xi víche'e. A'íi mú tí'ixajtaca'a niuucari jime'e ti Dios raateájtuaa huá'a jemi.

¹⁰ A'uun tu á'atee yee pua'an xicaj tí'ij seij á e'iré'ene ti ayén ántehuaa tijín Agabo. A'uu pu e'erájraa a'ujna u Judea. A'ii pu píríci a'íjna í Agabo seíj ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

¹¹ U pu a'uvé'emej ti ij támua'areeri'i. Aj pu i ra'avé'existaca'a í Pablo í puaaseájre'ara'an. Tí'iquí a'íjna jín ra'amuáají'icie í íicájra'an jetze, ajta í muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu hui tí'ixa í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'íjna ti jime'en yee, mej nu'u ra'amuáají'icie sin a'íjna jime'e í puaaseájre'ara'an a'ímej í mej Israel jetze ajtáme'ecan a'ujna Jerusalén. Majta nu'u hua'utátuiire'ecin a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

¹² Tetí'ij ráanamujri'i te'íjna, iteen, majta a'íime í mej Cesarea é'eme'ecan, naími'i tu raatajé ti nu'u caí a'uun á'ume'en.

¹³ Aj pu i ayén tiu'utaniú í Pablo tijín:

—¿A'íiné 'een jín siyen tiú'ujyein, seajta a'ij pua'a tité'ujmuajte ineetzi jime'e? Niché'e hui huámí'ini.

Ayee nu té'enca'ane mej na'amúáji'ici'en, neajta nej huámi'ini ne'újna Jerusalén ne'íjna jime'e nej ravaire'e í tavástar'a í Jesús. —Ayee pu titaatá'ixaa a'íjna í Pablo.

¹⁴ A'iné catu raatáviicua'iri'i tej ra'antimuá'itin, tetí'ij ti raatá'a ti u á'ume'en. Ayee tu tiraata'ixaa tíjín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen a'ij ti tí'ijxe'eve'e í tavástar'a.

¹⁵ Teajta á'iyen huátacate. Tetí'ij ti te'uun a'ujnéj a'ájna Jerusalén. ¹⁶ Seica í mej té'atzaahuat'e í mej Cesarea é'eme'ecan, a'íi mú a'ujnéj ta jamuan. Ajta seij ti huá'a jetze ajtém'e'ecan í mé Chipre é'eme'ecan, ayée pu ántehuaa tíjín Mnasón. Pu'uri á'atee temua'a ti té'atzaahuat'e. A'uu tu e'eraíxanche'e a'u ti é'eche a'íjna.

Tí'ij nu'u Pablo ye'uvé'emuaareca'a a'íjna í Jacobo

¹⁷ Tetí'ij te'uun a'ará'a, naa mú rí'i tita'ancuré'evi'iti í ta'ihuaamua'a. Jé'ecan mú huataújtemua'ave. ¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee pu Pablo ta jamuan u á'ume tej ti ye'uvé'emuaare te'íjna í Jacobo. Majta í vaujsi, naími'i mú a'uun a'uté'uuca'a.

¹⁹ Aj pu'i Pablo hua'utateújte. Tí'iquí ayén ti-hua'utá'ixaa naíjmi'ica a'ij ti tí'itíj huaríj a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'íjna jime'e ti Dios jetze ruca'ané a'íin í Pablo, ayén Dios jetze te'araújca'anejca'a. ²⁰ Matí'ij ráanamujri'i, aj mú mi rí'i tiraatá'a í Dios. Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa me'íjna í Pablo tíjín:

—Casi'i, ta'ihuaara'a, a'iné a'íime í mej Israel jetze ajtém'e'ecan, mu'iití mú hui té'atzaahuat'e,

majta, naími'i mú raxí'leve'e ti ja'atí ayén huárini a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í yu'uxari jetze a'ijna í Moisés teecan ti ra'uyú'uxaca'a. ²¹ Majta miyen ti'ixa pej nu'u tihuá'amua'ate a'ímej í mej Israel jetze ajtémel'ecan, í mej majta seíj chuéjra'a japua é'eche, mú'ee pej nu'u piyen tihuá'amua'ate mej nu'u caí miyen rijca a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'ijna í Moisés, mej nu'u caí ra'antisíjchixi'i í hua'anavij í huá'ayaujmua'a, majta nu'u caí ra'ará'asten í tayel'irá.

²² ¿A'iné tena'a tíjrini?, a'iné mat'íj ráamua'aree í teite pej yé uvé'ene, aj mú mi tiújseire'esin.

²³ 'Patá'aj piyen huárini a'ij tej timuaatá'ixaate'esin iteen. Muáacua mú yé muaaté'uu í teteca, í mej ti'itij jín te'ataújratziiri'i í Dios jemi. ²⁴ Patá'aj huá'anvi'itín pe'újna teyujta'a pej pi huá'ajejcuare'en huá'a jamuan, pajta tiu'unáachita í mej huá'ajijve'en. Aj pu hui xaa ri'irísta a'ame mej caújyaxi'in. Aj mú mi ramua'aréren ti caí ayén ti'ayajna a'ij mej timuaatá'ixaa mú'eetzi, sino pajta pej mú'ee ra'ará'astejsin í yu'uxari.

²⁵ 'Majta í mej caí Israel jetze ajtémel'ecan, tu'uri tíhua'uta'ítí'iri'i tej tiyen raaxí'epi'intare mej caí hua'ira'a cua'aca mej ráamuai'ivajtac'a. A'í pu hui xaa ri'irí mej ráacua'ani í mej caí ráamuai'ivajtac'a. Aru, camu nu'u majta xúure'e cua'aca, majta caí racua'aca í huá'ire'ara'an í mej racácu'a'imín. Majta caí tiú'ujxana'acira'a í teteca 'uuca jamuan í mej caí hua'atévi'itín, majta í 'uuca, mej nu'u caí seica anteána'axcan í teteca í mej caí huá'acina'ajmua'a pú'een.

Mej nu'u raatéevi'i me'íjna í Pablo u teyujta'a

²⁶ Yee ruijmua'ate'e yee, Pablo pu huaja'uví'iti a'ímej í teteca. Ajta huaújjejuare huá'a jamuan. Aj pu í teyujta'a a'uteájrupi ti í hua'utá'ixaate'en í mej tí'aijta a'ujna mat'í'ij ra'antipua'ajte'en í mej rujéjuare'en, majta me'íjna jín miyen huárini mej tiú'umuai'ivejta, seij ajta seij.

²⁷ Tí'ij ari tímua'a antipua'arijme'eca aráhua'apua xicaj jetze, seica í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'íi mú raasej a'íjna í Pablo a'ujna teyujta'a. A'íime a'úu mú é'eme'ecan tíj na'a a'úu ti huatacá'a u Asia. Mat'í'ij raasej, nainjapua mú hua'utá'ixa í teite. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej huataníniu'ucacu, mat'í'ijta mi raatéevi'i.

²⁸ Muaájjuaca'a ca'anín jime'e. Miyen tíjín:

—Mú'een teteca mi sej hui Israel jetze ajtéme'ecan, sataatávaire'e. A'íi pu hui a'íin pú'een í teáata'a ti nainjapua á'uche'ecan, tihuá'amua'ate naíjmi'ica í teite mej nu'u mé rúurieni í taye'irá, majta mej nu'u caí ra'ará'asten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze, majta mej mi miyen a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jime'e í teyuu. Ajta a'íin, seij pu hui griegos uteárujte íiyu teyujta'a, a'íj pu jín auté'itze í taye'irá jime'e.

²⁹ Ayee mú tiu'utaxájtaca'a, a'iné amuacáí mú raasej me'íjna í Trófimo ti Éfeso é'eme'ecan. A'uu mú ya'usej chajta'a, jamuan a'íjna í Pablo. A'íj mú jín miyen tiu'umuá'aj ti a'uun ru'uteárujte a'ujna teyujta'a.

³⁰ Nainjapua í chajta'a, jeíhua mú ru'itzíite'eca'a. Majta cure'eruaáchejye'icaa. Mat'í'ij mi raatéevi'i me'íjna í Pablo. Majta ru'irajáanajraa á pua'acé

a'ujna teyujta'a. Majta á'iyen te'iteáana á ti é'epueerta.

³¹ Mu'uri t'n raajé'icatache'e me'íjna í Pablo. T'í'ij i ráamua'areeri'i a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca ayén tij'n mej nu'u nainjapua rú'itziite'e u cha-jta'a. Ajta a'íjna í xantaaru'u, ayée pu a'íjna te'entiújmua'areereca'a ti t'íhua'uta'a'íjte'en í xantaaru'u í mej seivi'ira'a ará'axcaa.

³² Aj pu i a'í'n xantaaru'u ta'amuájca huá'ajseij í ruxantaaru'ustemua'a, ajta a'í'mej í mej anxíte tí'ajta. Mat'í'ij mi u á'uju'un meruaachijmé'e a'u mej a'uté'uuca'a í teite. Majta me'í'n í teite, mat'í'ij hua'useij me'íjna í xantaaru'u ta'amuájca jamuan í ruxantaaru'ustemua'a, mat'í'ij mi raata-puá'ajtaca'a mej raté'va'ara'a í Pablo.

³³ Aj pu i ajteáxiireca'a í xantaaru'u ta'amuájca. T'í'ij i rajví'i a'íjna í Pablo. Aj pu i raata'a'íjtaca'a mej ra'amuáj'ici'en hua'apuaca jime'e í cadeena. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tij'n:

—¿A'ataani pí'rici? ¿Ti'itájni a'ij huáruu?

³⁴ Majta me'í'n í teite, seica mú miyen seicié títetéjijhuajmé'e, majta seica seicié. A'í'ij pu j'n cáí a'ij tiráamua'areeri'i tzáahuati'ira'a jime'e a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca a'íjna jime'e mej jeíhua téjijhuajmé'e. T'í'ij i raata'a'íjtaca'a mej ra'anján a'u mej e'iráati í xantaaru'u. ³⁵ A'iné jeíhua mú teite, majta ca'anéeri j'n ratáca'aníhua'a me'íjna í Pablo, mat'í'ij mi me'í'n í xantaaru'u huá'ajajni'iri'i. Mat'í'ij mi yá'uchuii me'íjna í Pablo, majta ra'antítuaa me'íjna escaleera jetze ti ajtiú'upu'u í chi'ij jetze.

³⁶ Majta me'ín teite í mej raatavén, ayée mú mauj títetéjjhuajmé'e tijín:

—Xá'ajajni'iri'i, ché'e huámi'ini.

T'íj nu'u Pablo rujapua huataniú

³⁷ Matí'ij ru'uteáruute'esime'eca me'íjna í Pablo a'u mej e'iráati í xantaaru'u, tí'iqui a'ín Pablo tiraata'íhua'uri'i a'íjna í xantaaru'u ta'amuájca tijín:

—¿Ni pecaí neetá'aca nej a'atzu timuaatá'ixaate'en?

Ajta a'ín xantaaru'u ta'amuájca, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—¿Ni mú'ee peraayí'iti í hua'aniuuca í griego?

³⁸ ¿Ni pecaí pe'ín pú'een í pej Egipto é'eme'ecan, í pej pauchén huá'ítziite'eca'a í teite mej mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pírici í pej huaja'uví'iti muáacua ví'ira'a mej tí'itecui'ica pe'újna a'u ti caí é'e tí'itáj?

³⁹ Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mi neajta, nee nu Israel jetze ajtéme'ecan. A'u nu é'eme'ecan a'ujna Tarso, chajta'ana ti jeíhua ruxe'eve'e a'uun ti huatacá'a u Cilicia. Jéihua nu muahuavii pej naatá'an nej tihua'utá'ixaate'en í teite.

⁴⁰ Aj pu i xaa raatá'a ti tihua'utá'ixaate'en. Aj pu i Pablo huatéechaxi a'íjna escaleera jetze. Ru-muájca'a pu jín hua'utá'íjmaijri'i mej caí ché'e téjjhuajme'en. Matí'ij caí ché'e e'íjtéruaasime'eca, aj pu i hua'aniuuca jín tihua'utá'ixaa í hebreo. Ayen tijín:

22

1 —Ne'ihuaamua'a, seajta nevaújsimua'a, xáanamujari'i a'ij nej tejámuaatá'ixaate'esin inee jíme'en.

2 Mat'íj ráanamujari'i ti ayén tihua'utá'ixaa hua'aniuuca jime'e í hebreo, mat'íj mi huateápua'areca'a temua'a naa.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo tijín:

3 —Nee nu hui Israel jetze ajtémecan. A'uu nu ja'unú'ihuaca'a a'ujna já'ahua'a Tarso a'úu ti huatacá'a u Cilicia. Aru, ayuu nu huavé'ese yú Jerusalén. Netihuánmua'ate ne'íjna jemi í Gamaliel, ti tejténamujraca'a í yu'uxari jetze ájcali ti imuá'é'eme'ecan. Ayee nu hui nee tiú'uvai jemin í Dios nain jime'e í nexí'evi'ira'a setíj mú'een rici íjii. ⁴ Ja'anáj imuá nu a'ij pua'a huá'aruurejca'a ne'ímej í mej té'atzaahuatete'le a'íjna jime'e í niuucari í mej jetzen huajú'ucca. Nehua'utavén ajta nena'a caí huá'ucuii. Neajta naíjmi'ica huavívi'i í teteca, neajta í mej 'uuca nej ni hua'iteáanan.

⁵ A'íjna ti tihuá'a'ijte'le a'ímej í mej tí'ivaire'le teyujta'a, majta a'ímej í vaujsi, naími'i mú hui ramua'aree í mej yu'uxari naatapíj nej ni huaja'uvé'ejajpuan u Damasco í ta'ihuaamua'a í mej Israel jetze ajtémecan nej ni tiu'utátuiire'en. A'uu nu á'ume nej ni hua'uvívi'iran nu í mej té'atzaahuatete'le, neajta u huája'arájajpua neyujna Jerusalén tej ti puaíjtzi hua'utá'an.

*Pablo pu tihuá'a'ixaate'le a'íjna jime'e ti a'ín
tavástarara'ra'antíhua'u
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)*

6 'Netí'ij ni ne'uun aumé'ecaa juye jetze. Nu'uri tímua'a antenésime'eca ne'újna Damasco a'atzaj cumu tacuarixpua. Ca'anacan pu hui taij huatátaaxi inee jemi. Júte'e pu e'icátatzave'e ca'anín jime'e. 7 Netí'ij ni ca'anacan á e'erájve á chuaata'a. Neajta á'iyen ja'ati huánamuajri'i ti ayén tinaatajé tijín: “Saulo, ¿a'iné 'een jín piyen a'ij pua'a neruure?”

8 'Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tijín: “¿A'ataani pej pírici mú'ee, nevástara'a?” Ajta ayén tinaatá'ixaa tijín: “Nee nu nu'u hui a'ín pú'een Jesús nej Nazarét é'eme'ecan, nee nu a'ín pú'een í pej a'ij pua'a neruure.”

9 'Majta me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'í mú majta raasej í taij, majta tiu'utátziin. Mi majta, camu ráanamuajri'i í ja'ati ti naatajé.

10 'Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tijín: “¿A'iné ti'itíj neruuren, nevástara'a?”

'Ajta a'ín tavástara'a, ayée pu hui tinaatá'ixaa tijín: “Ájchesi, aricu a'ujna u Damasco. A'uu mú muaatá'ixaate'esin nain a'ij pej ye'í huárini.”

11 'Neajta aracúuni'i na'araa í taij jime'e. A'íj mú jín me'ín í mej ne jamuan huajú'ucaa, a'í mú nejaútuaa u Damasco.

12 'Seij pu a'uun a'utéveeca'a a'ujna ti ayén ántehuaa tijín Ananias. Nain pu jín ra'ará'aste í ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Moisés teecan. Rí'í mú tiraatajé naími'i í mej Israel jetze ajtéme'ecan í mej a'uun é'echejca'a a'ujna Damasco. 13 Mu pu a'uvé'emej ti náamuare a'íjna. Aa vejli'i pu ne jemi huatéechaxi. Aj

pu i ayén tinaatá'ixaa tijín: “Ne'ihuaara'a, Saulo, patá'aj atanéri puá'ara'ani.”

Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj nu ni atáneerica'a na'araa. ¹⁴ Ajta ayén tinaatá'ixaa tijín: “Hua'aDioj í tavaújsimua'a teecan, a'í pu nu'u hui mua'avé'evi'iti mú'eetzi pej pi ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e, pajta raseijran a'íjna ti caí ja'anáj ti'itij jín auteájturaa í Dios jemi, pajta ranamuajran a'ij ti ti'itij ti'ixa. ¹⁵ Mú'ee pe á'uche'ecane'e pua'amé teite tzajta'a pe'íjna jetze me'ecan í tavástara'a. Mú'ee pe nu'u hui huá'a'ixaate'e pua'amé a'ij pej peri tiu'uséij, pajta í pej peri ráanamujri'i. ¹⁶ Ajta íjii, ¿ti'itáni pauj chu'eve'e? Ájchesi, é'e huá'amua'i'ihuachi, pajta raatajéeven niuucajtze'en í tavástara'a ti ij a'íin timuaatá'uuni'i í pej jín auteájturaa í Dios jemi.” Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

Pablo pu tihua'a'ixaate'e ti Dios a'íjna jín ra'antíhua'u ti ij tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan

¹⁷ 'Netí'ij ni neyun a'uvé'emej yú Jerusalén. Teyujta'a nu a'uteájrapi nej ni Dios jemi tiu'utáne'uuni'i. Neajta á'iyen tiú'umaaraca'a. ¹⁸ A'íj nu hui tavástara'a huaseíj, ti nu'u ayén tinaatá'ixaa tijín: “Ca'anacan, á'ura'a ayujna Jerusalén a'iné camu muá'antzaahuat'esin a'ij pej tihua'utá'ixaate'esin ineetzi jetze me'ecan.”

¹⁹ 'Aj nu ni niyen tiraata'ixaa tijín: “Nevástara'a, a'í mú ramua'aree í nej á'uche'ecane'e hua'atáyujta'a á, neajta méyee, neajta hua'iteána í mej té'atzaahuat'e mú'eetzi jemi, neajta hua'utéevajxi. ²⁰ Majta ramua'aree nej ne'uun

a'utéveeca'a ne'újna matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban í ti tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Nee nu hui tiu'utá'a ne'íjna jime'e mej raajé'ica. Neajta tiú'ucha'íí í tihua'acíixu a'ímej í mej raajé'ica.”

²¹ 'Mí ajta a'íin tavástara'a, ayée pu tinaatá'ixaa tijín: “Aricu, a'iné nemuaata'ítí imuá teite tzajta'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.” —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

Ti nu'u a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'í pu racha'íca

²² Maúche'e mú ráanamujri'í. Aj mú mi autéjhuii mej huatejíhuajra'ani. Miyen tijín:

—Xá'anvi'itichi setá'aj raajé'ica. Tena'ajtzí raata'aíjtache'e mej raajé'ica.

²³ Jé'ecan mú téjjhuajmé'e. Majta tiú'ujcíixu, júte'e mú tejá'uhua'anáa, majta chuej eiré'aratzí. Júte'e mú tejá'uhua'anáa. ²⁴ Majta mauj téjjhuajmé'e, ajta a'íin xantaaru'u ta'amuájca, a'í pu hua'uta'aíj mej ru'uteájtuaani u téte'e a'u mé é'eche í xantaaru'u. Ajta tiu'uta'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxi'in, majta tiraa'íhua'uran me'íjna í Pablo mej mi ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen títetéjjhuajmé'e í teite. ²⁵ Matí'ij mi ra'atéejí'icie mej mi ra'iré'avajxi'in.

Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa í ti ti'itéjvee ti áa a'utéjvee ayén tijín:

—¿Ni ayén tejamuaatá'aca í á'amuaye'ira sej si na'iré'avajxi'in ineetzi i nej ne'uun Roma jetze e'ejtémecan? Mí majta caí xi miyen tiraaxí'epi'íntare mej puaíjtzi naatá'an ineetzi.

26 Ajta a'ñn ti anxíte tí'aijta, tí'ij ráanamujri'i a'íjna í Pablo, a'úu pu á'ume a'íjna jemi xantaaru'u í ta'amuájca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—¿A'íné pena'a píjrini a'íjna jime'e í ja'ati? A'u u pu chajta'a é'eme'ecan Roma ti e'ejtémecan.

27 Aj pu i a'ñn í xantaaru'u í ta'amuájca, á e'iré'ene í Pablo jemi. Tí'iquí ayén tiraata'íhua'uri'i tíjñ:

—Naatá'ixaate'e. ¿Ni pe'uun é'eme'ecan chajta'a ti Roma e'ejtémecan?

Aj pu i Pablo ayén tiu'utaniú tíjñ:

—Jee.

28 Aj pu i a'ñn í xantaaru'u í ta'amuájca ayén tiraata'ixaa tíjñ:

—Jeíhua nu tiu'unájchitaca'a inee nej ni huatenromáanota.

Tí'ij i ayén Pablo tiraata'ixaa tíjñ:

—Ni'i romano inee a'íné a'úu nu ja'unú'ihuaca'a.

29 Majta me'ñn í mej raata'íhua'uri'i, aj mú mi avé'eci rujímua'a. Ajta a'ñn xantaaru'u í ta'amuájca, a'ñn pu miijmu tiu'utátziin tí'ij ráamua'areeri'i ti aiteújna a'íjna í Pablo, í ti a'uun Roma ajtémecan.

Tí'ij nu'u a'ñn xantaaru'u í ta'amuájca, a'ñn pu nu'u ya'ujáj huá'a jemi í jueesi

30 Yee ruijmua'ate'e yee, ajta a'ñn xantaaru'u í ta'amuájca, ayé pu tí'ijxe'eve'eca'a ti ráamua'aree a'ij mej 'een jín miyen tí'ijxajtzi'i í Pablo a'ñme í mej Israel jetze ajtémecan. Tí'iquí ra'uxíjte. Ajta hua'uta'aíj mej nu'u tiújseire'en a'ímej í mej tí'aijta

u teyujta'a, majta í jueesi. Aj pu 'i ya'ujáj a'íjna í Pablo. Tí'iquí huá'a jemi á yaúutuaa.

23

¹ Tí'ij i hua'useíj í Pablo a'ímej í huá'a jueesi í mej e'etiújseire'eca'a. Tí'ij i ayén tihua'utá'ixaa tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, tíj na'a nej ché'e temuaísta, tíj na'a ti yú e'iré'ene nain nu jín te'ará'aste. Canu hui tí'itij jín auteájturaa í Dios jemi.

² Aj pu i a'íin Ananias, í ti tihuá'aijte'e a'ímej í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, a'íi pu hua'uta'aj mej ra'ancájveeni.

³ Ajta a'íin Pablo, ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Dios pu mua'ancávejsin mú'eetzi, mi pej a'ij pua'a tí'itevij. Mú'ee pepu'u pemen huatáca pej pi na'uxíjte'en pe'íjna jetze i yu'uxari. Mi pajta, ayée pej te'uteáturaasin pe'íjna jime'e pej hua'uta'aj mej na'ancájveeni.

⁴ Majta me'ín í mej me'uun e'eré'ete'ecaa, ayée mú tiraata'ixaa tíjín:

—¿A'iné pej pi piyen a'ij pua'a tí'ijree pemíjna í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi?

⁵ Ayee pu tihua'utá'ixaa í Pablo tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, canu ramua'areerca'a ja'ati ti pú'een. Mi ajta tzij a'íin pú'een í ti jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi. Ajta, ti pua'a néjmua'areere, canu niyen tiu'utaxáatache'e, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tíjín: “Capej a'ij pua'a tí'ijxajta pe'íjna ti tihuá'aijte'e í teite.”

⁶ Aj pu i ráamua'areeri'i í Pablo tíjín seica mú pú'eene'e í mej miyen huataújmua'a tíjín saduceos, majta seica miyen tíjín fariseos. Aj pu i ca'anín jime'e hua'utajé tíjín:

—Ne'ihuaamua'a, nee nu fariseo píríci. Huá'a jetze nu huanú'ihuaca'a a'ímej í fariseos. Ijii tí'inexajtzi'i iiyecuí me'íjna jime'e nej rachú'eve'e a'íjna xicáara'an jetze mat'íj huatarún í mi'ichite.

⁷ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u a'íme í fariseos, majta a'íme í saduceos. A'íj pu jín caí ché'e huatári'ristareca'a mej ti'itij huaxí'epi'intare'en mat'íj tiuújje seij ajta seij.

⁸ Majta me'ín í saduceos, ayée mú ti'ixa tijín: “Camu nu'u huatarújsin í mi'ichite.” Majta miyen tijín: “Camu nu'u seíre'e muá'aju'un í xiéjniu'ucare'ara'an mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta seíre'e muá'aju'un í huá'axiejniu'uca a'ímej í meri huácuii.”

Mi majta a'íme fariseos, nain mú jín té'atzaahuate'eca'a. ⁹ Jé'ecan mú jeíhua jíjhuaca'a. Mu'uri jaítze'e jeíhua téjijhuajmé'e. Mat'íj mi seica huatéhuiixi. A'ii mú a'ín pú'een í mej tihuá'amua'ate í yu'uxari jetze. Majta mú me'ín píríci í mej fariseos jetze ajtème'ecan. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna mi ja'ati, capu hui ti'itij a'ij huáruu. Ajta ti pua'a seij ari tiraata'ixaa í xiéjniu'ucari ti tí'ivaire'e ve'ecán jime'e u ta japua ti é'eseijre'e, tiché'e caí jemin niuuca'an í Dios.

¹⁰ Jé'ecan mú jeíhua tiú'urixaate'ecaa. Mu'uri jaítze'e níniu'ucacuca'a. A'íj pu jín tiu'utátziin í xantaaru'u ti anxíte tí'ajta. Ajta ayén tiu'umuá'aj tijín temua'a mú hui tiraatéte'eneaxi'isin a'íjna í Pablo. A'íj pu jín hua'uta'a'áj í xantaaru'u mej

á'uju'un mej mi ru'irávi'itín ca'anéri jime'e, mej mi me'uun rá'anvil'itín a'u mé'éche í xantaaru'u.

¹¹ Se'ij tíca'ari tzajta'a pu a'ín tavástara'a hu-atase'jre vejli'i a'íjna jemi í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:

—Uhuaté'aca'anechi mua'a tzajta'a. Ayájna patíj peri ne jemi tiu'utaniú íyen Jerusalén, ayée pej hui che'atá pena'a teja'utaxájta pe'újna Roma.

Mej nu'u miyen titehuaújxi'epi'íntari'iri'i mej raajé'ica í Pablo

¹²⁻¹³ Yee ruijmua'ate'e yee, seica í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íi mú te'ataújratziiri'i mej raajé'ica me'íjna í Pablo. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'axcaa í teteca. Ayee mú tiu'utaxájta'ca'a tijín: “Camu nu'u tí'icua'ani, ni camu majta ye'en ajta mena'a caí raajé'ica.” ¹⁴ A'uu mú á'uju'un a'ímej jemi í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ímej jemi í hua'avaujsi. Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—Tu'uri hui tiyen tite'etátaratziri'i tej caí ché'e tiú'ucua'ani, ajta tena'a caí raajé'ica í Pablo. Aj tu hui ti tí'icua'ani, teajta ye'en. ¹⁵ Ijii, ayée xu huárini mú'een, majta í seica í jueesi, setá'aj raatáhuavii í xantaaru'u ta'amuájca ti ye'erávi'itín í Pablo, a'íjna jime'e sej si tiu'uta'íhua'u temua'a naa. Teajta iteen, tu'uri rí'i huatarúu tej raajé'ica mat'íj caí xi yé uvé'ene.

¹⁶ Mi ajta, pa'ari'i pu ti'inamuáaraca tí'ij ayén tihua'utá'ixaa. Aj pu 'i a'ín pa'ari'i a'uun á'ume a'u mej'éche í xantaaru'u. Tí'ij i raatá'ixaa a'íjna í Pablo. A'íjna í pa'ari'i, a'íi pu rayauj cu'utzeáara'an í Pablo.

17 Tí'iquí a'ín Pablo se'j huatajé í mej anxíte tí'ajta. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj hui rá'anvi'itín í pa'ari'i a'íjna í ta'amuájca jemi í xantaaru'u. Tí'itij pu raatá'ixaate'esin.

18 Tí'iquí a'ín ti anxíte tí'ajta, ya'uví'iti í xantaaru'u jemi ta'amuájca. Tí'ij i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—A'ijna í Pablo ti aiteánami'i, ayée pu tinaata'a'áj nej nu'u ye'erávi'itín íye mú'etzi jemi ne'íjna i pa'ari'i. Tí'itij pu nu'u muaatá'ixaate'esin.

19 Ajta a'ín xantaaru'u ta'amuájca, ra'amuaví'ira í muájca'are'ara'an jetze. Tí'ij i ya'uví'iti á'ayee. Tí'ij i ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Tí'itájni péne'ixaate'emí'i?

20 Ayee pu tiraata'ixaa í pa'ari'i tíjín:

—A'íime í mej Israel jetze ajtémecan, a'íi mú te'ataújratziiri'i mej muaatáhuavii í Pablo, pej nu'u ruijmua'a rá'anvi'itín huá'a jemi í hua'ajueesi matá'aj nu'u rí'i tiráamua'aree.

21 'Aru, capej huá'atzaahuat'e. Seica mú nu'u rachú'eve'e muá'aju'un me'újna juye jetze aviitzi'i jime'e. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'ase a'íime í teteca. Meraaxí'epi'íntarej runiuuca jime'e mej nu'u caí tí'itij cua'ani, majta nu'u caí ye'en ajta mena'a nu'u caí raajé'ica. Mu'uri rí'i huaújruu. Méjchu'eve'e mu'u mi pej raatá'an ti ayén huárini.

22 Aj pu i í xantaaru'u ta'amuájca raata'íteca'a í pa'ari'i ti á'ura'ani. Amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Capej ja'ati íxaate'e a'ij pej tinaatá'ixaa.

Xantaaru'u pu a'íjna Pablo a'uví'iti a'íjna jemi í tajtuhuan ti ayén ántehuaa tijín Félix

²³ Aj pu i hua'apuaca huatajé í mej anxíte tí'ajta. Tí'ij i ayén tíhua'uta'aíj tijín:

—Huá'ajseire'en í xantaaru'u, a'achú cumu hua'apua ciento í mej ru'icán á'uju'un, majta huaícate japuan tamuáamuata'a mej avé'ete'ete, majta hua'apua ciento í mej chun tiu'f'isin. Setá'aj á'uju'un se'újna Cesarea íjii tíca'a a'atzaj aramuáacua jetze pu teuumé'eca í tíca'ari.

²⁴ Ajta hua'utá'ixa tijín:

—Seajta seíj té'esiirate'en í cahuaayu'u í Pablo ti japuan ave'ecaí a'umé. Setá'aj se'uun yeúutuaani í tajtuhuan jemi ti ayén ántehuaa tijín Félix. Caxu ja'ati tá'acare'en ti a'ij raruuráa.

²⁵ Ayee pu tiraata'ítí'iri'i a'íjna í Félix tijín:

²⁶ “Claudio Lisias, í tajtuhuan ti jeíhua ruxe'eve'e. Ayee nu muateujte'e mú'ee Félix mi pej tajtuhuan jín ti'itájvee, mi pej jeíhua axí'eve'e. ²⁷ A'ímej í mej Israel jetze ajtémecan, a'íj mú raatévi'i me'íjna í tevi. Méje'icatache'e mú, aru nee nu a'uré'ene nehua'antí'ití í nexantaaru'ustemua'a. Nee nu japuan huaníú a'iné neráamua'areeri'i ti a'ín romano pú'een. ²⁸ Neyá'uví'iti huá'a jemi í jueesi í mej tí'ixi'epi'intare'e a'iné néjmua'areerimi'ica'a a'ij mej 'een jín tí'ijxajtzi'i.

²⁹ “Netí'ij ni ráamua'areeri'i mej me'íjna jín tí'ijxajtzi'i me'íjna jime'e í ruye'irá. Capu tí'itíj jín auteájturaa í mej jín raajé'ica nusu í mej jín ra'íteáanan a'íjna í ja'ati. ³⁰ Aru netí'ij ráamua'areeri'i mej seica í mej me'uun Israel jetze ajtémecan, a'íj mú nu'u te'ataújratziiri'i

mej raajé'ica, netí'ij ni muaata'íti'iri'i ne'íjna í tevi. Neajta nu hua'uta'a'áj í mej tí'ijxajtzi'i mej mú'eetzi huatá'ixaate'en í mej jín tí'ijxajtzi'i." Aj pu 'i a'íjna huata'íti'iri'i í tajtuhuan.

³¹ Majta me'ín xantaaru'u, ayée mú ráaruu a'ij ti tihua'utá'ixaa í xantaaru'u ta'amuájca. Tíca'a mú ya'uví'iti me'íjna í Pablo. Matí'ij mi me'uun ya'uré'eneijte a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Antipatris.

³² Yee ruijmua'ate'e yee mú a'ucíj í mej ta'avé'ete'ete me'íjna Pablo jamuan. Majta í mej ru'icán huajú'ucaa, a'íí mú huaré'aci a'u mej é'eche í xantaaru'u. ³³ Matí'ij a'ucané me'újna Cesarea í mej avé'ete'ete, matí'ij mi raatátui me'íjna í yu'uxari, majta me'íjna í Pablo.

³⁴ Ajta a'ín í tajtuhuan tí'ij ra'ancuré'epi í yu'uxari, aj pu i ra'ujíjve. Ajta á'iyen a'íjna Pablo tiu'uta'íhua'uri'i ayén tijín:

—¿Tí'itáni chuéjra'a japua pé'eme'ecan?

Tí'ij i ráamua'areeri'i ti a'uun Cilicia é'eme'ecan.

³⁵ Aj pu i ayén tiraata'ixaa tijín:

—Aj nu muánamuajran matí'ij yé uvé'enen í mej tí'itij jín mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e.

Aj pu 'i raata'aíjtaca'a mej nu'u ráacha'íin í polisi-
iya a'ujna a'u ti Heródes e'irájca.

24

Tí'ij nu'u Pablo rusej rujapua huaniú a'íjna jemi í Félix

¹ Anxíj xicaj pu teuumé'eca, tí'ij a'íin í Ananias í ti tí'aijta u teyujta'a, a'íí pu a'ucané a'ujna Cesarea a'ímej jamuan í hua'avaujsi, ajta seíj ti abogado

píríci. Ayee pu ántehuaa a'íjna tijín Tértulo. A'íi mú til'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte a'íjna í Pablo í tajtuhuan jemi. ² Mat'íij u ya'utajé í Pablo, aj pu i a'íin Tértulo a'utéjche ti tiraaxájtzi'i. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Félix tijín:

—Tu'uri hui jeíhua rí'i til'itechée naa taxiéehua pajta pauj mú'ee tí'ita'aijte'e. Jéihua pej rí'i tirájteuve é'e tzajta'a tetá'aj jaítze'e rí'i yee til'itechéjme'eni. ³ Nain tu teri ancuré'a. A'íj tu jín naa titaatátemua'ave nainjapua. Rí'i tu timuaatá'aca mú'ee Félix pej i'i tajtuhuan, pej jeíhua naa rí'i tí'iruure. ⁴ Aru tetá'aj caí máaj muá'itzee, ayée nu tí'imuahuvii pej a'atzu huatá'an í ca'aníjra'a pej a'atzu táanamua tej timuaatá'ixaate'esin.

⁵ 'Ja'iné amíjna mi tevi, jeíhua tu'uri hui tirájteuri'iri'i ti tí'itziita íiyen chaanaca japua. Nain japua pu ca'anéjri hua'utá'a í teite í mej Israél jetze ajtème'ecan mej mi huaujné'usi'ite'en. A'íi pu ajta antiújmua'aree a'ímej jime'e í mej rá'atzaahuate'e me'íjna ti Nazarét é'eme'ecan. ⁶ Ajta a'íi pu huataújtese ti raatéxieehuata í teyuu. A'íj tu hui jín rajví'i. Ayee tu tí'ijxe'eve'eca'a tej puaíjtzi raatá'an a'íj ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.

⁷ 'Ajta a'uun ti ta'amuájca, a'íjna í Lisias, a'íi pu a'uun a'uteájrupi. Tí'ij í tá'ajajni'iri'i ca'anéeri jime'e. ⁸ Ajta ayén titaatá'ixaa tijín mej mú'etzi jemi a'uvé'uju'un í mej tí'ijxajtzi'i. Tí pua'a nu'u mú'ee asej petiraa'íhua'u, aj pej xaa ramua'aréeren ti ayén ti'ayajna nain í tej jín til'itíj jín jetzen tí'ijpua'ajte'e. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Tértulo.

9 Majta me'ín í mej a'uté'uuca'a í mej Israel jetze ajtéme'ecan, a'íí mú majta naími'i miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee pu ti'ayajna.

10 Aj pu i a'íín tajtuhuan rumuájca'a jín tiraata'ixaa a'íjna í Pablo ayén tijín:

—Patá'aj hui tiu'utaxáj.

T'íij i Pablo ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—R'íi pu hui tinaatá'a nej huatánne'a inee, a'iné néjmua'aree tijín juees pej pírici a'íjna chuéjra'a japua. Pepu'uri á'atee pej juees pírici. 11 ¿A'iné tí'iri'iri pej ráamu'a'aree ti ayén ti'ayajna? Auchén pu tamuáamuata'a japuan hua'apua xicaj á'atee nej a'án a'ujnéj án Jerusalén nej ni r'íi tiraatá'an í Dios.

12 'Majta a'íime í mej tí'inexajtzi'i, mat'íij naa-teevi'i, canu hua'ajteá'axi'ica'a í teite a'ujna teyu-jta'a ti ve'ée tzajta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca mej huataníniu'ucacun a'ujna teyu-jta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca ne'újna u chajta'a. 13 Amíime mi teite, camu majta a'ij tirájteusin í mej jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

14 'Ayee nu'u xaa tí'imua'ixaate'e. Nee nu hui ravaire'e í Dios í mej raná'amiche'e í nevaújsimua'aci'i. Nee nu ravaire'e ne'íjna jime'e í ye'irá í mej jetzen huajú'ucaa. A'ijna jime'e í neye'irá, ayée mú ti'ixa amíime tijín nesej nu a'ij tirájteu. Mi neajta, canu. Nain nu hui ántzaahua a'ij ti ye'í té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze í ti te'anxívi, neajta nain a'achú mej caj ra'uyú'uxaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

15 'Ayee nu hui neajta inee tirájxe'evi'ira'a í Dios jemi, mat'ij amíime ne'íjna jime'e mej huatarújsin

í mi'ichite tzajta'a í mej meri huácuii, a'íime í mej rí'í tí'iteteítestaca'a, majta a'íime í mej a'ij pua'a titeetiújcha'íica. ¹⁶ Aj nu hui jín tí'itese'e nej niyen rí'éene'e mé né'uche'ecane'en í Dios jemi, neajta huá'a jemi í teite.

¹⁷ 'Tí'ij teuumé'eca a'achú pua'an nine'ira'a nej á'uche'ecan nej ni tumin hua'utá'an í neteítestemua'a, neajta tiu'utámuaí'ivejtan í Dios jemi. ¹⁸ Netí'ij ni u e'ehuánjejuare a'ij ti té'axa í taye'irá jime'e í yu'uxari jetze. Ayee nu rijcaa matí'ij seica taaseíj me'újna teyujta'a ti ve'ée.

¹⁹ 'A'íi mú me'ín pú'eene'e í mej me'uun é'eme'ecan a'uun ti huatacá'a a'ujna Asia. Camu jeíhua á é'teítestaca'a ineetzi jemi, camu majta rú'itziite'eca'a. Ti pua'a ti'itíj a'ij meté'umua'areere ineetzi jemi, miché'e me'ín yé ve'er'éenen mú'eetzi jemi mej mi me'íjna jín ne jetze te'ujpuá'ajte'en. ²⁰ Na'ari caí, miché'e memín mi mej yé huaté'uu raataxáj ti'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij ne'uun a'utéveeca'a huá'a jemi í huá'a jueesi.

²¹ 'Tij caí hui a'íi pú'een í ti'itíj í nej jín auteájturaa netí'ij u a'utéveeca'a huá'a jemi, netí'ij ni huajíjhuaca'a niyen tíjín: “Mú'een xu tí'inexajtzi'í íjii se'íjna jime'e í nej té'atzaahuat'e a'íjna jime'e mej nu'u majtáhua'a huatarújsin í mi'ichite.” —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo.

²² Tí'ij Félix ráanamujri'i, capu ra'aránajcheca'a ti raaxí'epi'íntare'en. A'iné a'íi pu rú'umua'areereca'a a'ij ti éene'e í hua'aye'ira í mej té'atzaahuat'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—Che'e mi'i uvé'enen í xantaaru'u í ta'amuájca a'íjna í Lisias. Aj nu temua'a naa tí'ijmua'areeren a'íjna í sej jín tí'ijxajtzi'i mú'een.

²³ Aj pu 'i Félix a'íjna huata'áij í xantaaru'u ti anxíte tí'aijta ti auj racha'íca a'íjna í Pablo. Ajta nu'u a'atzu raatá'an ti á'uche'ecane'en ruse'ij. Ajta mej ráamuaare í amiigustemua'ame'en, majta ti'itíj tiraatá'an ti tirá'aturaate'e. Ajta a'íjna í Félix, aj pu i á'uraa.

²⁴ Tí'ij teuumé'eca a'achú pua'an xica, ajtahua'a pu uvé'ene a'íjna í Félix, ajta jamuan íra'ara'an ti ayén ántehuaa tíjín Drusila. A'íi pu Israel jetze ajtéme'ecan. Tí'ij i raata'aíjtaca'a í Pablo ti i a'íin tiraata'íhua'u a'íjna jime'e ti pua'a ja'ati rá'atzaahuate'e a'íjna í Jesús, ti i'í Ciríistu'u.

²⁵ Pablo pu ayén tiraata'ixaa ti ayén tiú'ujxe'eve'e ti ja'ati ayén huárini í ti i'í xí'epil'in jime'e naíjmi'ica jemi, ajta nu'u ti rí'i hua'utécha'íin. Pablo pu ajta ayén a'íjna tiu'utá'ixaa a'íjna í Félix ti Dios ayén puaijtzi tihua'utá'asin a'íime í mej yen seijre'e íiyen í chaanaca japua. A'íj pu jín tiu'utátziin a'íjna í Félix. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Patá'aj á'ura'ani íjii. Nemuaatájeevi hui neajtahua'a netí'ij huatáci'ipe. Aj nu ni muánamujran neajtahua'a.

²⁶ Mi ajta a'íin Félix ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti Pablo tumin raatá'an a'íjna jime'e ti raatátuaani. A'íj pu jín jeíhua pu raata'aíjtaca'a ti tiu'uxáj jamuan. ²⁷ Tí'ij teuumé'eca hua'apua nine'ira'a, tí'iqui Félix airájrara ti ti'itéveeca'a tajtuhuan jime'e. Tí'iquitá'i sej te'enteájrapi tajtuhuan jime'e. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Porcio Festo. Ajta a'íin í Félix,

ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a ti ri'éene'e huateáturan a'ímej jemi í mej Israel jetze ajtémecan. A'íj pu jín caí raatátuaa í Pablo.

25

T'íj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a í Festo jemi

¹ Aj pu 'i Festo a'uun a'ará'a a'ujna tí'ij te'enteárute tajtuhuan jime'e. Huaíca xicaj pu á'atee a'ujna Cesarea. Aj pu 'i a'ujnéj a'ájna Jerusalén. ² Majta me'ín í mej tihuá'ajjte'e u teyujta'a, majta seica í mej Israel jetze ajtémecan í mej ve'ecán jín títetateí, a'íí mú jemin a'uré'ene me'íjna í Festo. Mat'íj mi tiraaxájtzi'iri'i me'íjna í Pablo. ³ Jéihua mú rájhuaviiri'i ti'itíj ti huá'a jetze ruxe'eve'eca'a ti a'íín Festo raata'aíjta mej ya'uvé'evi'itin me'íjna í Pablo. Ayee mú tí'imua'ajca a'ímej mej raajé'ica á já'ahua'a, juye jetze.

⁴ Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Festo tijín:

—Aitenami'i a'íjna í Pablo a'ujna Cesarea. Neajta inee, a'úu nu a'umé'e na'ame ruijmua'a, na'ari aaruijmua'a. ⁵ Miché'e seica u á'uju'un ne jamuan í mej tí'ajjta ve'ecán jime'e mej mi ráamua'aree ti pua'a a'íín Pablo auté'itze ti'itíj jime'e, mej mi me'ín ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

⁶ Ayee pu u é'etee a'achú cumu aráhuaica xicaj, na'ari tamuáamuata'a xicaj a'ájna Jerusalén. Aj pu i a'ucáane a'ujna Cesarea. Yee ruijmua'ate'e yee pu a'ujyeíjxi huá'a jamuan í jueesi. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej nu'u ye'eráajan me'íjna í Pablo.

⁷ Tí'ij a'ín Pablo a'uteájrupi a'ujna, aj mú mi me'ín í mej Israél jetze ajtémecan, a'íime í mej me'uun e'eráaci u Jerusalén, a'íí mú ajteáxiireca'a. Mat'íij mi jeíhua tiraaxájtzi'iri'i me'íjna jime'e tí a'ij pua'a een. Aru capu huatári'iristareca'a mej raataxáj tí pua'a ayén tí'ayajna nusu caí.

⁸ Aj pu í Pablo tiu'utaxájtaca'a tí'ij huateújnán. Ayen tíjín:

—Canu hui tí'itij jín auteájturaa jemin í huá'ayu'uxa í mej Israél jetze ajtémecan ni canu neajta ne'íjna jime'e í hua'ateyuu. Canu neajta tí'itij jín auteájturaa a'íjna jemi í tí tihuá'ajjte'e a'ímej í romanos. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

⁹ Ajta a'ín í Festo, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tí rí'í tiu'uteáuran a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan, tí'ij í ayén tiraata'íhua'uri'i tíjín:

—¿Ni mua'aráanajche pej á'ura'ani pe'ánna Jerusalén neatá'aj ne'ájna ye'uxí'epi'intare'en mú'eetzi jime'e?

¹⁰ Pablo pu ayén tiu'utaniú tíjín:

—Yee nú huatéjvee huá'a jemi í jueesi í mej huaíca í mej ravaire'e í tí tihuá'ajjte'e í romanos. Ayee pu hui tiraavíjte'e sej raaxí'epi'intare'en seyajna a'iné pepu'uri temua'a ramua'aree, canu tí'itij jín auteájturaa a'ímej jemi í mej Israél jetze ajtémecan. ¹¹ Tí pua'a xaa na'uteáturanche'e tí'itij jime'e tí hua'atá'aca mej naajé'ica, aj nu xaa ánca'anénche'e nej huámi'ini. Na'ari caí, tí pua'a hui caí ayén tí'ayajna a'ij mej meri tinaaxájtzi'iri'i, capu ja'ati huataújci'ípua tí neetzi tiu'utátuiire'en huá'a jemi. Némuahuavii tí a'ín raaxí'epi'intare'en a'íjna tí tihuá'ajjte'e í romanos.

12 Ajta a'ín í Festo, a'ímej jamuan pu tiu'uxájtaca'a í mej tirá'ixaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tíjín:

—Mú'ee pe hui rájhuaui ti a'ín raaxí'epi'intare'en í ti tihua'ajjte'e í romanos, a'íjna jemi pe a'umé.

T'íj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'íjna jemi í Agripa

13 Teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj t'íj seij a'uun a'ará'a a'ujna u Cesaarea. A'ii pu a'ín pú'een a'íjna ti rey jime'e ti'itéveeca'a. A'í pu tihua'ajjte'e a'ímej í mej Israel jetze ajtémecan. Ayee pu ántehuaaca'a tíjín Agripa. A'ii pu ajta a'uun a'ará'a a'íjna ti yá'uvi'itín ti ayén ántehuaaca'a tíjín Berenice. A'uu mú a'uvé'uju'un mej mi raatateújte'en me'íjna í Festo. 14-15 A'iné jeihua mú u á'ateeri me'újna, Festo pu raatá'ixaa a'íjna í rey a'íjna jime'e í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tíjín:

—A'íjna t'íj hui Félix airájraa í ti jín ti'itéveeca'a, net'íj ne'újna á'ucatii u Jerusalén, a'íime í mej tí'ajta huá'a teyujta'a, majta hua'avaujsi í mej Israel jetze ajtémecan, a'í mú ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Pablo. Majta á'yien néjhuaviiri'i nej puaíjtzi raatá'an. 16 Ayee nu tihua'utá'ixaa ne'íjna jime'e ti caí taatá'aca í hua'aye'ira í romanos tej tiyen puaíjtzi raatá'an í Ja'atij ti a'ín huámi'ini. Amuacá pu ayén tiú'ujxe'eve'e ti a'ín ja'ati tiu'uxáj huá'a jamuan í mej ti'itij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e ti rusej runiuuca jín huateújnan.

17 'A'íj nu hui jín, mat'íj mú a'uvé'uju'un neetzi jemi, canu a'achú á'atee, sino yee ruijmua'ate'e

yee nu a'ujyeíjxi huá'a jamuan í jueesi. Netí'ij ni raata'aíjtaca'a mej rá'anvi'itín í Pablo. ¹⁸ Majta me'ín í mej ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte, matí'ij autéjhui mej tiu'utaxáj, camu me'íjna jín jetzen te'ujpuá'ajte a'ij nej tí'imua'ajca. ¹⁹ A'ii mu'u jín tiraaxájtzi'iri'i me'íjna jime'e í ruye'irá, ajta a'íjna í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tíjín Jesús. Mi ajta a'ín Pablo ayén ti'ixa tíjín: “Aúche'e pu nu'u ruuri a'íjna í Jesús.”

²⁰ 'Ja'iné canu a'atzu rájteu a'ij nej ye'í huárini ne'íjna jime'e, netiraata'íhua'uri'i ne'íjna í Pablo ti pua'a u á'uye'imi'i a'ánna Jerusalén mej mi ye'uxí'epí'intare'en me'íjna jime'e. ²¹ Tí'iquí a'ín naatáhuaviiri'i ti a'ín hui raaxí'epí'intare'en í ti tí'ita'ajte'e itejmi i tej romanos pú'een. Netí'ij ni raata'íteca'a ti aiteánami'íhua, ajta caí capu rí'iri nej raata'íte ne'íjna jemi í ti tí'ita'ajte'e.

²² Aj pu i a'ín Agripa ayén tiraata'ixaa tíjín:

—Na'aráanajche hui nej ráanamua inee ruséntacan.

Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Festo tíjín:

—Ruijmua'a pej hui ranamuajran.

²³ Yee ruijmua'ate'e yee pu a'uun a'ará'a a'íjna í Agripa, ajta a'íjna í Berenice, ajta a'íjna í Festo. Jéihua mú á'ujtzaahuate'eca'a. Matí'ij mi me'uun a'uteájrupi huá'a jamuan í mej vivejmé'en jín títetate'í xantaaru'u, majta í mej ye'eráaja me'íjna í Pablo. ²⁴ Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Festo tíjín:

—Agripa mi pej i'i rey, seajta mi sej yee huaté'uu ta jamuan, xaase'ij hui semíjna mi teví. A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan í mej a'uun é'eche a'ánna Jerusalén, majta í mej íiyen a'uchéjme ayujna Cesaarea, naími'i mú naatáhuaviiri'i amíjna jime'e i

tevi. Ayee mú títetéjjhuajmé'e tijín: “Capu nu'u ch'é'e ayén tiraavíjte'e tí ruuri.”

²⁵ 'Ayee pu hui tiná'amitíejte'e ineetzi tí caí tí'itíj jín auté'ítze tí hua'atá'aca mej raajé'ica. Ajta amíjna, ayée pu tinaatáhuaviiri'i tí a'ín nu'u raaxí'epí'intare'en a'íjna í tí tí'ita'ajte'e. Netí'ij ní niyen tiu'umuá'aj tijín nich'é'e raata'íte ne'újna u Roma.

²⁶ 'Ja'iné capu hui a'ij tiná'amitíejte'e a'ij nej ye'í tiraata'íte í nevástara'a, a'íjna tí tí'ita'ajte'e a'íjna jime'e i tevi, nee nu yee ravé'evi'ítí mú'ejmi jemi, ne'ihuaamua'a, neajta mú'etzi jemi, Agripa, mí pej i'í rey, patá'aj tiraa'íhua'u tí'ij huámua'areeri'íhua a'ij nej ye'í tiraata'íte.

²⁷ Ayee pu'u, a'iné ayej ne'ase capu tí'itíj vaíre'e tí pua'a nej caí ra'uyú'uxan a'ij mej tí'itíj jín jetzen tí'ijpua'ajte'e nej ní raata'íte. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Festo.

26

Tí'ij nu'u Pablo rusej runiuuca jín huateújna a'íjna jemi í rey, a'íjna tí i'í Agripa

¹ Aj pu i Agripa ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín: —Nee nu muaatá'asin pej tiu'utaxáj mua'a niuuca jime'e.

Aj pu i Pablo ajmeíjca'ataca'a. Tí'ij i a'utéjche tí huateújnan runiuuca jime'e. ² Ayen tijín:

—Agripa mú'ee pej i'í rey, yee pu hui tiná'amitíejte'e tí temua'a naa tineetéva'íri nej yé huatéjvee mú'etzi jemi nej ní huaténan íjii í mej jín tí'inexajtzi'í í mej Israél jetze ajtémecan.

³ Naa pu ne'ase a'iné pepu'uri ramua'aree a'ij tí

'een í hua'aye'ira í mej Israél jetze ajtémecan, pajta ramua'aree í mej jíme'en rújee. A'íj nu jín niyen tí'imuaahuavii pej náanamua temua'a naa.

*A'ij ti tí'téchejca'a a'íjna í Pablo t'íj caí xi hu-
ataújtuaa í tavástar'a jemi*

⁴ 'Naími'i í mej Israél jetze ajtémecan mu'uri hui ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéveeca net'íj pá'ari'istaca'a, ajta íjii nej neri vásta'a. Canu tí'tíj a'ij huáruu a'ujna nej é'eche ni iyecuí, canu neajta tí'tíj a'ij ruure. ⁵ Mu'uri á'atee mej ne-mua'ate. Tí pua'a hua'aráanajche, í'iri'iri mej miyen tiu'utaxáj yee nain nu jín te'ara'aste'a í ye'irá í mej raaxí'epi'íntare í mej i'í fariseo. Jaítze'e pu hui muári'eri hua'aye'ira a'ímej í fariseo.

⁶ 'Mí majta, mu'uri u ne'aráajaj mej mi neetzi jetze te'ujpuá'ajte'en me'íjna jíme'e nej rachú'eve'e ne'íjna tí Dios jín te'ataújratziiri'í í tavaújsimua'aci'í jemi.

⁷ 'Majta a'íime í tateítestemua'a í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íj mú majta rachú'eve'e ajta na'a caí teja'uré'enen a'íjna xicáara'a jetze mat'íj huatarújsin huá'a tzajta'a í mi'ichite. A'íj mú hui jín raná'amiche'e í Dios. Nain tújca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a mú ravaire'e. Ajta mú'ee, Agripa, pej i'í rey, a'iné ayée nu che'atá nena'a tí'ijchu'eve'en ne'íjna, a'íj mú jín tí'inexajtzi'í. ⁸ ¿Ni tzaa caí rí'irí sej rá'antzaahuate'en tí Dios ajtahua'a hua'utá'asen í mej meri huácuu mej mi majtáhua'a huatarún?

*Pablo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í
mej té'atzaahuate'e*

⁹ 'Nee nu neajta jéjcua'imua niyen tí'imua'ajca ti ayén tiú'ujxe'eve'e nej nain jín tihua'utá'ijmáí í mej rá'atzaahuate'e me'íjna ti ayén ántehuaa tijín Jesús ti Nazarét é'eme'ecan. ¹⁰ Neajta niyen huaríj a'ánna Jerusalén. A'íime í mej tí'ajta teyujta'a, a'íí mú hui cuapée naatapíj í nej jín huatánci'ípua nej hua'iteáanan jeíhua í mej té'atzaahuate'e. Ajta, mat'íj huá'acui'icare'e, nee nu neajta tiu'utá'a í ca'aníjra'a ne'íjna jime'e ti na'aránajcheca'a.

¹¹ 'Mu'íití nu hui puaíjtzi hua'utá'a mej mi ra'antipua'ajte'en í mej rá'atzaahuate'e, mej mi majta raatéxiehuata me'íjna í Jesús. Ayeé nu huá'aruurejca'a nainjapua hua'atáyujta'a, a'iné jeíhua nu huá'ajcha'ire'eca. A'u ti na'a nu huayé'ive matíj mena'a titeechéejme'ecaa nej ni a'ij pua'a huá'uruuren.

Pablo pu nu'u ajtahua'a tihuá'a'ixaate'e í teite ti Jesús ru'irájtuaa

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'Ayeé nu éeni'ici'e aumé'ecaa ne'újna Damasco. A'íime í mej tí'ajta teyujta'a, a'íí mú hui naata'íteca'a, majta naatá'a í nej jín niyen rici.

¹³ 'Ayeé nu tí'imua'ixaate'e, mú'ee pej i'i rey, a'úu nu aumé'eca juye jetze a'atzaj cumu tacuarixpua net'íj raaseíj ti a'icátaaxi u ta japua. Temua'a pu ne jetze ti'irájve í taij, ajta huá'a jetze í mej ne jamuan á'ujujhua'ane'e. Jaítze'e pu huatátaaxi caí í xicaj. ¹⁴ Tet'íj ti a'itavátzi. Aj nu ni ja'ati huánamuajri'i ti á'a teja'utaxájtaca'a hua'aniuuca jime'e a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan tijín: "Saulo, Saulo, ¿a'iné pej pi piyen a'ij pua'a neruure ineetzi? Mú'ee pe aseíj a'aa í puaíjtzi."

15 'Netí'ij ni niyen tiraata'íhua'uri'i tijín: “¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?”

'Aj pu i ayén tiu'utaniú tijín: “Nee nu nu'u ne'ín pú'een í Jesús, pej a'ij pua'a neruure.

16 Ájchesi. Huatéechaxi. Ayee nu 'een jín huataseíjre mú'eetzi jemi nej ni timua'íjcate'en ne'íjna jime'e pej naatévaire'e, pajta tihua'utá'ixaate'en í teite a'ij pej peri tiu'uséij inee jemi, pajta piyen tihua'utá'ixaate'esin a'ij nej nauj éeni'ici'e timuaataseíjrate'esin.

17-18 “Nee nu nu'u á japua niuuni huá'a jemi í mej Israel jetze ajtéme'ecan, neajta huá'a jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ijii nu hui muaata'íti pej á'ura'ani a'ímej jemi mej mi yaú'itiée muá'ara'ani, majta ráamua'aree a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, ti í caí ché'e a'íin tihuá'ajte'e í Satanás sino Dios pu'u tihua'uta'ajte'esin. Aj pu nu'u xaa Dios tihua'utá'uuni'ira. Ajta hua'utá'asin mej me'uun a'uté'e muá'ara'ani a'ímej jamuan í ti Dios rí'í á tihuaja'utéhuui a'íjna jime'e í mej ná'antzaahua.” Ayee pu hui tinaatá'ixaa a'íjna í Jesús.

19 'Ayee pu'u xaa, Agripa mú'ee pej i'i rey, nera'ará'aste ne'íjna u ta japua ti é'eseijre'e.

20 Netí'ij ni amucaí tihua'utá'ixaa ne'ímej í mej a'uun a'uchéjme a'ujna Damasco. Neajta a'ímej jemi í mej me'uun Jerusalén é'eche. Neajta naíjmi'ici'e tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, a'úu nu tihua'utá'ixaa í teite, neajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéhua nu hui hua'ujé mej mi seicié tiú'umua'ati í ru tzajta'a, mej mi majtáhua'a Dios jemi seíire'e muá'ara'ani, matá'aj

majta miyen huárini mej mi seica ráamua'aree tijín: “Mu'uri seicié tiu'umuá'aj.” ²¹ A'ij mú hui jín í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íí mú naateevi'i a'ujna teyujta'a. Méneje'icatacuca'a, micu.

²²⁻²³ 'Mí ajta, Dios pu naatévai jeíhua. A'ij nu jín caí xi huamí'i sino naúche'e nu hui tihúa'a'ixaate'e naíjmi'ica í teite, í mej tí'iríi, neajta í mej vaujsi. A'ii nu'u hua'utá'ixa a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, ajta a'íjna í Moisés teecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti ayén éene'en ríníche'en ti nu'u ayén rajpuaitzi á'ara'ani a'íin ti Dios án yá'ujra í ipuari jetze. Ajta nu'u tí'ij huamí'in, a'íí pu a'íin pú'eene'e a'ame í ti amuacá huatarújsin í mi'ichite tzajta'a. Ajta á'iyen a'íin nu'u tihúa'a'ixaate'en ti ari é'eseijre'e í ti jín Dios hua'utévai í teite í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Pablo pu nu'u tí'itese'e a'ij ti ye'í tiraamuá'itín a'íjna í rey

²⁴ Jíime'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Pablo, aj pu i á'iyen huajíjhuaca'a a'íjna í Festo tijín:

—Pablo, pá'atímua'i mú'ee. Pá'atímua'i hui pe'íjna jime'e pej jeíhua tihúa'amua'ate.

²⁵ Ajta a'íin í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa tijín:

—Festo pej i'i tajtuhuan. Canu hui netímua'i. A'íjna jime'e í nej neri tejamuá'ixaa nemua'atziira'a jetze pu huanéj ti r'én, ajta ayén ti'ayajna. ²⁶ Amí pu hui rey rú'umua'aree a'íjna jime'e. A'ij pu jín í'irí'iri nej caí tí'itziine'e netiu'utaxáj jamuan. Ayej ne'ase, capu ti'itíj a'ij huaríj ti caí ráamua'areeri'i, a'iné capu ti'itíj a'ij huaríj avíitzi'i jime'e.

27 'Ari mú'ee, Agripa pej i'li rey, ¿ni pecaí rá'atzaahuat'e é mej tiu'utaxájtaca'a a'íime é mej tí'ixaxa'ata'a é Dios jetze me'ecan? Nee nu ra-mua'aree pej rá'atzaahuat'e.

28 Ajta Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni ayén timuá'amitíejte'e pej pe'íjna jín na'antimuá'itín nej neajta inee té'antzaahuat'en a'íjna jíme'e é niuucari tí caí ti'imuí'í?

29 Ajta a'íin é Pablo ayén tiu'utaniú tijín:

—Tí pua'a cíj na'a, na'ari tí pua'a jeíhua, ayée nu hui tí'ixxe'eve'e é Dios jemi, pej mú'ee, majta naími'í mí seica é mej nenamua íjii, mej mí miyen tira'ará'asten me'íjna é Jesús netíj inee, é nej jíme'en neri puaíjtzi huatánne'a, sino mej caí miyen tirajpuaítzi muá'ara'ani netíj inee.

30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna é Pablo, tí'ij í huatéechaxi a'íjna é rey, ajta a'íjna é tajtuhuan, ajta a'íjna é Berenice; majta mú huatéhuiixi é mej e'eré'ete'ecaa huá'a jamuan. 31 Aj mú mí huiráaci rujímua'a mej mí tí'ihuaúrixaate'en me'íjna jíme'e. Majta miyen tiú'urixaate'ecaa tijín:

—Amíjna mí teví, capu hui tí'itíj a'ij huáruu é tí tí'itá'aca é mej jín raajé'ica. Capu ajta ayén tiraavíjte'e tí ayén aiteánami'íhua.

32 Ajta a'íin Agripa, a'íi pu ayén tiraata'ixaa a'íjna é Festo tijín:

—Tí pua'a a'íin caí ayén tí'ijhuauca tí a'íin raaxí'epi'íntare'en é tí tí'ita'ajte'e, ri'iríístaca'a pu tej ra'uxíjte'enche'e iteen.

27

Mej nu'u raata'íte me'íjna í Pablo a'ujna u Roma

¹ Matí'ij raaxí'epi'intare mej hua'uta'íte a'ujna Italia, matí'ij mi tiu'utátui me'íjna í Pablo, majta í seica í mej námi'ihuaca'a se'ij jemi í ti anxíte tí'aijta. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Julio. A'íi pu tihuá'aijte'e í mej miyen ánte'arua tijín xantaaru'ustemua'ame'en í ti tí'ita'aijte'e.

² A'uu tu a'atéci baarcu jetze a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Adramitio. Ajta a'íin í baarcu, a'íi pu antamé'eniche'e után pújme'en ti ij a'uun a'ure'enéniche'e a'u mej baarcu a'uté'uuve ti huatacá'a u Asia. Tetí'ij ti a'ucíj, se'ij pu ajta á'uraa ta jamuan ti ayén ántehuaaca'a tijín Aristarco. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna Tesalónica, a'ujna chajta'a ti a'uun huatacá'a a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Macedonia.

³ Yee ruijmua'ate'e yee, tetí'ij ti te'uun a'ará'a baarcu ti a'utéche'eca ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Sidón. Ajta a'íin í Julio, a'íi pu rí'i tí'ítevistaca'a a'íjna jemi í Pablo. A'íi pu raatá'a ti huá'umuaare í ru'amiigustemua'a. Majta me'ín í amiigustemua'ame'en, rí'i mú naa tira'ancuré'evi'iti í Pablo.

⁴ A'uu tu tijtá ti antacíj. Tetí'ij ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, ta'úutata'a tu pújme'en ajcáane. A'ujna ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Chipre. A'uu tu pújme'en a'uré'erupi a'iné yéeme'en pu avé'eecacaa. ⁵ Tetí'ijta ti antacíj a'ájna vejli'i ti e'eve'e'ástime í jaj, a'uun ti huatacá'a a'ujna u Cilicia, ajta u Panfilia. Tetí'ijta ti te'uun antanéj a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tijín Mira, ajta a'uun ti huatacá'a já'ahua'a Licia.

⁶ Ajta a'ñn ti anxíte tí'ajta, seíj pu a'uun huáteu í baarcu ti Italia á'ume. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu a'ujna Alejandria. Aj pu a'ñn taata'aíj tej atéciine te'íjna jetze. ⁷ A'íjna í baarcu, yee pu pua'an xicaj á'atee ti huaméj. Jé'ecan pu taatamuári'eriste. Xa'ichu'i tu á vejli'i a'uré'ene a'ujna ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijñ Gnido. Aúche'e pu á e'evé'eecaca'a a'ujna. A'íj tu jín u jetze pújme'en ajcáane ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijñ Creta. A'uu tu vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Salmón.

⁸ Teti'íjta ti mú á'uju'un muári'eri jime'e a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj. Teti'íjta ti te'uun antanéj ti baarcu a'utéche'eca ti ayén téja'arájtehuaa tijñ Ti a'urí'en ti ri'irí ti irá'ujcheni. A'uu pu vejli'i pítejá'arici a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijñ Lasea.

⁹⁻¹⁰ Tu'uri a'atevi'i tej huajú'un. Pu'uri tiú'utziñni'ire'ecaa a'ujna a'u tej a'uju'ucaa, a'iné pu'uri vejli'i pí tí'irijca í ti jetzen ti huáseevi'i á'aye'i. A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo, tijñ:

—Mú'een teteca, ayée pu hui tiná'amitiejte'e ineetzi ti jé'ecan tiú'utziñni'ire'e a'ame, ti pua'a taajú'un. Teyá'ujisin i baarcu, teajta í ijca, ajta ayén tiu'utári'iriistari tej hui á'uveti iteen.

¹¹ Ajta a'ñn ti anxíte tí'ajta, jaítze'e pu rá'antzaahua a'íjna í ja'ati ti baarcu huajájsin, ajta a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna u baarcu jime'e. Ajta a'íjna í niuucari í ti Pablo hua'utá'ixa, capu rá'antzaahua.

¹² Ajta a'ujna mej autéjhuii, capu naa hua'é'ene'e mej mi me'uun á'atevi'in me'újna a'íjna xicájra'a jetze ti huácimujra. A'íj mú jín mu'iití miyen

tiu'umuá'aj mej á'ucine me'újna mej mi me'uun e'ará'asti me'újna Fenice, tej ti a'atzu á'ateevi'in te'újna, baarcu ti a'utéche'eca. A'ujna Fenice, a'úu pu Creta e'ejtémecan. A'uu pu seijre'eca'a tǐj na'a újtepua pújme'en, ajta ante pújme'en.

Tǐj nu'u japuutzari hua'utá'aseca'a eeca ja-muan á jaata'a

¹³ A'ujna, cǐj pu ti'iré'e'écarej ye'icáa yénte pújme'en. Ayee mú tí'ixajtaca'a tǐjín rǐrǐ mej nu'u mauj huajú'un. Matǐ'ij mi a'ucǐj. A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, a'ujna u Creta.

¹⁴ Mi ajta, capu a'achú a'ateevi'i, ca'anín jǐn u a'utá'eecareca'a í jǐrǐ jetze. Ca'anín pu jǐn raatajǐ'itze í baarcu a'ǐjna ti yéntepua pújme'en a'iré'e'ecareca'a. ¹⁵ Jé'ecan pu yé'utajchájraa í baarcu. Capu ché'e huatá'iristareca'a tej huajú'un í eeca tzajta'a. A'ǐj tu jǐn huatáta'a ti tá'antǐni í eeca. ¹⁶ Aj tu ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, chuej ti cǐlieen, ti ayén téja'arájtehuua tǐjín Cauda. Capu ayén rǐ'i huápi'i tiú'eecaca'a a'ujna.

Ajta a'ǐn í baarcu ti cǐlieen jǐn seijre'e tej raajájsime'e, muári'eri tu jǐn ra'antítuaa í baarcu jetze ti ve'ée. ¹⁷ Matǐ'ij meri ra'antítuaa, aj mú mi raatacá'ane caujnari jime'e í baarcu ti ve'ée. Mu'uri tí'itziine'eca'a ti ari té'ejcáchee í sej japua. Ayee pu téja'arájtehuua a'ujna tǐjín La Sirte. A'ǐj mú jǐn ra'acájtuaa á jaata'a í ti'itǐj ti ij ra'anján í eeca.

¹⁸ Yee ruijmua'ate'e yee, aúche'e pu huá'eecaca'a temua'a, jeíhua. Matǐ'ij mi autéjhuii mej te'etéhua'axǐn á jaata'a í ijca mej tiú'utissime'e í baarcu jetze. ¹⁹ Huaíca xicaj tu

á'atee tej te'eteehua'axi tamuájca'a jime'e nain ti tiú'utisime'ecaa í baarcu.

²⁰ Jé'ecan tu á'atee tej caí a'atzu raasej í xicaj, teajta í xu'ura'ave. Ajta aúche'e pu a'ij pua'a hua'é'eene'ecaa. Temua'a pu tiú'eecaca'a, majta viiyeca'a. Tu'uri tiyen tí'imua'ajca tej teri muá'itiche'esin. Teajta tiyen tí'imuaajca tej caí ché'e a'ij rini.

²¹ Ajta tu'uri a'ateevi'i tej caí ti'itij cua'acaa. Aj pu i huatéechaxi huá'a tzajta'a a'íjna í Pablo. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Mú'een teteca, sena'ajtzí ná'antzaahuat'e'enche'e. Sej caí e'eráci'ica'anche'e se'újna u Creta, catu tiyen teja'urieéniche'e í ijca. ²² Aru íjii, jeíhua nu hui á'amuahuvii sej uhuateújca'anen mi ru tzajta'a, a'iné capu ja'ati mi'ini mú'een. Tij teajta baarcu á'urieni. Capu amín ti'itij.

²³ 'Tíca'a, seij pu hui huatasej're inee jemi, seij ti ravaire'e í Dios í nej neajta ravaire'e inee, í ti ajta necha'ii. ²⁴ Ayee pu tinaatá'ixaa tijín: “Pablo, capej nu'u tí'itziine'e. Ruxe'eve'e ti a'ín César raaxí'epi'intare'en í mej jín ti'imuaxájtzi'i. Ajta nu'u ruxí'evi'ira'a pu jín Dios raatá'a mej ruuri muá'ara'ani naími'i a'achú pua'amé mej huajú'un é'e jamuan.”

²⁵ 'A'ij pu hui jín setá'aj uhuateújca'anen mi ru tzajta'a, mú'een, teteca. Nee nu xaa rá'atzaahuat'e'e í Dios. Ayee pu té'eme a'ij ti a'ín tinaatá'ixaa. ²⁶ Mi ajta, aúche'e pu hui ruxe'eve'e tej te'uun e'ará'asti a'ujna já'ahua'a ti e'eráhuachi.

²⁷ Teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua xicaj, tíca'a, aúche'e pu ráatajchijme'e í baarcu í eeca. A'ijna japua í

jaj ti ayén téja'arájtehuua tijín Adriático, tí'ij teja'ur'éne cumu a'atzaj já'ita'a tíca'a, a'íime í mej ramuari'e í baarcu, mu'uri ramua'areereca'a tej teri ratá'asijme'e a'u ti e'eráahuachi. ²⁸ Mat'í'ij mi raaté'itíee caujnari jime'e a'achú ti auut'í'i. Ayee pu aut'í'icaa a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi meetro. Capu a'atzu a'ateevi'i, majtáhua'a raaté'itíee, pu'uri seité japuan aráhua'apua meetro aut'í'icaa.

²⁹ Mat'í'ij mi muáacuaca atéehua'axi í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee cítzata'an í baarcu ti i sej jetze avá'ujnan. Met'ítziíine'eca'a tej te'ejteátu'a í tetej jetze. Majta tí'itziíine'eca'a, a'íj mú jín autéjhuui mej huatéjniuuni ajta na'a caí huatapua'are.

³⁰ Seica mú miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huiráciine í baarcu jetze. A'íi mú miyen ruseíjrataca'a mej ra'atéhua'axin í tepúusti'i ti acaujtuáavijmee. Mi majta caí miyen huaríj. Meraacájtuaa mu'u í baarcu í ti cílieen jín seijre'e mej mi me'íjna jetze huatéúvaire'en. ³¹ Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa a'íjna anxíte ti tí'aijta, ajta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e mej yee huateáturan ta jamuan íye baarcu jetze, na'ari caí, capu ti'it'íj a'íj tejámuaatévaire'esin.

³² A'íj mú jín me'ín xantaaru'u ra'antiveíjcheca'a í caujnari í ti jín a'íjtápi'ihuaca'a í baarcu ti cílieen jín seijre'e. Aj pu 'i atéjve á jaata'a.

³³ Tí'ij ari t'n tapuá'arijme'eca, Pablo pu ayén ca'aníjra'a tihua'utá'a í huá'a tzajta'a mej nu'u tí'icua'ani. Ayen tijín:

—Pu'uri á'atee tamuáamuata'a japuan muáacua xicaj sej siyen ti'ijchú'eve'e, seajta siyen tirajpuaíjtzí tujri jime'e, caxu mé'e tejé'ecua'a. ³⁴ Nu'uri tejá'amua'ixaate'e sej a'atzu tiú'ucua'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e sej si caí huácuil'ini, a'iné capu ti'itíj a'ij á'amuaruuren.

³⁵ Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, aj pu 'i pan huiirá'i. Tí'ij i rí'i tiraatá'a í Dios jemi, mejseíraca'a í teite. Tí'ij i ra'antítaaraxi í pan, aj pu i a'utéjche ti ráacua'ani. ³⁶ Naíimi'i mú á'ujca'anejca'a. Matí'ij mi tiú'ucuaa majta a'íme. ³⁷ Ayee tu ará'axcaa a'achú cumu hua'apua ciento japuan huaícate japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi tej aráte'ecaa í baarcu jetze. ³⁸ Matí'ij tiú'ucuaa a'achú ti hua'aránajcheca'a, matí'ij mi ra'ateájrie á jaata'a me'íjna í triigu ti ij caí ché'e tíjetere í baarcu.

Tí'ij nu'u baarcu ateájrupi á jaata'a

³⁹ Tí'ij huateapuá'areca'a, camu ché'e huamuájtejcaa a'u ti pítejá'arici. Matí'ij mi raasej a'u ti é'eri'iri ti a'utéjcheni í baarcu, a'u ti huatáseaata'a. A'uu mú tí'ijxe'eve'eca'a mej ye'use'aráichejra'ani í baarcu í sej japua ti pua'a rí'iriistan. ⁴⁰ Matí'ij mi ra'antivejcheca'a í caujnari í mej jín ra'ijtápe í baarcu. Majta raatáxipi í ciyej mej jetzen huajú'un. Matí'ij mi raatáxijtaca'a me'íjna í caujnari í ti jín ajtatápi'ihuajme'ecaa í paala í mej jín raatéchaxijte'en í baarcu. Majta miyen huaríj, merajcá'ane í cíxuri í ta'acáavii í baarcu jetze á ti aúnee ti ij ra'anján eeca jime'e a'íjna í cíxuri. Matí'ij mi huataúra'a ti rá'antini a'íjna í baarcu.

⁴¹ Ajta catu raatá'aseca'a a'ájna a'u ti á'useaata'a a'iné sej jetze pu te'ejcáxi. Capu ché'e ri'irístaca'a mej raatáru'uxante'en a'u ti aúunee. Ajta í cítzata'an u baarcu, pu'uri teená'achijme'ecaa a'íjna jime'e ti ra'ajtéeva'ara í jaj ca'anín jime'e.

⁴² Majta me'ín xantaaru'u, mehuá'acui'icucuaa naíjmi'ica í mej aiteánami'ihuaca'a mej mi caí antajaún, ajta, mej mi caí á'uci'ica'an. ⁴³ Ajta a'ín anxíte ti tí'ajta, a'í pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a ti japuan huániuuni tí'ij ráavaire'en a'íjna í Pablo. Aj pu jín caí hua'utá'a í xantaaru'u mej huá'ucui'ini. Aj pu i ayén tíhua'uta'aíj í mej raayí'tihua'a mej huatajaún mej nu'u anáaté'ee mua'atévatzin á jaata'a mej mi antajaún u jetze pújme'en a'u ti á'useaata'a.

⁴⁴ Majta nu'u seica ciyej japua huatajaún, majta seica ciyej japua ti tí'ipá'atza í baarcu jetze ajtaná'axi. A'uu mú naími'i a'ará'a u jetze pújme'en. Capu ja'ati aujámi.

28

Tí'ij Pablo a'uun a'utéveeca'a u Malta

¹ Tetí'ij teri te'uun e'eré'etei ti e'eráahuachi, naími'i tu ruuricaa. Capu seij huamí'i. Aj tu ti ráamua'areeri'i tijín ayée pu téja'arájtehuua a'ájna ti e'eráahuachi tijín Malta. ² Majta me'ín í mej a'uun é'eche, rí'i mú tí'tete'itestaca'a itejmi jemi. Matí'ij mi aúunai, aj mú mi taatajé tej ahuátapiste'en a'iné mevíyecaa, ajta huáseevi'i.

³ Ajta a'ín Pablo, ciyej pu huaré'eseij tí'ij ra'anajtuaa á tá'ataa. Aj pu i cu'ucu'u u airáne ti tiu'ujé'ica í taij jetze a'iné capu rá'aviicua'ireca'a ti písti í taij. Tí'iquí Pablo

tímu'iiri'i muájca'are'ara'an jetze. ⁴ Majta me'ín í mej a'uun é'eche, matí'ij raaseíj ti cu'ucu'u a'án cáviijsaa muájca'are'ara'an jetze í Pablo, ayée mú tiú'urixaate'ecaa tijín:

—Cu xiee a'ín pú'een í ti tí'itecui'ica. Pu'uri xaa ráavai ti caí aujámí á jaata'a. Mí ajta, ayée pu hui tiraavíjte'e í Dios jemí, ti caí raatá'asin ti ruuri á'ara'ani a'íjna í Pablo.

⁵ Tí'iquí a'ín Pablo, raatéeca'atzij í rumuájca'a. Aj pu i án tá'ataa huavátzi í cu'ucu'u. Capu ti'itíj a'ij ráaruu í Pablo. ⁶ Majta me'ín í teite, ayée mú tí'imujca tijín pu'uri tén teájaasin. Majta seica miyen tijín pu'uri tén mí'ini. Metí'ijchu'eve'eca'a a'atzaj ti ti'itíj a'ij raruuren.

A'atzu á'ateevi'ica, ajta a'íjna í Pablo, capu ti'itíj a'ij ráaruu. Aj mú mí seicié tiu'umuá'aj. Matí'ij mí miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Amijna, Dios pu hui pírici.

⁷ A'ujna vejli'i chuej ti a'utacá'a, ajta a'íjna í ja'ati í ti tajtuhuan pírici a'ujna ti e'eráhuachi, a'í pu ta'ancuré'evi'iti. Ajta, temua'a pu naa titaaxá'apuairi'i huaíca xicaj tzajta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Publio.

⁸ Ajta a'ín táátajra'an a'íjna í Publio, a'í pu tí'icui'ica'a. Jéihua pu pístacare'e, ajta a'achulitaca'a. Tí'iquí Pablo ráamuaareca'a. Ajta raatáhuaviiri'i í Dios ti huarún. Aj pu i ra'avé'emuariej án mu'úutze'en. Tí'ij i huarúj. ⁹ Ayee pu'u huaríj, majta mú seica u a'uvé'eju'un í mej tí'icucui'i í mej a'uun é'eche. A'ímej pu ajta tiú'uhuaa.

10 Jé'ecan mú rí'i titaatéje, majta nain mú títaatapuaíjve a'achú ti titá'aturaate'ecaa í tej jín á'uju'un. Teti'ijta ti huátacate tej ti á'ucíne.

T'íj nu'u Pablo a'uun a'ará'a u Roma

11 Tí'ij teuumé'eca huaíca máxcira'i, aj tu ti atéeci seij jetze í baarcu ti ajta a'uun a'uteájturaa téjmi jamuan ajta tíj na'a caí ché'e tiú'ucimujravicaa. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu u Alejandria í ti taajá'uti. Ajta, ti'itíj pu seijre'eca'a á ti aúnee í baarcu jetze. Ti'iti pu antítaaviihuajme'ecaa hua'apua ti ayén seijre'e tíj dioosi í mej hua'apua, seij ti ayén ántehuaa tíjín Cástor, ajta í seij tíjín Pólux. Teti'ijta ti te'uun a'ucíj tej ti te'uun u e'ará'asti, seij jetze í chajta'a. 12 Tetí'ij ti te'uun a'ará'a baarcu ti a'utéche'eca a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Siracusa. Huaíca xicaj tu á'atee te'újna. 13 Tetí'ij ti a'ucíj. Tetí'ij ti te'uun vejli'i ajtéene ti e'eve'e'ástime. A'uu tu ti a'ará'a te'újna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Regio.

Yee ruijmua'ate'e yee yénte pújme'en pu ve'etá'eecaca'a ca'anín jime'e. Teajta seij jetze í xicaj, a'úu tu a'ará'a a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín Puteoli. 14 A'uu tu huá'uteu seica í ta'ihuaamua'a. Matí'ij mi taatajé tej te'uun a'uteá'turan huá'a jamuan sei itieeri. Ayee tu te'íjna jín huaríj, tetí'ij ti te'uun a'ará'a te'újna u Roma.

15 Majta me'ín í ta'ihuaamua'a í mej me'uun é'eche, mu'uri ramua'areereca'a tej teri te'uun á'uju'un. A'íj mú jín huiráaci u chajta'a mej mi ta'antinájche. A'uu mú imuá e'eráaci me'újna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tíjín El Foro de Apio, ajta

ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ti huaíca chi'ij e'erá'ase a'u mej á'ujta'aruaijve'e.

Tí'ij Pablo hua'usej, aj pu 'i rí'i tiraatá'a í Dios, ajta jaítze'e ahuaújca'ane í ru tzajta'a. ¹⁶ Tet'ij te'uun a'ará'a te'újna u Roma, a'íí mú raatá'a ti Pablo rusej námi'ihua. Sej pu'u racha'íica'a í xantaaru'u.

Tí'ij nu'u Pablo tihuá'a'ixaate'e a'ujna u Roma

¹⁷ Teuumé'eca huaíca xicaj tzajta'a, aj pu i Pablo hua'utajé í mej tihuá'aijte'e í mej Israel jetze ajtéme'ecan. Mat'ij tiújsej, ti'iqui Pablo ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Ne'ihuaamua'a, canu hui ti'itij a'ij huá'uruu a'íimej jemi í teite, canu neajta auté'itze a'ijna jime'e í taye'irá. Ayee nu éene'e, majtáhua'a mú naateevi'i me'újna Jerusalén, mat'ij mi a'íime hua'utátui í romanos. ¹⁸ Metína'íhua'uri'i, majta miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej naatátuaani a'iné canu ti'itij a'ij huáruu ti ayén tiraavíjte'e mej me'ijna jín naajé'ica.

¹⁹ 'Canu ti'itij jín tihuá'axajtzi'iran í mej Israel jetze ajtéme'ecan inee. Mi majta, mat'ij huaújniuste, aj nu ni raatáhuaviiri'i ti a'íin raaxí'epi'intare'en a'ijna ti ayén ántehuaa tijín César. ²⁰ A'íí nu hui jín niyen tiraatáhuaviiri'i nej yé amuaatéesej, neajta tejamuá'ixaate'en. A'ij nu jín amuáj'ici'i cadeena jime'e a'iné nee nu niyen che'atá nena'a ti'ijchú'eve'e í Dios mat'ij a'íime í mej Israel jetze ajtéme'ecan.

²¹ Mat'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—Capu ja'ati mú titaja'utá'iti'iri'i mú'eetzi jime'e a'ujna u Judea. Majta í ta'ihuaamua'a,

í mej a'uun e'eráaci, capu ajta ja'ati ti'itíj jín ti'imuaxájtzi'i, ni capu ajta ja'ati titaatá'ixaa mú'eetzi jime'e ti'itíj pej a'ij huáruu mé já'ahua'a.

²² 'Ajta itejmi, ta'aráanajche tej hui ráanamua a'ij pej ti'ixa mú'ee, a'iné na'jmi'ic'i'e pu a'ij pua'a namuajre'e a'ijna jime'e í ti jécua í niuucari pej tihua'ihuá'ixaa í teite. —Ayee mú tiraata'ixaa me'ijna í Pablo.

²³ Matí'ij mi raaxí'epi'intare ja'anáj mej majtáhua'a tiújseire'esin mej mi majtáhua'a ráanamua me'ijna í Pablo. Mu'ití mú ajteáxiireca'a í teite a'u ti Pablo a'utéveeca'a. Tíj na'a aré'apua'a te'utéjche ajta chúmua'animua, raatapuá'ajtaca'a ti tihua'í'ixaa a'ijna jime'e ti Dios tí'ajta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. A'ijna í Pablo huá'atase'eca'a ti hua'utémua'itín mej mi rá'antzaahuat'e'en í Jesús. A'ijna í yu'uxari jetze pu tihua'utá'ixaate'eca'a a'ín ti ra'uyú'uxaca'a a'ijna í Moisés teecan, ajta a'ín mej ra'uyú'uxaca'a í seica í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

²⁴ Seica mú rá'atzaahuat'e'eca'a a'ij ti Pablo tihua'á'ixaate'eca'a. Majta seica, camu a'atzu rá'atzaahuat'e'eca'a.

²⁵ Matí'ij mi caí a'ij tiu'utá'a. A'ij mu jín a'ucíjxi. Maúche'e mú seica ranamuáaraca'a a'ij ti Pablo tí'ixajtaca'a. Tí'ij ra'antipuá'ajte, ayée pu tihua'utá'ixaa tíjín:

—A'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, tzáahuati'ira'a pu hui jín tihua'utá'ixaa á'amuavaujsimua'aci'i tí'ij a'ín Isaías ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tíjín:

²⁶ Aricu, huá'a tzajta'a a'ímej jemi í teitestemua'ame'en.

Patá'aj nu'u tihua'utá'ixaate'en yee mú'een xu ranamuaara xá'aju'un, aru caxu yaú'itiée xá'aju'un.

Ja'ati pu nu'u xaa tejámuaatá'ixaate'esin a'íjna jime'e í niuucari, aru caxu ramua'aréeren a'ij ti huataújmu'a.

²⁷ Ayeé nu nu'u huá'aruuren a'iné mu'uri hua'uteána í huá'axiejniu'uca jetze.

Majta nácxuxa'i pú'een.

Yee mú cu xiee mecaí tanamuaj.

Camu nu'u majta atanéjne'e.

Canu xaa hua'utá'asin mej mé uunéjne'ere.

Canu neajta hua'utá'asin mej ráanamua a'íme mej mi yaú'itiée muá'ara'ani í ru tzajta'a, mej mi caí yé vé'ejju'un ineetzi jemi nej ni ti-hua'utá'uuni'i.

Ayeé a'íjna í Isaías í Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

²⁸ 'Setá'aj hui siyen ráamua'aree mú'een, íjii ti yú aumé, ti Dios ari hua'utá'a í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi miyen che'atá mena'a tira'ancuré'an í ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti nu'u huá'a japua huatániuni. A'íí mú xaa ranamua-jran, micu. —Ayeé pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

²⁹ Tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, aj mú mi a'ucj í mej Israel jetze ajtémecan. Mat'íj mi huiráci á pua'acié. Aj mú mi tí'itíúrixáate'ajraa rujímua'a.

³⁰ Ajta a'íjna í Pablo, a'úu pu á'atee hua'apua nine'ira'a a'ujna u chí'ita í mej huataújnejj tzajta'a. A'íí pu hua'ancuré'eví'itijcicare'e naíjmi'lica í mej yé'emuaarecare'e. ³¹ Jéihua pu tihúa'a'ixa'atehua'a a'íjna jime'e ti Dios nain jín

antiújmua'aree íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta tihuá'amua'atehua'a a'íjna jime'e í tavástar'a, í Jesús ti Dios án yá'ujra í ipuari japua. Capu tí'itziine'eca'a a'íjna í Pablo. Ajta capu ja'ati niu'ucami'ica'a.

**I niuucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa
a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús ti
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los
Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa